CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

S.J.P.B.

Coll. No. 791

Title Śankaravijaya with
ḍinḍima ṭīkā

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No.: 791 Subject: Kāvya.

Title: Śankaravijaya with dindima tikā

Author: Dhanapati Scribe: –

Date of the work: – Date of the Ms.: –

Place of the work: – Place of the Ms.: –

Size: 12.3" by 6.9" Extent: 36 foll.

Language: Sanskrit Script: Devanagarī

Remarks:

श्री० ॥ अथदिग्विजयकौतुकंसपरिकरंनिरूपयितुमुपक्रमते अथानंतरंपद्मपादहस्तामलकसमित्पाणिचिद्विलासज्ञानकंदविष्णुगुप्तशुद्धकीर्तिभानुमरीचिकृष्णदर्शनबुद्धिविरिंचिपादशुद्धांतानंदगिरिप्रमुखैःसहस्रैःशिष्यवर्यैर्युतः सुधन्वनाराज्ञाचानुयातः सर्वादिशोविजिगीषुःसैषउदारधीःश्रीशंकराचार्यः प्रथमंसेतुंप्रतिप्रतस्थे वसंतमालिका ॥ अत्रप्राचीनानुरोधेनमध्यार्जुनंप्राप्यततःसर्वाःककुभोविजिगीषुःप्रथमंसेतुंप्रतिप्रतस्थइतिव्याख्येयं तथाहि श्रीशंकराचार्योमध्यार्जुनंनामशिवाविर्भूतस्थलविशेषंप्राप मध्यार्जुनेशानमदृष्टपूर्वंविद्यादिभिःपूजितपादपद्मं बुध्योपचारैरभजत्परेशंनिष्पापतांप्रापफलैकपात्रं तत्रकिलभगवान्श्रीशंकराचार्यःसदाशिवमेवमब्रवीत् स्वामिन्मध्यार्जुनसर्वोपनिषदर्थोसि सर्वज्ञोसि तस्मान्निगमादितात्पर्यगोचरंद्वैतमद्वैतंवेतिसंशयस्यसर्वेषांपश्यतांनिर्वृत्तिकुर्विति प्रार्थितोमध्यार्जुनेशोलिंगात्परा

श्री० ॥ अथपंचदशःसर्गः ॥ अथशिष्यवरैर्युतःसहस्रैरनुयातःससुधन्वनाच
राज्ञा ॥ ककुभोविजिगीषुरेषसर्वाःप्रथमंसेतुमुदारधीःप्रतस्थे ॥ १ ॥

त्परावयवरूपेणनिष्क्रम्य मेघवद्गंभीरयागिरादक्षिणहस्तमुद्यम्य सत्यमद्वैतंसत्यमद्वैतंसत्यमद्वैतमितित्रिरुक्त्वालिंगाग्रेंऽतर्दधे पश्यतांनराणांमहदद्भुतमासीत् तद्भक्ताश्चतद्देशस्थिताःश्रीशंकरमेवसद्गुरुंकृत्वोमागणपतीशार्कांच्युतार्चापराःप्रातःस्नानादिविशुद्धाःपंचयज्ञपरायणाःश्रुतिसंचोदिताचारगाःशुद्धाद्वैतपरायणाबभूवुः एवंतद्देशस्थानद्वैतवादिनःकृत्वा प्रमथैःशंकरइव शिष्यसमेतोरामेश्वरंप्रतिजगामेति ॥ १ ॥
तत्रकिलतस्यशाक्तैर्विवादोऽभवत्तान्विशिनष्टि गिरिजार्चाकपटान्मधुप्रसक्तैर्विवादंविशिनष्टि निकटस्थेपुवितीर्णोदत्तोबहुमोदोयाभिस्ताश्चताःस्फुटंयथास्यात्तथारिखंत्यःस्फुरंत्योयाःपद्मश्चतुरायुक्तयस्तद्वान् पदेतिकचित्पाठः तथाहि तत्रस्थागुरुशेखरंयतिवरंमूर्ध्नाभिवाद्योचिरेस्वामिन्नस्मदिदंमतंश्रृणुसितंचित्तंपरंपावनं आद्याशक्तिरशेषकार्यजननीशंभोर्गुणेभ्यःपरायन्मायावशतोमहत्प्रमुखरंसर्वंजगज्जायते १

तस्यावागाद्यगम्यत्वात्सेवाऽयोग्यत्वहेतुनः तदंशायाभवान्यास्तुपादसेवापरावयं २ स्वर्णनिर्मिततत्पादैर्बद्ध्यीवामुबाहवः जीवन्मुक्तिर्यतो
विद्योपासकानांफलंश्रुतं ३ विद्यांचाविद्यांचयस्तद्वेदोभयंसह अविद्ययामृत्युंतीर्त्वाविद्ययामृतमश्नुते ४ तस्मात्कटाक्षलेशेनमुक्तिदाया
मुमुक्षुभिः सेवनीयाप्रयत्नेनप्रकृतिःपुरुषरूपिणी ५ प्रकृतिश्चेश्वरश्चेतिश्रुतितस्तदभिन्नता सदेवेत्यादिवाक्यानितत्पराणिमतानितु ६ अकारादे
र्यथोत्पत्तिःप्रणवस्थस्यसंमता तच्छक्तीनांभवानीलक्ष्म्यादिकानांतथास्तिसा ७ सिद्धांतःसर्वदेवानांकारणस्यप्रभोःपरा चंद्रस्यचंद्रिकावं
द्यारुद्रोद्बोधकरूपिणी ८ स्वाधीनवल्लभेत्युक्ताशक्तीरुद्रस्यभोयते सैवास्तीयंभवानीतिनिश्चयेनयुतावयं ९ निरवद्यैर्भवद्भिश्चकृत्वातच्चि
ह्नधारणं सैवोपास्यःसर्वमातामुक्तिदापरमेश्वरी १० इत्युक्तआचार्यवरोमहेशःसंप्राहतान्सत्यमिदंतथापि श्रेष्ठस्यज्ञानात्पुरुषस्यमुक्तेः

अभवत्किलतस्यतत्रशाक्तैर्गिरिजार्चांकपटान्मधुप्रसक्तैः॥
निकटस्थवितीर्णभूरिमोदस्फुटरिंखत्पटुयुक्तिमान्विवादः॥ २॥

संप्रोदितत्वात्सकलेपिशास्त्रे ११ आत्मानमात्मनाध्यात्वामुक्तोभवतिनान्यथा तमेवेत्यादिवाक्यानिप्रमाणान्यत्रकोटिशः १२ अजामि
त्यादिमंत्रेऽजास्वरूपमभिधायवै ततस्त्वंपरेशस्यमुक्त्यर्थंसंप्रकाशितं १३ किंचापिसांख्यैःप्रकृतेःपरस्यविकारहीनस्यसुबोधतःसा उक्ता
तदीशस्यसुखैकधाम्नोज्ञानाद्धिमुक्तिःपरमस्यभूम्नः १४ ऐक्यंचोक्तंब्रह्मणाज्ञानिनोहिब्रह्मज्ञोब्रह्मैवनान्योस्तिकश्चित् ब्रह्मेत्यादौवेदवाक्ये
तदेवज्ञानंसम्यक्साधनीयंभवद्भिः १५ विद्यारूपाभवानीयाप्रोक्तासाद्वैतबोधिनी तस्याःसंसेवनादाशुचित्तशुद्धिर्विजायते १६ तस्मा
त्कुंकुमपुंड्रादिपरित्यज्यतथैवच हैमपादादिचिह्नानिविद्यायांरतिमागताः १७ ब्रह्माहमितिरूपायांमुक्ताभवथनान्यथा एवमुक्तास्सक्तचि
ह्नाःसर्वएवपरंगुरुं १८ स्नानसंध्यापराःपंचपूजादिनिरतास्तथा शुद्धाद्वैतकृतश्रद्धाःसच्छिष्यत्वमुपागताः १९ महालक्ष्म्याभक्तापरमस्व
पंशंकरमथोसमेत्योचुर्नत्वानिखिलफलदासर्वजननी महालक्ष्मीराद्याप्रकृतिरसदित्यादिनिगमैःसदेवेतिश्रुत्यापरमपुरुषस्यामलतनोः द्वा

ब्रह्मादयोपिजायंतेयस्यायस्यांपरेशितुः अप्यंतर्भावएवास्तिसैवसेव्यामुमुक्षुभिः २१ लक्ष्म्याःसमाराधनतत्पराणांपद्माक्षमालाभिरलं-
तानां बाह्वोश्चकंजांकविभूषितानांसुकुंकुमेनांकितमस्तकानां २२ हस्तस्थितामुक्तिरतोभवद्भिरुपासनीयासकलेश्वरेश्वरी इत्युक्तआह्लादुत
मेतदुक्तंयतंभवद्भिःशृणुतापितत्वं २३ स्त्रष्टापरात्मानतुकश्चिदन्यएकोद्वितीयःसदसत्स्वरूपः तत्त्वंसआत्मेतिनिबोधितःश्रुतावानंदरूपःसतुव
र्ततेसदा २४ प्रकृतेस्तदधीनायामोचकत्वंनसंगतं अहंब्रह्मेतियोध्यातातस्यमुक्तिःकरेस्थिता २५ अनित्योपासकानांतुलोकावाप्तिस्तथा
विधा अतोयूयंपरित्यज्यपद्मकुंकुमधारणं २६ शुद्धामद्वैतविद्यांवैसमाश्रित्यसुसाधवः मुक्ताभविष्यथेत्युक्ताःशिष्यतांसमुपागताः २७
ततआगत्यचाचार्यंशारदोपासनेरताः पुस्तपुंड्रकचिह्नेनयुक्तानत्वाबभाषिरे २८ स्वामिन्वेदस्यनित्यत्वाच्छारदानित्यरूपिणी कारणंसर्वलो
कानांपरात्परतरामता २९ जगत्कर्त्रीतिनित्यावागितिचश्रुतिवाक्यतः सैवात्मब्रह्मविष्ण्वादिशब्दजालैरुदाहृता ३० गुणातीतस्वरूपाच
सेव्यासर्वैर्मुमुक्षुभिः वागुपासनमेवातःकुरुध्वंसुप्रयत्नतः ३१ नावेदेत्यादिवाक्येनवेदार्थज्ञानवर्जितः तंपरंवाक्स्वरूपंनानवेदेतिप्रकाशना
त् ३२ वाक्स्वरूपानुसंधानंसर्वदानिश्चयेनहि वेदार्थज्ञानपूर्वंवैप्रकर्तव्यंद्विजातिना ३३ इत्युक्तोभगवानाहकंठताल्वादिसंगमात् समुद्भू
तस्यवेदस्यनित्यताकथमुच्यते ३४ वर्णमात्रस्यनित्यत्वंवर्णानांसंततेरुत नाद्यःसर्वलयेतेषांलयसंभवहेतुतः ३५ यस्यनिःश्वसितंवेदाइति
जन्यत्वदर्शनात् यज्जन्यंतदनित्यंचेतिप्रमाणान्नचांत्यमः ३६ महर्षिभ्योरविःप्राहसृष्टिकालेखिलप्रभुः युगांतेप्रलयंयानंवेदमंगसमन्वितं
३७ इत्युक्तंसूर्यसिद्धांतेवेदराशेःप्रवर्तनं गतस्यप्रलयंसूर्यात्शारदानित्यताकुतः ३८ अनित्यत्वेपिदेवानांब्रह्मणोनित्यतामता नित्यासाशा
रदातश्चेन्नैवरम्यमिदंतपः ३९ आद्यस्यजीवस्यचतुर्मुखस्यनित्यत्वशून्यस्यमुखेस्थितायाः अनित्यतायाखलुशारदायानसंशयोबुद्धिमतो
स्तिकश्चित् ४० प्रकृतिःपरमासरस्वतीयामहदादेःसकलस्यकारणंसा इतिचेन्नसमंजसंयतोवैपरमात्मव्यतिरेकिणोमृषात्वं ४१ वागाद्यती
तःपरएवभूमासदादिबोध्यःप्रकृतिर्नवाच्या सदादिशब्दैरतएवतस्यज्ञानंसुसम्यक्परिसाधनीयं ४२ ज्ञात्वातमेवखलुमुक्तिपदंप्रयातिमा
र्गोनचान्यइतिवेदउदाजहार शुद्धाद्वयेसततमेवरताभवंतःस्नानादिकर्मपरमार्पणबुद्धिमंतः ४३ कुर्वन्त्वनेकदुरितान्यपहायदूरंशुद्धिंगताःसु
खघनस्यविबोधतोवै मुक्ताभविष्यथकदापिनचान्यथाहीत्युक्ताबभूवुरखिलायमिनःसुशिष्याः ४४ वामाचाराःसमेत्याहुस्ततोज्ञानवतांव

रं संवित्स्वरूपमज्ञायद्यथावेषधरोभवान् ४५ निरतोऽद्वैतविज्ञानेवंध्यापुत्रसमेयतः लयेपिभेदसत्तातोऽद्वैतंनैवकदाचन ४६ ईश्वरेपिवि
मर्शोविपृथगेवास्तिसर्वदा ययाविनापरेशस्यक्रियास्वल्पापिदुर्लभा ४७ साशक्तिरस्तीहसदास्वतंत्राजगद्विधात्रीचशिवस्यबीजं विद्यात्मि
कातत्ररतिगतानांमुक्तिःकरस्थाकिलनेतरेषां ४८ विमर्शसंज्ञमव्यक्तंब्रह्मभृग्वादयोजगुः तत्परासत्वतोस्त्यन्यत्ततोयद्यत्तुतद्वशं ४९ तस्याः
सेवानिरतमनसांनोनिषेधेऽधिकारोनास्त्येवैवंविहितकरणेसिद्धतामागतानां निस्त्रैगुण्येपथिविचरतांकोविधिःकोनिषेधोभृग्वादीनाममलमन
सांनप्रवृत्तिर्हिमानं ५० तस्माद्भवंतोपिविहायसर्वंविद्यांपरामाश्रयतात्ममुक्त्यै इत्युक्तआचार्यउवाचमैवंयत्रेतिश्रुत्यादिविबोधकाले ५१ आ
त्मातिरिक्तस्यनिषेधएवकृतस्तदानींनविमर्शदेशः नह्यस्तिसत्यत्वमनात्मनोनोमुक्तिस्त्वनित्यप्रकृतेरुपास्त्या ५२ मायाभिरिंद्रःपुरुरूपईयत

सह्युक्तिभरैर्विधायशाक्तान्प्रतिवाग्व्याहरणेपितानशक्तान् ॥
द्विजातिबहिष्कृताननार्यानकरोल्लोकहितायकर्मसेतुं ॥ ३ ॥

इत्येवमस्याबहुरूपताश्रुता तस्माच्चिदात्माप्रकृतेःपरःप्रभुर्ज्ञेयोस्तिमोक्षायमुमुक्षुभिर्मुदा ५३ ईशानोभूतभव्यस्येत्यादिकश्रुतिबोधिते अकिं
चित्करइत्युक्तिर्मौढ्यादेवनचान्यथा ५४ कलंजादनशीलानांसुरापानादिकुर्वतां ब्राह्मण्यंनास्तियुष्माकंकुरुताताेविनिष्कृतिं ५५ भृगुणा
ताडितोविष्णुःकुंभजेनसरित्पतिः पीतःकथंनभवतामस्तिशक्तिस्तथाविधा ५६ तस्माद्विमूढतांत्यक्त्वाभ्रष्टैर्ब्राह्मणजातितः प्रायश्चित्तमनुष्ठेयमि
त्युक्तास्तेपरंगुरुं ५७ नत्वाप्रायश्चित्तमेवाशुकृत्वाशुद्धाद्वैतेसंरताःसाधुवृत्ताः सत्कर्मस्थाःपंचपूजापरास्तेजाताःशिष्याःसर्वसंदेहहीनाः ५८॥
॥ २ ॥ एतत्सर्वंसंग्रहेणदर्शयति सह्यिश्रीशंकरस्तान्शाक्तान्प्रतिवाग्व्याहरणेपियुक्त्यतिशयैरशक्तान्विधायकर्मसेतुमकरोत् तान्विशिनष्टि
द्विजेति आचार्यस्यविजयोपिनस्वख्यात्याद्यर्थमित्याह लोकहितायेति ॥ ३ ॥

सदा

ब्रह्मादयोपिजायंतेयस्यायस्यांपरेशितुः अप्यंतर्भावएवास्तिसैवसेव्यामुमुक्षुभिः २१ लक्ष्म्याःसमाराधनतत्पराणांपद्माक्षमालाभिरलं-
तानां बाह्वोश्चकंजांकविभूषितानांसुकुंकुमेनांकितमस्तकानां २२ हस्तस्थितामुक्तिरतोभवद्भिरुपासनीयासकलेश्वरेश्वरी इत्युक्तआह्लाद्भुत
मेतदुक्तंमतंभवद्भिःशृणुतापितत्वं २३ स्रष्टापरात्मानतुकश्चिदन्यएकोद्वितीयःसदसत्स्वरूपः तत्त्वंसआत्मेतिनिबोधितःश्रुतावानंदरूपःसतुव
र्त्ततेसदा २४ प्रकृतेस्तदधीनायामोचकत्वंनसंगतं अहंब्रह्मेतियोध्यातातस्यमुक्तिःकरेस्थिता २५ अनित्योपासकानांतुलोकावाप्तिस्तथा
विधा अतोयूयंपरित्यज्यपद्मकुंकुमधारणं २६ शुद्धामद्वैतविद्यांवैसमाश्रित्यसुसाधवः मुक्ताभविष्यथेत्युक्ताःशिष्यतांसमुपागताः २७
ततआगत्यचाचार्यंशारदोपासनेरताः पुस्तपुंड्रकचिह्नेनयुक्तानत्वाबभाषिरे २८ स्वामिन्वेदस्यनित्यत्वाच्छारदानित्यरूपिणी कारणंसर्वलो
कानांपरात्परतरामता २९ जगत्कर्त्रीतिनित्यावागितिचश्रुतिवाक्यतः सैवात्मब्रह्मविष्ण्वादिशब्दजालैरुदाहृता ३० गुणातीतस्वरूपाच
सेव्यासर्वैर्मुमुक्षुभिः वागुपासनमेवातःकुरुध्वंसुप्रयत्नतः ३१ नावेदेत्यादिवाक्येनवेदार्थज्ञानवर्जितः तंपरंवाक्स्वरूपंनानवेदेतिप्रकाशना
त् ३२ वाक्स्वरूपानुसंधानंसर्वदानिश्चयेनहि वेदार्थज्ञानपूर्वंवैप्रकर्तव्यंद्विजातिना ३३ इत्युक्तोभगवानाहकंठताल्वादिसंगमात् समुद्भू
तस्यवेदस्यनित्यताकथमुच्यते ३४ वर्णमात्रस्यनित्यत्वंवर्णानांसंततेरुत नाद्यःसर्वलयेतेषांलयसंभवहेतुतः ३५ यस्यनिःश्वसितंवेदाइति
जन्यत्वदर्शनात् यज्जन्यंतदनित्यंचेतिप्रमाणान्नचांत्यमः ३६ महर्षिभ्योरविःप्राहसृष्टिकालेखिलप्रभुः युगांतेप्रलयंयानंवेदमंगसमन्वितं
३७ इत्युक्तंसूर्यसिद्धांतेवेदराशेःप्रवर्तनं गतस्यप्रलयंसूर्यात्शारदानित्यताकुतः ३८ अनित्यत्वेपिदेवानांब्रह्मणोनित्यतामता नित्यासाशा
रदातश्चेन्नैवरम्यमिदंतपः ३९ आद्यस्यजीवस्यचतुर्मुखस्यनित्यत्वशून्यस्यमुखेस्थितायाः अनित्यतायाखलुशारदायानसंशयोबुद्धिमतो
स्तिकश्चित् ४० प्रकृतिःपरमासरस्वतीयामहदादेःसकलस्यकारणंसा इतिचेन्नसमंजसंयतोवैपरमात्मव्यतिरेकिणोमृषात्वं ४१ वागाद्यती
तःपरएवभूमासदादिबोध्यःप्रकृतिर्नवाच्या सदादिशब्दैरतएवतस्यज्ञानंसुसम्यक्परिसाधनीयं ४२ ज्ञात्वातमेवखलुमुक्तिपदंप्रयातिमा
र्गोनचान्यइतिवेदउदाजहार शुद्धाद्वयेसततमेवरताभवंतःस्नानादिकर्मपरमार्पणबुद्धिमंतः ४३ कुर्वन्ननेकदुरितान्यपहायदूरंशुद्धिंगताःसु
खघनस्यविबोधनोवै मुक्ताभविष्यथकदापिनचान्यथाहीत्युक्ताबभूवुरखिलायमिनःसुशिष्याः ४४ वामाचाराःसमेत्याहुस्ततोज्ञानवतांव

एवंसेतुंप्रतिप्रस्थितेनतत्रप्रस्थानेतुलाभवानीनिकटस्थानांपराजयंसंक्षेपेणप्रदर्श्यरामेश्वरप्रांतदेशस्थानांतंसंग्रहेणवर्णयितुमाहाभिपूज्येति दि
मेश्वरंवक्ष्यमाणप्रकारेणाभिपूज्यपांड्यैःसहचोलान्देशविशेषान्द्रविडांश्चवशेविधाय ततोहस्तिसंज्ञकस्यपर्वतस्यकटिमेखलाभूतांकांचींनग
रींजगामेदमत्रावधेयं रामेश्वरंरामकृतप्रतिष्ठंकामेश्वरीभूषितवामभागं महेंद्रनीलोज्ज्वलदुल्किरीटंश्रीमेश्वरंत्वामिहपूजयामि १ इतिगंगाजलैः
शुद्धैरर्चयामासशंकरः सुबिल्वैःपंकजैःपुष्पैर्वन्यैर्वन्यफलैस्तथा २ तत्रमासद्वयंवासंकृतवत्यार्यआगताः अद्वैतद्रोहिणःशैवालिंगांकित
भुजद्वयाः ३ फालेशूलांकितारौद्राभक्तालिंगेनचिह्निताः डमर्वंकधराबाहुद्वयेतूयास्तथाहृदि ४ शूलंशिरसिलिंगंचधारिणोजंगमास्तथा
ललाटेहृदयेनाभौबाह्वोःशूलेनचिह्निताः ५ गुरुंपाशुपतानत्वाप्रोचुःकारणमीश्वरः शिवोतश्चिह्नसंयुक्तैःसेवनीयःप्रयत्नतः ६ ऋतंसत्यंपरं
ब्रह्मपुरुषंकृष्णपिंगलं ऊर्ध्वरेतंविरूपाक्षंविश्वरूपायवैनमः ७ द्यौर्मूर्धानंयस्यवेदावदंतिखंवैनाभिंचंद्रसूर्यौचनेत्रे दिशःश्रोत्रेवाग्विदत्ताश्चवे

अभिपूज्यसतत्ररामनाथंसहपांड्यैःस्ववशेविधायचोलान् ॥
द्रविडांश्चततोजगामकांचींनगरींहस्तिगिरेर्नितंबकांचीं ॥ ४ ॥

दास्तंमुमुक्षुर्वैशरणमहंप्रपद्ये ८ इत्यादिवचनैरुक्तैःशिवेभक्तिमतांयते तस्यलोकेभवेद्वासःशिवचिह्नांकितात्मनां ९ किंचकारणचिंतायांशं
भुराकाशमध्यगः प्रोक्तस्तथासुरैःपृष्टःकस्त्वमित्याहशंकरः १० अहमेकःपुरादेवाआसंमत्तोनचापरः इदानीमहमेवास्मिसद्वयोजगदीश्वरः
११ इतितस्माच्छिवःकर्तासामान्यैरप्युदीरितः सद्ब्रह्मात्मादिकैःशब्दैरुपादानतयाप्रभुः १२ वासुदेवःपुराह्यासीन्नब्रह्मानचशंकरः इत्यत्रवासुदे
वाख्योमहादेवइतीरितः १३ वसत्यस्मिन्जगत्सर्ववासस्तेनप्रकीर्तितः सचासौदेवइत्युक्तोजगत्कर्तामहेश्वरः १४ शंसुखंजीवनंयोसौकरोत्य
स्यसशंकरः पालकोविष्णुराख्यातःसनासीद्व्याकृतंलयं १५ पाल्यस्याभावतोस्यत्रप्रमाणंकृष्णभाषितं रुद्राणांशंकरश्चास्मीत्येवंशिवरह
स्यके १६ महादेवस्यवाक्यानिमुनिदुर्वाससंप्रति सावधानतयातानिश्रोतव्यानियतीश्वर १७ अहमेकाक्षरःकर्तापरात्परतरःशिवः सदा

त्माब्रह्मविष्णोश्चलोकानामादिकारणं १८ पुराणःपूर्वगःपूर्वज्येष्ठःश्रेष्ठोहमद्वयः मदिच्छारूपिणीशक्तिर्जगत्संहारकारिणी १९ लुप्ता
मय्येवसास्रष्टापुनःसृष्टौमयानघ सामहत्तत्वमुत्पाद्यत्रिगुणांकुरकारणं २० अहंकारंसमुत्पाद्यत्रैगुण्यंपूर्वतत्वतः गुणत्रयात्मिकान्कृत्वारुद्रा
नेकादशाव्ययान् २१ राजसंसृष्टिकर्तारंकारयामाससादरं सात्विकान्पालनपरान्तामसान्प्रलयेश्वरान् २२ क्रमादवर्णसंजातमुवर्णा
न्नमवर्णतः तेषुमुख्यतयाब्रह्माविष्णुरुद्राइतित्रिधा २३ अन्येतदनुवृत्तिस्थाएवमेकादशेश्वराः तेषांविभूतयःसर्वेदेवालोकाश्चराचराः २४
पृथक्पृथङ्नामगतास्तत्तत्कर्मानुसारतः तेसर्वेप्रलयेब्रह्मतेजस्येवलयंगताः २५ राजसेरक्तवर्णेचसतुब्रह्मासमस्तभृत् कृष्णोनारायणस्यैवते
जस्यस्तोभवत्पुरा २६ रुद्रस्यशुक्लवर्णेतुह्यस्तोनारायणःस्वयं सतुरुद्रःप्रकृत्यंतर्गतःशुक्लेनतेजसा २७ मदिच्छाशुक्लवर्णासामय्येवविल
यंगता अतोस्म्यनंतःसर्वार्थवेदैरपिनगोचरः २८ वेत्तिकश्चिन्नमन्मायांजन्मस्थितिलयावहां अतोरुद्रार्चनपरारुद्रसूक्तजपाश्रिताः २९ पं
चाक्षरीजपपरारुद्राक्षाभरणैर्युताः भूतिभूषितसर्वांगाःसदाध्यानपरायणाः ३० ईश्वरंरुद्रमव्यक्तंव्यक्तरूपजगल्लये येर्चयंतिनरश्रेष्ठास्तेषां
मुक्तिःकरेस्थिता ३१ अतस्त्वंभूतिरुद्राक्षधारणंकुरुसर्वदा कुरुनित्यंमहादेवपूजनंभक्तिसंयुतः दूर्वाससेमुनींद्रायह्येवमुक्त्वासदाशिवः ३२
अंतर्दधेतदाचारसक्तोभून्मुनिसत्तमः इत्यतःपरमात्मासौसेवनीयोमुमुक्षुभिः ३३ नारायणोकामयताद्वितीयःप्रजाःसृजामीतिततोमहांति
भूतान्यजायंततथाविधाताप्रजापतिश्चापिजनिंप्रयातौ ३४ अत्रापिनारायणशब्दवाच्योमहेशएवास्तियतस्तुनारं ब्रह्मेंद्रविष्ण्वादिनृणांसमू
हःस्थानंतदस्याखिलवृद्धिगस्य ३५ अस्यैवांशाविश्वदेवाःप्रमाणंत्वस्मिन्नर्थेवेदएवास्तियोसौ येभूम्यादौसंतिरुद्रानतिस्तेभ्यःसर्वेभ्योस्त्वेव
माहातियत्नात् ३६ कारणत्वेनज्येष्ठत्वंतथाप्राहकनिष्ठतां कार्यात्मनायतोजातास्त्रिदेवाइतिचश्रुतिः ३७ सत्यंज्ञानमनंतंयोगुहायांनिहि
तंप्रभुं वेदेत्यादिश्रुतिप्रोक्तस्ततोदेवोमहेश्वरः ३८ निर्गुण्योप्येषएवेशाश्चितयित्वाचिरंपुरा सृजामीत्यात्मनस्तेजःसूर्याकारेणसृष्टवान् ३९
मनश्चंद्रंतथासत्त्वंभौमंसौम्यंतुवाङ्मयं सुखज्ञानमयंदेवगुरुंशुक्रमयंसितं ४० क्लेशात्मकंशनिंचैवंचकारपरमेश्वरः सूर्यादिमंडलानीशतेज
साभांतिनस्वतः ४१ नतत्रसूर्योभातिनचंद्रतारकंनेमाविद्युतोभांतिकुतोयमग्निः तमेवभांतमनुभातिसर्वंतस्यभासासर्वमिदंविभाति ४२
इतिश्रुतेस्ततोदेवानारायणपदास्पदात् ब्रह्माप्रजापतिर्विष्णुःप्रजापालनकृत्तथा ४३ आसीन्नारायणःपूर्वंनेशानोनविधिस्तथा इतिश्रु

विष्णुरुक्तईशानोनमहेश्वरः ४४ सर्वाभावेपिनाभावःपरेशस्यकदाचन जगत्कारणभूतस्यवेदवाक्यप्रमाणतः ४५ कर्मणाजायतेलोपदि
कर्मणैवहिलीयते इतिवाक्याज्जगद्बीजंकर्मैवास्त्वितिनोचितं ४६ ईशंविनाजडंकर्मफलदानेक्षमंनहि ब्रह्माभावविदोनिंदावेदउक्तातोन
सः ४७ असन्नेवसभवतिअसद्ब्रह्मेतिवेदचेत् अस्तिब्रह्मेतिचेद्वेदसंतमेनंततोविदुः ४८ इतितस्माज्जगत्कर्तुर्महेशस्यपरात्मनः उपासनंतथा
तस्यचिह्नानांधारणंसुसत् ४९ इत्युक्तआचार्यवरोबभाषेसृष्टिस्थितिप्रलयंचैकएव ब्रह्मादिरूपेणकरोतिदेवोवेदार्थएषोभिमतोममापि १
मूलहीनंतुलिंगादेर्धारणंत्याज्यमेवहि सर्वदेवमयस्यास्यतापःश्रेयस्करोनहि २ नाभेरूर्ध्वंसोमपास्तुनाभ्यधस्तादसोमपाः देवास्तिष्ठंतिवि
प्रेंद्रवेदवेदांगपारगे ३ शिखाशिरोललाटंचकर्णौघ्राणंकपोलकं जिह्वायांचतथाचौष्ठौचिबुकंकंठमेवच ४ अंसद्वयंभुजद्वंद्वंबाहुहस्तयुगंतथा
वक्षोनाभिःकटिर्लिंगंवृषणंचोरुजानुकं ५ गुल्फौपादौसमाश्रित्यमदाद्याःसर्वदेवताः पितरोमुनयश्चैवस्नानाद्याहारमिश्रितैः ६ नित्यादिक
र्मभिस्तृप्ताभवामोनात्रसंशयः इत्येवंप्रोक्तवान्ब्रह्मारुणकेतुंप्रतीश्वरः ७ श्रुतिस्तथोचेसकलाहिदेवावसंतिदेहेखलुभूसुरस्य ततोस्यता
पेतुकृतेसुरास्तेपलायसंयांतिशरीरतोस्य ८ एनंशम्वापलायंतेदेवाःशीर्षादिवासिनः पतितोयंभवत्येवशूद्रवच्चितिकाष्ठवत् ९ व्याधिवि
नाकर्मयोग्येविप्रांगेचिह्नमीक्ष्यच लोकेश्वरंभानुमीक्षेदथवाग्न्हदमाविशेत् १० इत्यादिवाक्यानिबहूनिसंतियोन्यामितीयंश्रुतिरेवसाक्षात्
उपासनंभेदयुतंविनिंद्यंब्रूतेतथान्याश्रुतिरेवमाह ११ लोकान्हिसर्वान्खलुकर्मणाचितान्नित्यत्वहीनानवलोक्यभूसुरः निर्वेदमायान्नकृते
नलभ्यतेमोक्षोतआत्मज्ञमनन्यमानसः १२ वेदार्थज्ञंब्रह्मबोधायगच्छेदित्येवंतस्माद्धिमोक्षायबोध्यं ब्रह्मैवान्यच्चिह्नसंधारणंतुव्यर्थंमुक्तिःके
वलंज्ञानतोस्ति १३ तंदुर्दर्शंगूढमनुप्रविष्टंगुहाहितंगह्वरेष्टंपुराणं अध्यात्मयोगानुगतेनदेवंमत्वाधीरोहर्षशोकौजहाति १४ नायमात्माप्र
वचनेनलभ्योनमेधयानबहुनाश्रुतेन यमेवैषवृणुतेतेनलभ्यस्तस्यैषआत्माविवृणुतेतनूंस्वां १५ अशरीरंशरीरेष्वनवस्थेष्ववस्थितं महांतं
विभुमात्मानंमत्वाधीरोनशोचति १६ यदाचर्मवदाकाशंवेष्टयिष्यंतिमानवाः तदादेवमविज्ञायदुःखस्यांतोभविष्यति १७ तस्मादुपाश्रित्य
परात्मविद्यांप्राप्तांगुरोरेवकृपाकटाक्षात् अभेदवादामृतपानतृप्तोभवेतिसंश्रुत्यगुरोर्मुखाब्जात् १८ विद्वेषनीरनामावैकश्चिल्लिंगभृद्द्विजः
उवाचपरमप्रीतःस्वामिनंपरमंगुरुं १९ स्वामिस्त्वमेवशरणंममसर्वदासिसंसारसर्पविषदष्टतनुंनयाशु मामद्ययुष्मदतिनिर्मलवेदवाक्यैर्नष्टा

भिदास्मिशिवएवजगत्पिताहं २० महादेवस्यपूजायाःफलंत्वमसिसत्तम अद्वैतामृतदातात्वंरुद्रादप्युत्तमोत्तमः २१ इत्येवंस्तुतिपात्रंतं
स्तुत्वानत्वामुहुर्मुहुः पीत्वापादोदकंसम्यकृतदुक्ताचारतत्परः २२ स्वकुलग्रामदेशस्थान्सर्वानद्वैतवर्तिनः कृत्वागुरुंनमस्कृत्यसुखमाससर्शं
करं २३ ततोन्येभूतिरुद्राक्षधारिणोलिंगचिन्हिताः प्रोचुर्विपक्षशूलाद्याद्दृष्ट्वास्वामिनमद्भुतं २४ मायावेषधरःकस्त्वंप्रामाणिकमतादमुं भ्र
ष्टंकृत्वाधुनागंतुंप्रवृत्तोस्यतिवंचकः २५ ब्राह्मण्यादुत्तमंप्रोक्तंवैष्णव्यंमुनिसत्तम वैष्णव्यादधिकंशैव्यमित्यजःप्राहनारदं २६ तस्मादारूढ
पतनंकिमर्थंभवताकृतं नमस्तइतिवेदेनस्तुतःसम्यङ्महेश्वरः २७ सर्वाननशिरोग्रीवःसर्वभूतगुहाशयः सर्वव्यापीसभगवांस्तस्मात्सर्वगतःशि
वः २८ इतिश्वेताश्वतर्याद्युःसूक्तमुक्तोपसंहृतं ततस्तेनापिसर्वात्माशिवएवनिरूपितः २९ पत्न्यौतेह्रीश्चलक्ष्मीश्चपार्श्वेहोरात्रकेमते इतिवा
क्यद्वयेनापिशिवएवनिरूपितः ३० गंगाह्रीःपार्वतीलक्ष्मीस्तत्पतिःशिवईरितः स्कांदेचयामलेचैवतद्वाक्यानिमुनेशृणु ३१ हिमाद्यादपत
न्मौलौगंगारुद्रस्यवेगतः तदीयभारसंभ्रांतोह्यवादीत्तांसदाशिवः ३२ क्रिमतीभवनात्युच्चैर्वर्तःसंप्राप्यमामिह पुरुषंपुरुषश्रेष्ठंब्रह्मविष्ण्वादि
कारणं ३३ सातंनत्वामहादेवंतदाप्रभृतिभक्तितः क्रियातंयाशुमिलिताह्रीरितिप्रोच्यतेबुधैः ३४ तस्यांकमधुनारूढाशक्तिर्माहेश्वरीपरा म
हालक्ष्मीरितिख्यातास्यामासर्वमनोहरा ३५ तस्यास्तेजःकणाज्जातालक्ष्मीवाक्कोटयःपुरा शिवतेजःसमुद्भूताहरिब्रह्मादिकोटयः ३६ क्रियं
तेपुनरेवैतेतत्रतत्रलयानुगाः इतितस्माच्छिवस्यैवतत्पतित्वंसुनिश्चितं ३७ शुद्धस्फटिकसंकाशेदक्षिणेपार्श्वकेमतं दिनत्वंरात्रितावामेभागेदेव्या
मतायनः ३८ श्यामवर्णापिचाथर्ववेदेसर्वात्मरूपतां नित्यानित्योहमित्यादिनाहस्वस्यसुरांच्छिवः ३९ जगत्कारणभूतत्वंतथाशिवरहस्यके
ध्येयत्वादिकमाख्यातंशिवस्यपरमात्मनः ४० ध्येयत्वेतवसाक्षिणोमुनिगणाज्ञानप्रदत्वेशुकोवेद्यत्वेनिगमाःस्वभक्तविमतक्रांतौकृतांतादयः
नित्यत्वेभगवन्पितामहशिरःस्रग्द्वंद्वमाद्यंतयोःशून्यत्वेचवराहहंसवपुषौपद्माक्षपद्मासनौ ४१ एवंश्रुतिषुसर्वत्रजगत्कारणमीश्वरः रुद्रउक्तइ
तिज्ञेयंनचैवान्योविवेकिभिः ४२ तन्मलिंगादिरुद्राक्षविभूत्यादिकधारणात् पीठाद्यर्चनयाचैवरुद्राध्यायजपेनच ४३ सर्वपापविनिर्मु
क्तःप्राप्नोतिशिवरूपतां रुद्रकांडियमर्थोहिसम्यक्तेननिरूपितः ४४ स्तेयंकृत्वागुरुदारांश्चगत्वासुरांपीत्वाब्रह्महत्यांचकृत्वा भस्मच्छन्नो
स्मशय्याशयानोरुद्राध्यायीमुच्यतेसर्वपापैः ४५ कोटिजन्मार्जितैःपुण्यैःशिवेभक्तिःप्रजायते बहुनात्रकिमुक्तेनयस्यभक्तिःशिवेदृढा ४

महापापौघपापौघकोटिग्रस्तोपिमुच्यते इत्युक्तंशिवगीतासुपुनस्तत्रचकीर्तितं ४७ धर्मार्थकाममोक्षाणांपारंयास्यथयेनवै मुनयस्तदि
वक्ष्यामिव्रतंपाशुपताभिधं ४८ कृत्वातुविरजांदीक्षांभूतिरुद्राक्षधारणं जपस्तुवेदसाराख्यंशिवनामसहस्रकं ४९ संत्यज्यतेनमर्त्यत्वंशै
वींतनुमवाप्स्यथ ततःप्रसन्नोभगवान्शंकरोलोकशंकरः ५० भवतांदृश्यतामेत्यकैवल्यंवःप्रदास्यति इतिकालाग्निरुद्रोपनिषद्यपिनिरूपितं
५१ अवश्यंब्राह्मणैर्धार्याविभूतिरितिविस्तृतं अतोविभूतिमाहात्म्यंकेनवक्तुंसुशक्यते ५२ शीर्षेकंठेकर्णयोश्चबाह्वोरुद्राक्षधारणात् नील
कंठोभवेन्मर्त्योब्राह्मणश्चेत्परात्परः ५३ इत्यगस्त्यस्यसंप्रोक्तंसंहितायांयतीश्वर अतप्ततनुर्नैवतद्धामैतीतिमानतः ५४ लिंगांकनमवश्यं
वैकर्तव्यंमोक्षकांक्षिभिः इत्युक्तआहनैवात्रवह्नितापोविवक्षितः ५५ किंतुकृच्छ्रादिकंतापःकृच्छ्रचांद्रायणैःकृशः इत्युक्तेनारदीयेनविरोधा
द्बृहतस्तथा ५६ लिंगांकिततनुंदृष्ट्वाशंखचक्रांकितंतथा स्नानमेवतदाकार्यमथवासूर्यमीक्षयेत् ५७ पतितंतप्तलिंगाद्यंचक्रांकितमथापि
वा वाङ्मात्रेणापिनार्चेतपाखंडाचारतत्परं ५८ शूद्रवत्सपरित्याज्योजीवच्छवसमाकृतिः तस्मैदत्तंचहव्यंचकव्यंचापितथाभवेत् ५९ त
द्दर्शनात्परित्याज्यमन्नंमंत्राभिमंत्रितं अपिशूद्रेक्षणाद्भुंजेल्लिंगचक्रांकितंविना ६० अपिचेन्निगमाचाररतोवेदांगतत्परः लिंगचक्रांकमात्रेण
सद्यःपतितोभवेत् ६१ इत्युक्तंहिबृहन्नारदीयेकिंचप्रकीर्तितं मार्कंडेयपुराणेवैश्रोतव्यंतत्समाहितैः ६२ ब्राह्मणानांचगायत्र्याःसंवादो
मुनिसत्तम पुरा अतस्तयानिसंशप्ताःपाषंडाश्चैवदेवताः ६३ वेदोक्तकर्महीनाश्चतांत्रिकाचारतत्पराः यूयंकलौभवंत्वेवमितितानाहसारुषा
६४ अतःकलियुगेप्राप्तेभविष्यंतिद्विजाधमाः वेदार्थहीनाःपाषंडालिंगचक्रादिचिह्निताः ६५ ज्ञानकर्मपथाद्भ्रष्टाःकामक्रोधादिपीडिताः दु
रात्मानःसत्यधर्मवर्जिताःशापभागिनः ६६ कलौत्रिशत्सहस्राब्देपुनर्नष्टाभवंतिते निःशेषतांगताःपश्चादद्वैतार्थानुचिंतकाः ६७ सत्यधर्म
परामूयोभविष्यंतिनसंशयः इतितस्मान्नकर्तव्यंलिंगादेर्धारणंनरैः ६८ यतोवाचोनिवर्तंतेअप्राप्यमनसासह इतिसत्यादिलक्ष्यस्योपास्यगो
चरतामता ६९ ततोब्रह्मावतारस्यशिवस्योपासनंश्रुतौ प्रोक्तंतस्यनिरासोनोकर्तुंकेनापिशक्यते ७० भूतिरुद्राक्षयोश्चापिकर्तव्यंधारणं
नरैः किंतुलिंगादिचिह्नानांधारणेमानशून्यता ७१ ततःप्रोवाचभक्ताग्रगण्यस्तंपरमंगुरुं असमर्थाःपुरादेवास्त्रिपुरासुरनाशने ७२ इषुंतेक
ल्पयामासुस्त्रिभिर्विष्ण्वग्निचंद्रकैः आदावग्निःशशीमध्येविष्णुरंतेप्रतिष्ठितः ७३ ततोविचारयामासुःकइषुंधारयिष्यति रुद्रोधारयिताकेचित्सो

चुरुत्रदिवौकसः ७४ यतोरुद्रस्यवक्त्र्यादितेजःसकलमेवहि तस्यनेत्रेग्निचंद्रौस्तोविष्णुस्तद्देहजःस्मृतः ७५ सात्विकांशात्समुद्भूतस्तस्माद्भा
रोनतस्यवै इतिदेवाविचार्याशुप्रार्थयामासुरीश्वरं ७६ सोब्रवीद्वरमिच्छामिदेवाःकमितिचाब्रुवन् सोवाचाहंपशूनांवैप्रधानःस्यांपतिःकिल
७७ ऊचुर्देवावयंसर्वेपशवःपद्मजादयः त्वमेकःपतिरस्माकमित्युक्तातेसदाशिवं ७८ लिंगशूलादिचिह्नानिधारयामासुरीश्वरः ततोज्यांवा
सुकिंकृत्वामेरुंकृत्वाधनुर्धरां ७९ रथंचंद्ररवीचक्रेवेदानश्वान्विधायच ब्रह्माणंसारथिंकृत्वास्तूयमानःशिवोमरैः ८० बाणेनतेनतान्दै
त्यान्ददाहपरमेश्वरः तस्माल्लिंगादिचिह्नानांधारणंयुक्तमेवहि ८१ दर्शनाच्चतथालोकेसेव्यसेवकयोर्मुने अस्माभिःसेवकैश्चिह्नंसेव्यस्यपरमे
शितुः ८२ अवश्यमेवसंग्राह्यमित्युक्तःप्राहतंगुरुः मानहीनमिदंवाक्यंयतोदेवादिषुक्वचित् ८३ लिंगादेर्धारणंनैवप्रसिद्धंकितुतेपुवै भू
त्यादिधारणंकिंचकैवल्योपनिषद्वचः ८४ श्रद्धाभक्तिध्यानयोगादवैहीत्येवंब्रूतेनैवशूलादिचिह्नं ज्ञानस्यांगंतेननास्त्येवतस्यज्ञानेप्सूनांधा
रणंभोःकदापि ८५ नान्यःपंथाविद्यतेकोपिमुक्त्याइत्याद्यैर्वेदवाक्यैर्मुमुक्षोः नास्त्येवार्थोदेहसंतापनेननिंदातस्यश्रूयमाणाहिशास्त्रे ८६
लोकेराज्ञश्छत्रचिह्नंनरस्यदृष्टंशूलादेर्हिसंधारणंचेत् युष्माकंकोप्याग्रहस्तर्हिलौहंस्वीकर्तव्यंतेनतद्वारएव ८७ किंचास्यभक्तेनभुजादिभू
षणंसर्पादिकंधार्यमनन्यचेतसा परंतुनैतत्खलुपूज्यतेनरेसर्पभ्रमेणापिभयेनकंपिनि ८८ तस्मादिमांपामरबुद्धिमाशुविहायचिह्नंचसमर्प्य
कर्म वेदोक्तमीशेपरजीवयोश्चैक्यस्यानुसंधानमनन्यचित्तः ८९ कुर्वन्निबोधेनपरस्यतस्याज्ञानस्यनाशेनभविष्यसित्वं मुक्तोनचान्येनय
थाकदापीत्युक्तःसआचार्यवरंप्रणम्य ९० चिह्नानिसंत्यज्यसपुत्रबांधवःशिष्योबभूवाद्वयवादतत्परः तथैवचान्येपिगुरोःप्रसादतोबभूवुरद्वै
तपराःसुखार्थिनः ९१ अनंतशयनंनामप्रदेशंप्राप्तवांस्ततः देवस्यदर्शनंकृत्वामासमाससतत्रये ९२ भक्ताभागवताश्चैववैष्णवाःपांचरात्रि
णः वैखानसाःकर्महीनाःषड्विधावैष्णवामताः ९३ तानाहशंकराचार्यःकिंवोलक्षणमुच्यतां भक्ताःप्रथममाहुस्तंसर्वज्ञोजगदीश्वरः ९४
वासुदेवःसरामाद्यानवतारानृबिभर्त्यजः तदुपास्यावयंमूढाःप्राप्स्यामस्तत्सलोकतां ९५ इतिबुध्यावयंसर्वेकौंडिन्यमुनिनाप्रभोः प्रसादित
स्यसेवायामनंतस्यसदारताः ९६ आचारोद्विविधोस्माकंक्रियाज्ञानविभेदतः कर्मठाब्रह्मगुप्ताद्याविष्णुशर्मादयोवयं ९७ ज्ञानिनोत्रैवतिष्ठाम
इत्युक्तोज्ञानलक्षणं पप्रच्छविष्णुशर्माथप्राहतेपुविचक्षणः ९८ अनंतभगवत्पादकमलंशरणंपरं इतितूष्णींस्थितिर्ज्ञानंयतोनैवतदाज्ञया क्री

विष्णुरुक्तईशानोनमहेश्वरः ४४ सर्वाभावेपिनाभावःपरेशस्यकदाचन जगत्कारणभूतस्यवेदवाक्यप्रमाणतः ४५ कर्मणाजायतेलोकोदि
कर्मणैवहिलीयते इतिवाक्याज्जगद्वीजंकर्मैवास्त्वितिनोचितं ४६ ईशंविनाजडंकर्मफलदानेक्षमंनहि ब्रह्माभाववदोनिदावेदउक्तानतो
सः ४७ असन्नेवसभवतिअसद्ब्रह्मेतिवेदचेत् अस्तिब्रह्मेतिचेद्वेदसंतमेनंततोविदुः ४८ इतितस्माज्जगत्कर्तुर्महेशस्यपरात्मनः उपासनंतथा
तस्यचिह्नानांधारणंसुसत् ४९ इत्युक्तआचार्यवरोबभाषेसृष्टिंस्थितिंप्रलयंचैकएव ब्रह्मादिरूपेणकरोतिदेवोवेदार्थएषोभिमतोममापि १
मूलहीनंतुलिंगादेर्धारणंत्याज्यमेवहि सर्वदेवमयस्यास्यतापःश्रेयस्करोनहि २ नाभेरूर्ध्वंसोमपास्तुनाभ्यधस्तादसोमपाः देवास्तिष्ठंतिवि
प्रेंद्रवेदवेदांगपारगे ३ शिखाशिरोललाटंचकर्णौघ्राणंकपोलकं जिह्वायांचतथाचौष्ठौचिबुकंकंठमेवच ४ अंसद्वयंभुजद्वंद्वंबाहुहस्तयुगंतथा
वक्षोनाभिःकटिर्लिंगंवृषणंचोरुजानुकं ५ गुल्फौपादौसमाश्रित्यमदाद्याःसर्वदेवताः पितरोमुनयश्चैवस्नानाद्याहारमिश्रितैः ६ नित्यादिक
र्मभिस्तृप्ताभवामोनात्रसंशयः इत्येवंप्रोक्तवान्ब्रह्मारुणकेतुंप्रतीश्वरः ७ श्रुतिस्तथोचेसकलाहिदेवावसंतिदेहेखलुभूसुरस्य ततोस्यता
पेतुकृतेसुरास्तेपलायसंयांतिशरीरतोस्य ८ एनंशम्वापलायंतेदेवाःशीर्षादिवासिनः पतितोयंभवत्येवशूद्रवच्चितिकाष्ठवत् ९ व्याधिवि
नाकर्मयोग्येविप्रांगेचिह्नमीक्ष्यच लोकेश्वरंभानुमीक्षेदथवाऽह्वदमाविशेत् १० इत्यादिवाक्यानिबहूनिसंतियोन्यामितीयंश्रुतिरेवसाक्षात्
उपासनंभेदयुतंविनिंद्यंब्रूतेतथान्याश्रुतिरेवमाह ११ लोकान्हिसर्वान्खलुकर्मणाचितान्नित्यत्वहीनानवलोक्यभूसुरः निर्वेदमायान्नकृते
नलभ्यतेमोक्षोतआत्मज्ञमनन्यमानसः १२ वेदार्थज्ञंब्रह्मबोधायगच्छेदित्येवंतस्माद्विमोक्षायवोध्यं ब्रह्मैवान्यच्चिह्नसंधारणंतुव्यर्थंमुक्तिःके
वलंज्ञानतोस्ति १३ तंदुर्दर्शंगूढमनुप्रविष्टंगुहाहितंगह्वरेष्टंपुराणं अध्यात्मयोगानुगतेनदेवंमत्वाधीरोहर्षशोकौजहाति १४ नायमात्माप्र
वचनेनलभ्योनमेधयानबहुनाश्रुतेन यमेवैषवृणुतेतेनलभ्यस्तस्यैषआत्माविवृणुतेतनूंस्वां १५ अशरीरंशरीरेष्वनवस्थेष्ववस्थितं महांतं
विभुमात्मानंमत्वाधीरोनशोचति १६ यदाचर्मवदाकाशंवेष्टयिष्यंतिमानवाः तदादेवमविज्ञायदुःखस्यांतोभविष्यति १७ तस्मादुपाश्रित्य
परात्मविद्यांप्राप्तांगुरोरेवकृपाकटाक्षात् अभेदवादामृतपानतृप्तोभवेतिसंश्रुत्यगुरोर्मुखाब्जात् १८ विद्वेषनीरनामावैकश्चिल्लिंगभृदग्रणीः
उवाचपरमप्रीतःस्वामिनंपरमंगुरुं १९ स्वामिंस्त्वमेवशरणंममसर्वदासिसंसारसर्पविषदष्टतनुंनयाशु मामद्ययुष्मदतिनिर्मलवेदवाक्यैर्नष्टा

भिदास्मिशिवएवजगत्पिताहं २० महादेवस्यपूजायाःफलंत्वमसिसत्तम अद्वैतामृतदातात्वंरुद्रादप्युत्तमोत्तमः २१ इत्येवंस्तुतिपात्रंतं
स्तुत्वानत्वामुहुर्मुहुः पीत्वापादोदकंसम्यक्कृतदुक्ताचारतत्परः २२ स्वकुलग्रामदेशस्थान्सर्वानद्वैतवर्तिनः कृत्वागुरुंनमस्कृत्यसुखमाससशं
करं २३ ततोन्येभूतिरुद्राक्षधारिणोलिंगचिन्हिताः प्रोचुर्विपक्षशूलाद्यादृक्षास्वामिनमद्भुतं २४ मायावेषधरःकस्त्वंप्रामाणिकमतादमुं भ्र
ष्टंकृत्वाधुनागंतुंप्रवृत्तोस्यतिवंचकः २५ ब्राह्मण्यादुत्तमंप्रोक्तंवैष्णव्यंमुनिसत्तम वैष्णव्यादधिकंशैव्यमित्यजःप्राहनारदं २६ तस्मादारूढ
पतनंकिमर्थंभवताकृतं नमस्तइतिवेदेनस्तुतःसम्यङ्महेश्वरः २७ सर्वाननशिरोग्रीवःसर्वभूतगुहाशयः सर्वव्यापीसभगवांस्तस्मात्सर्वगतःशि
वः २८ इतिश्वेताश्वतर्याग्रुःसूक्तमुक्तोपसंहृतं ततस्तेनापिसर्वात्माशिवएवनिरूपितः २९ पत्न्यौतेह्रीश्चलक्ष्मीश्चपार्श्वेहोरात्रेकेमते इतिवा
क्यद्वयेनापिशिवएवनिरूपितः ३० गंगाह्रीःपार्वतीलक्ष्मीस्तत्पतिःशिवईरितः स्कांदेचयामलेचैवतद्वाक्यानिमुनेश्रृणु ३१ हिमाग्रादपत
न्मौलौगंगारुद्रस्यवेगतः तदीयभारसंभ्रांतोह्यवादीत्तांसदाशिवः ३२ ह्रिमतीभवनात्युच्चैर्वर्तःसंप्राप्यमामिह पुरुषंपुरुषश्रेष्ठंब्रह्मविष्ण्वादि
कारणं ३३ सातंनत्वामहादेवंतदाप्रभृतिभक्तितः ह्रियातंयाशुमिलिताह्रीरितिप्रोच्यतेबुधैः ३४ तस्यांकमधुनारूढाशक्तिर्माहेश्वरीपरा म
हालक्ष्मीरितिख्याताश्यामासर्वमनोहरा ३५ तस्यास्तेजःकणाज्जातालक्ष्मीवाक्कोटयःपुरा शिवतेजःसमुद्भूताहरिब्रह्मादिकोटयः ३६ क्रियं
तेपुनरेवैतेतत्रतत्रलयानुगाः इतितस्माच्छिवस्यैवतत्पतित्वंसुनिश्चितं ३७ शुद्धस्फटिकसंकाशेदक्षिणेपार्श्वकेमतं दिनत्वंरात्रितावामेभागेदेव्या
मतायनः ३८ श्यामवर्णापिचाथर्ववेदेसर्वात्मरूपतां नित्यानित्योहमित्यादिनाहस्वस्यसुरौच्छिवः ३९ जगत्कारणभूतत्वंतथाशिवरहस्यके
ध्येयत्वादिकमाख्यातंशिवस्यपरमात्मनः ४० ध्येयत्वेतवसाक्षिणोमुनिगणाज्ज्ञानप्रदत्वेशुकोवेद्यत्वेनिगमाःस्वभक्तविमतक्रांतौकृतांतादयः
नित्यत्वेभगवन्पितामहशिरःस्रग्वंदमाद्यंतयोःशून्यत्वेचवराहहंसवपुषौपद्माक्षपद्मासनौ ४१ एवंश्रुतिषुसर्वत्रजगत्कारणमीश्वरः रुद्रउक्तइ
तिज्ञेयंनचैवान्योविवेकिभिः ४२ तन्मलिंगादिरुद्राक्षविभूत्यादिकधारणात् पीठाद्यर्चनयाचैवरुद्राध्यायजपेनच ४३ सर्वपापविनिर्मु
क्तःप्राप्नोतिशिवरूपतां रुद्रकांडेयमर्थोहिसम्यक्तेननिरूपितः ४४ स्तेयंकृत्वागुरुदारांश्चगत्वासुरांपीत्वाब्रह्महत्यांचकृत्वा भस्मच्छन्नो
स्मशय्याशयानोरुद्राध्यायीमुच्यतेसर्वपापैः ४५ कोटिजन्मार्जितैःपुण्यैःशिवेभक्तिःप्रजायते बहुनात्रकिमुक्तेनयस्यभक्तिःशिवेदृढा ४

विनातृणादिसंचारोभवतीत्युक्तआहतं जन्मनाजायतेशूद्रःकर्मणाजायतेद्विजः १०० नित्यंसंध्यामुपासीतप्रत्यवाय्यन्यथाभवेत् प्राादि
दिषुकालेषुसम्निहोत्रादिकंबुधः १०१ कुर्वन्वैब्राह्मणोविद्वान्सकलंभद्रमश्नुते इत्यादिश्रुतिवाक्यानिनित्यंकर्मस्तुवंतिहि २ अतःसर्वैःगु
तिप्रोक्तंकर्तव्यंकर्मसर्वदा वैधस्यतस्यसंत्यागाद्दुःखस्याग्निमनुर्जगौ ३ जीवन्कर्मपरित्यागंयःकरोतिनराधमः समूढोनरकंयातियावदाभू
तसंप्लवं ४ यतीनामपिकर्मास्तिस्नानदेवार्चनादिकं ब्राह्मण्यहानिरेवातोभ्रष्टानांस्वीयकर्मतः ५ अब्दैःकतिपयैरेवंस्थितिरित्युक्तआहतं वि
ष्णुशर्माप्रभोसन्मम:पुरुषोमयासमः ६ किंचित्कर्मपरस्तस्यपिताभूदितिवैश्रुतं बाल्येमयेतिसंप्रोक्तःप्राहदूरंव्रजाधुना ७ एवमुक्तःसतुक्लेशा
पूरितःसगणस्तदा प्रणम्यदंडवद्भूमौक्षमस्वेत्याहतंगुरुं ८ दृष्ट्वातंशरणंप्राप्तंप्राहशिष्यान्दयानिधिः प्रायश्चित्तविधानार्थंतेपिकुर्युस्तथैवहि
९ प्रायश्चित्तेनसंशुद्धाविष्णुशर्मादयोपिते कर्मनिष्ठास्तमाचार्यंप्रोचुस्त्वत्कृपयाप्रभो १० ब्राह्मण्यसिद्धिरस्माकंजातामुक्तिःकथंभवेत् इ
त्युक्तआहपरमोगुरुःकरुणयान्वितः ११ ब्राह्मणाचारदेवाःस्युरीशोविष्णुर्दिनेश्वरः उमागणपतिश्चैवतेषांपूजापरानराः १२ ब्रह्मार्पण
धियाकामांस्त्यक्त्वाकर्मचरंतिवै एवंकृतेनित्यकर्मण्यमलेमनसिप्रभो १३ जीवस्यचभिदाभावोभवत्येवनसंशयः मूलाज्ञानस्यतत्तस्मान्निवृ
त्तिर्ज्ञानिकारणं १४ तेनभग्नेर्लिंगदेहेमुक्तिर्भवतिनान्यथा इत्यादिष्टोविष्णुशर्मादंडवत्प्रणिपत्यतं १५ सगणःकारयामासनित्यंकर्मगुरुंस्म
रन् स्मार्ताचारपरिश्रांतःपंचपूजाविशारदः १६ त्रिपुंड्रंभस्मनाकुर्वन्चंदनेनचसुव्रतः स्नात्वामृत्तिकयाचोर्ध्वपुंड्रंकुर्वन्प्रयत्नतः १७ एवं
तेपुनिरस्तेषुब्रह्मगुप्तादयस्ततः समागत्यप्रणम्योचुःस्वामिन्स्मार्तेनवर्त्मना १८ कुर्वंतोवयमाचार्यकर्मब्रह्मार्पणंधिया कृत्वावयंवसामोत्रेत्यु
क्तःसप्राहतान्गुरुः १९ इतःपरंपंचपूजातत्पराःशुद्धमानसाः भेदवासनयामुक्ताभवंतःस्वात्मबोधतः २० लिंगदेहेनिर्मुक्ताःसच्चिदानंदम
द्वयं प्राप्नुवंतीतिसंप्रोक्तानत्वातंस्वस्थमानसाः २१ बभूवुरथतंप्राहसमागत्यपरंगुरुं कश्चिद्भागवतोविप्रःस्वामिञ्छृणुमतंमम २२ सर्ववेदे
षुयत्पुण्यंसर्वतीर्थेषुयत्फलं तत्फलंनरआप्नोतिस्तुत्वादेवंजनार्दनं २३ इत्यादिवचनाद्विष्णोःकीर्तनेहर्निशंरतः शंखचक्रादिसंचिह्नैःचि
ह्नितस्तुलसीगलः २४ ऊर्ध्वपुंड्रीवसाम्यत्रमुक्तिर्ममकरेस्थिता इत्युक्तआहमाचक्रार्थंकनस्यविनंदनात् २५ किंचमूर्तिर्भगवतश्चतुर्धा
वर्ततेशृणु परैकाकाशरूपास्याद्वचसामप्यगोचरा २६ यतोवाचोनिवर्तंतेअप्राप्यमनसासह इत्यादिश्रुतिवाक्येभ्योद्वितीयाव्यूहसंज्ञिका

२७ सर्वलोकालिकातस्यविष्णोश्चिह्नस्यधारणं समर्थश्चेत्कुरुष्वाशुतन्मेनैकेनवादृढं २८ शीर्षादिपादपर्यंतंदेहमंकयनाशतः तस्यसत्स्य
तितेवैष्णवत्त्वंयद्दुर्लभंनृणां २९ विभूतिमूर्तयस्तस्यमत्स्याद्याःपरिकीर्तिताः तप्तलोहमयीभिर्वैताभिरंकयदेहकं ३० किमर्थंजडशंखादेः
कर्तव्यंचिह्नधारणं विष्णुवल्लोहचक्रादेर्धारणंकुरुवासदा ३१ अर्चामूर्तेःशिलामय्याःस्वरूपेणाथवांकय शरीरंमूढतस्मात्त्वंकर्तव्यंचिह्नधार
णं ३२ विष्णोरितिविहायाशुपाखंडमतिमाश्रय स्वकर्माणिफलंतेषांसमर्पयपरेश्वरे ३३ तेनशुद्धस्ततोद्वैतवादिनंगुरुमाश्रय तस्योपदेशतो
नष्टकर्मबंधोविमोक्ष्यसि ३४ नान्यःपंथाविद्यतेमुक्तयेहीत्युक्तंश्रुत्यातेनबोधेतियत्नः कार्योमोक्षाकांक्षिभिःशुद्धचित्तैरित्युक्तोसौविप्रदेवो
यतीशं ३५ सम्यङ्नत्वाप्राहपुण्यैरनेकैःसत्वत्पादांभोजयोर्दर्शनंमे जातंतस्मान्मांकृतार्थंकुरुष्वेत्येवंतेनप्रार्थितोऽसौबभाषे ३६ भोविप्रदे
वाशुविहायचिह्नकर्माणिकुर्वन्खलुकामहीनः ब्रह्माहमस्मीतिविभावयत्वंमुक्तोभविष्यस्यवबोधतोद्धा ३७ पुनरन्योगुरुंप्राहशार्ङ्गपाणिरि
तिश्रुतः नमोनारायणायेतिमंत्रमुच्चारयन्पुनः ३८ तस्यमुद्रादिकैःशंखचक्रकाद्यैःसुचिह्नितः संसारबंधनान्मुक्तोवैकुंठंवैष्णवोत्तमः ३९
गमिष्यामियतस्तत्रतथाभूतावसंतितत् चिह्नस्यधारणेमानंपुराणंश्रृणुभोमुने ४० येबाहुमूलपरिचिह्नितशंखचक्रायेकंठलग्नतुलसीनलिनाक्ष
मालाः येवाललाटफलकेलसदूर्ध्वपुंड्रास्तेवैष्णवाभुवनमाशुपवित्रयंति ४१ इत्युक्तआचार्यउवाचमैवंश्रुतेरभावात्कथनीयमत्र अतप्तदे
होनसमश्नुतेयंविमोक्षमेषाश्रुतिरस्तिमानं ४२ नैवंयतःपातकध्वंसनार्थंमहत्तपःकृच्छ्रमुखंस्वकर्म यद्वाथवाध्यानमधीश्वरस्यप्रोक्तंश्रुतौचि
ह्नमतोनकार्यं ४३ ब्रह्मज्ञोयःसोश्नुतेमोक्षमित्यादेर्वाक्यान्मोक्षस्यहेतुर्विबोधः क्षीणेपुण्येमर्त्यलोकेविशंतीत्यादेर्वाक्यादन्यतःसंसृतिःस्या
त् ४४ पुराणेषुब्रहन्नारदीयादिषुनिषेधनं दृश्यतेतप्तशंखादेर्धारणस्यप्रयत्नतः ४५ चिह्नानांधारणेनाहंभविष्यामिहरेःसमः इत्येतत्तुम
नोराज्यमात्रंशूद्रोयथानहि ४६ शिखायज्ञोपवीतादिधारणादेवसद्द्विजः ब्रह्मात्मबोधतस्तस्मात्तत्प्राप्तिःश्रुतिमानतः ४७ तस्माद्ब्रह्माहमि
त्येवंचिंतनंसर्वदाकुरु तेननष्टेभिदागंधेजीवएवपरःशिवः ४८ शिवःशिवोहमस्मीतिवादिनंयंचकंचन आत्मनासहतादात्म्यभागिनंकुरुते
भृशं ४९ इत्युक्तंशिवगीतास्वित्युक्तोवैष्णवआहतं नमस्कृत्यकृतार्थोहंस्वामिंस्त्वदुपदेशतः ५० अधुनाद्वैतनिष्ठोहंभविष्यामीतिसोब्रवीत् गुरि
ननामदंडवद्भूमौतंप्राहगुरुसत्तमः ५१ मुक्तोभवेतिसोप्युक्तःस्मार्ताचारेषुतत्परः पंचपूजारतोनित्यंस्वदेशस्थान्जनानपि ५२ तथाक

तःपांचरात्रागमसुदीक्षितः आहभगवत्प्रतिष्ठादिमूलभूतोस्मदागमः ५३ तस्माद्यऽतेयमाचारोविप्रैःकार्योखिलैरपि इत्युक्तःश्रीगुरुःप्राहयदि
वेदाविरुद्धता ५४ अस्यागमेतदातस्याचारोग्राह्योनचान्यथा अन्यमंत्राग्रहेतत्रवैष्णवत्वंप्रकीर्तितं ५५ गायत्र्याउपदेशस्तुब्राह्मण्याया
स्तिसर्वथा एवंचवैष्णवत्वस्यभंगएवसमागतः ५६ तदभावेनविप्रत्वंविष्णुमंत्रशतैरपि वैष्णवत्वंकुतोस्यस्याःसत्वेननुहरेरियं ५७ शक्तिःशं
खादिवत्त्वस्यश्रवणादितिचेत्तदा रुद्रस्यशक्तिरेवास्तुचंद्रशेखरतादिकं ५८ श्रूयतेऽस्यायतःपंचमुखत्वाद्यंचदेहगं अस्तुवासर्वसंपूज्याशुभ
दापरमेश्वरी ५९ ननुसूर्येस्थितस्यास्यांप्राधान्यंतेजसोयतः निरूप्यतेततोविष्णोःशक्तिरेवयतोहरिः ६० भानुमंडलवर्तीतिवर्ण्यतेतत्रत
त्रह पंचास्यतापिनोतस्मिन्बद्धरूपेविरुध्यते ६१ इतिचेन्नयतस्तस्याःसमुत्पत्तिर्निरूपिता व्याहृतिभ्यःकिलासांतुप्रणवात्सामहेश्वरात् ६२
अस्यप्रोक्तातएतस्यशक्तिर्नान्यस्यकस्यचित् नारायणःश्रुतौप्रोक्तःस्वरकर्तामहेश्वरः ६३ योवेदादौस्वरःप्रोक्तोवेदांतेचप्रतिष्ठितः तस्यप्रकृ
तिलीनस्ययःपरःसमहेश्वरः ६४ अष्टमूर्तिमहेशस्यमूर्तिरादित्यईरितः तस्मात्तस्यैवशक्तिःसापंचवक्त्रादिसंयुता ६५ वैष्णवेनत्वयैवंनोशि
वमूर्तिर्विभावसुः सेव्योतोब्राह्मणत्वस्यहानिरेवतवागता ६६ तदभावोस्तुकाहानिर्वैष्णवोस्मीतिचेत्तदा भ्रष्टोसिभाषणायोग्योजीवन्नेवन
तोसिभो ६७ ततस्तुमाधवःकश्चिद्वैष्णवःप्राहतंगुरुं तप्तशंखादिकंधार्यलोकंप्राप्नोतिवैष्णवं ६८ पांचरात्रागमेप्रोक्तमित्येवंतस्यमानता
त्वदुक्त्यानाशमायातीत्युक्तःप्राहपरोगुरुः ६९ आगमाद्युक्तआचारोग्राह्योवेदानुकूलतः विरोधेतस्यनग्राह्यउक्तंचेदंस्फुटंकिल ७० अ
तींद्रियार्थविज्ञानेप्रमाणंश्रुतिरेवहि श्रुत्याचारन्तेऽग्राह्यमागमानांप्रसज्यते ७१ अतोवेदविरुद्धंयत्रनमानंकदाचन अतोब्राह्मण्यसिद्ध्यर्थं
स्वकर्मनिरतोभव ७२ तेनसम्यग्विशुद्धःसन्तत्त्वज्ञानमवाप्स्यसि मुक्तिस्तस्मान्नचान्यस्मादत्रार्थेत्वंश्रुतिंशृणु ७३ सर्वभूतेषुचात्मानंसर्व
भूतानिचात्मनि संपश्यन्ब्रह्मपरमंयातिनान्येनहेतुना ७४ तस्मात्पाखंडचिह्नानिविहायाद्वैतनिष्ठता संपाद्यामोक्षसिद्ध्यर्थमित्युक्तःसचमाध
वः ७५ स्वकुलग्रामदेशस्थैःसहाद्वैतपरःसदा संध्याग्निहोत्रमुख्यानिकुर्वन्कर्माणिशुद्धतां ७६ प्रापश्रीशंकराचार्यप्रसादात्ततआगतः
वैखानसमताचारोव्यासदासइतिश्रुतः ७७ उवाचभोयतेब्रह्मापिमत्पक्षनिवारणे नसमर्थोयतोदेवःपरोनारायणोमम ७८ तद्विष्णोःपरमं
धामेत्यादिवेदेनबोधिता नारायणपदस्यैवश्रेष्ठतामुनिसत्तम ७९ तथानारायणाद्ब्रह्माजायतेरुद्रएवच इत्यादिश्रुतिभिस्तस्यकारणत्वमुदीरि

तं ८० तस्मात्सेव्यः सदैवायमंतर्यामीपरेश्वरः लक्षणंतस्य भक्तस्यप्रोक्तंवैखानसेमते ८१ शंखचक्रपवित्रांगऊर्ध्वपुंड्रइतिप्रभो इत्युक्तःप्रा
हविष्णुस्तुपालकोवाथब्रह्मवा ८२ अस्तुतत्रविवादःकःपदंत्वावृत्तिवर्जितं लभ्यतेतत्त्वबोधेननैवत्वन्येनहेतुना ८३ यदित्वंविष्णुभक्तोसि
तदातत्प्रीतयेकुरु कर्मनैवतुतत्साम्यंचक्रादीनांविधारणं ८४ प्रमाणाभावतोवेदविरुद्धेनैवमानता आगमेविप्रतानाशोनोचेत्स्यादेवसर्वथा
८५ इत्युक्तआहतंव्यासदासःपूर्वयुगेमुने दत्तात्रेयःपरोयोगीपंचमुद्राविमुद्रितः ८६ आसीत्तस्मान्महद्भिःस्वीकृतोमार्गोमुमुक्षुभिः याज्ञः
किंचपुराणेषुचक्रादेर्धारणंश्रुतं ८७ अन्यथावैष्णवत्वस्यहानिरेवसमापतेत् तस्माद्भगवतश्चिह्नंधार्यमित्युदितोगुरुः ८८ उवाचभोविवेक
स्तेकिमुवाच्योऽतिबालकाः अपिजानंतिमुद्राभिरंकनेनप्रयोजनं ८९ दत्तात्रेयस्यनैवास्तियोगिनस्तत्त्वदर्शिनः मुद्रयांकितदेहोदत्तात्रेयोस्ती
तिकेनचित् ९० श्रुतंनैवततोमूढबुद्धित्यक्त्वासुखीभव पुराणेषुश्रुतंचिह्नधारणंत्वितिनोचितं ९१ प्रल्हादस्यविभीषणस्यगजराजस्यध्रुवस्यानि
लेद्रौपद्याव्रजवासिनांचखलुकश्चक्रांकनंरेऽकरोत् तस्मान्मूढमतिंविहायसकलंपाखंडचिह्नंत्यजब्रह्मास्मीतिविभावनेनसुसुखंगच्छाशुमोक्षंप
दं ९२ अवश्यंचेत्त्वयाकार्यंचिह्नानांधारणंतदा कपोलयोर्गलेचैवशेषेणगरुडेनच ९३ अंकनंकुरुकर्मेंद्रियप्रधानेभुजद्वये कपोलद्वितयेचैव
ज्ञानेंद्रियसमीपगे ९४ चिह्नितेपशुवद्दूर्तुयोग्योभवविबंधनः तथाचैवंविधस्यात्रवैष्णवस्यस्वकर्मणा ९५ हीनस्यशुभवस्त्राणांधारणंत्ववशिष्यते
नतुकर्माग्निहोत्रादीत्युक्तःसंप्राहसोगुरुं ९६ स्वामिंस्त्वत्प्रसादेनसविवेकोस्मिनांकितः किंतुमेगुरुरेवासितथेतिभगवंश्छ्रुतं ९७ ततःशुद्धाद्वयस्थं
मांकुरुत्वंयतिशेखर इतिविज्ञाप्यतंभूमौदंडवत्प्रणिपत्यच ९८ कृतांजलिंसमासीनमीषन्नम्रंविलोक्यसः करुणानिधिराचार्यःप्रहसन्निदमब्रवी
त् ९९ ब्रह्मैवाहंनसंसारीमुक्तोहमितिभावय तस्मिन्विधावशक्तस्त्वंवाक्यमेतदुदीरय २०० इत्यभ्यासपरित्यक्तद्वंद्वैषणषडूर्मिकः विदित्वापर
मात्मानंमुक्तोभवसिनान्यथा २०१ इतिसंबोधितःशिष्यःकृतार्थोहमितीरयन् ब्रह्माहमितिसंजल्पन्ययौस्वकुलसंयुतः २०२ ततआचार्य
मागत्यनामतीर्थोहिवैष्णवः कर्महीनइदंप्राहभोःस्वामिंश्छृणुमेमतं ३ शेषेणाप्यप्रकंप्यंवैसर्वंविष्णुमयंजगत् इत्यादेशायतोमोक्षंगुरुरेवप्रय
च्छति ४ तदानींभगवंतंसगुरुःप्रार्थयतेप्रभो मच्छिष्यंनिजपादारविंदंप्रापयसोप्यथ ५ एवमुक्तःकरोत्येवतथैवजगदीश्वरः तस्मान्ममपुनर्जन्म
हेत्वभावोयतीश्वर ६ जीवन्मुक्तोहमेवंवैभवंतोपिमुमुक्षवः कर्महीनाःसुरेशंतंविष्णुंसर्वमयंप्रभुं ७ समालंब्यांजसामुक्ताभविष्यंतीतिनिश्च

यः एवमुक्तोगुरुःप्राहसत्यमुक्तंत्वयामतं ८ कर्मभ्रष्टोभवान्जीवन्मुक्तएवनसंशयः नित्यानित्यविहीनःसन्प्रवृत्तोसिपिशाचवत् ९ वेदोक्त
सर्वकर्माणिकृत्वातेषांफलार्पणं कर्तव्यंब्रह्मणीत्येवंज्ञानमार्गोऽयमीरितः १० फलार्थंकर्मकरणंकर्ममार्गोस्तितद्द्विधा भ्रष्टस्त्वंदंडनीयोसिवि
ष्णुभक्तोपिनोभवान् ११ नचलतिनिजवर्णधर्मतोयःसममतिरात्मसुहृद्विपक्षपक्षे नजहतिनचहंतिकंचिदुच्चैःसितमनसंतमवैहिविष्णुभक्तं
१२ श्रुतिस्मृतीममैवाज्ञेतेनुल्लंघ्यप्रवर्तते आज्ञाभंगीममद्रोहीमद्भक्तोपिनवैष्णवः १३ आज्ञाछेदीममद्रोहीसयातिनरकंसदा इत्यादिवच
नेभ्योंतःकर्मत्यागोनशस्यते १४ ब्राह्मणःकर्मकुर्वीतेत्यादिवाक्यान्नकर्मणः त्यागोदेवांतरत्यागोब्राह्मणानांनचास्तिहि १५ अग्निर्देवोद्वि
जातीनामितिवाक्यात्ततस्तुभीः ब्रह्मचार्यादिकैःसर्वैःकर्मत्यक्तुंनशक्यते १६ संध्यात्रयातिक्रमदोषशांतिःकृच्छ्रत्रयेणास्तिततोद्विजत्वं तत्त्या
गतोनैवनकर्मणेतिश्रुतिस्तुसंन्यासममुष्यवक्ति १७ इत्युक्तोसौनामतीर्थःप्रणामैःप्रीतंकृत्वाकर्मशीलोबभूव एवंसर्वेखंडनंस्वस्यपक्षस्यश्रुत्वा
तेनिष्कृतिंसंविधाय १८ शुद्धाद्वैतालंबिनःसत्रिपुंड्रावेदप्रोक्ताचारनिष्ठाबभूवुः तस्मात्सुब्रह्मण्यसंज्ञंकुमारस्थानंप्रापश्रीगुरुःपंचघस्रैः १९
स्नात्वाकुमारधारायांनद्यांशिष्यसमन्वितः भक्त्यासंपूजयामासषण्मुखंशेषरूपिणं २० काषायवस्त्रदंडाढ्यःकमंडलुलसत्करः भूतिभूषित
सर्वांगोवभौरुद्रइवस्वयं २१ नानादेशस्थविप्रौघाःसुब्रह्मण्यंसमागताः दृष्ट्वातंशंकराचार्यमिदमूचुःसुविस्मिताः २२ द्विजावयंब्रह्मकुलो
द्भवाःप्रभोमनुप्रभृत्युक्तसुकर्मतत्पराः हिरण्यगर्भार्च्चनलब्धमानसप्रशुद्धयःस्थैर्यमुपागतास्तथा २३ हिरण्यगर्भःसमवर्तताग्रेभूतस्यजातःपति
रेकआसीत् सदाधारपृथिवींद्यामुतेमांकस्मैदेवायहविषाविधेम २४ इत्यादिमंत्रात्सकलस्यकर्ताब्रह्मातथापालकएषएव लयस्यकर्तानिखि
लोत्तमश्चसर्वाधिकानंदकरूपउक्तः २५ सएवसृष्ट्वानिखिलंजगत्प्रभुःप्रविश्यसर्वात्मतयास्थितोवै तदैक्षतेत्यादिवचोभिरीरितःकरोतिविष्णुं
चशिवंभुजाभ्यां २६ तदीयभक्ताःकिलज्ञाननिष्ठाःकर्मस्थिताःकूर्चकमंडलुश्रिताः वयंयतिवीक्ष्यभवंतमद्धाजाताःकृतार्थाःशृणुभोतथा
पि २७ वचोस्मदीयंभगवन्प्रयोजनंकिमस्त्यभेदेनयतश्चतुर्मुखात् जनिंगतोजीवगणःस्वकर्मणापुनःपुनःसंसृतिमेतिदुःखदां २८ ततोलयेब्र
ह्मणएवकुक्षौलयंप्रयात्यपलयस्यकाले मोक्ष्योन्यथाब्रह्मविदेपयातिपरंपदंब्रह्मणएवलोकं २९ तस्माद्भवान्दंडकमंडलुश्रितस्तल्लोकयो
ग्योयतिशेखरोगुरुः इत्युक्तआचार्यउवाचशंकरोब्रह्मादिभूतानियतोभवंतितं ३० ज्ञात्वाविमुक्तिर्भवतीतिहिश्रुतौप्रोक्तंततस्तस्यविबोधका

रणं वेदांतवाक्यश्रवणादिकंसदाकार्यंविमोक्षोहिलयोनकीर्तितः ३१ सुषुप्तितुल्योनचलभ्यतेपरःकार्यस्यहिब्रह्मणएवसेवनात् श्रुत्वैवमा
चार्यमुखाद्विहायतेचिह्नानिशुद्धात्मविबोधतत्पराः ३२ शिष्याबभूवुस्ततआगतास्तंप्रोचुर्गुरुंवह्निमतानुवर्तिनः स्वामिन्वयंवह्निपरायतोवैमं
त्रेणदेवोयमुदीरितोस्ति ३३ अग्निरग्रेप्रथमोदेवतानांसंपातानामुत्तमोविष्णुरासीत् यजमानायपरिगृह्यदेवान्देहक्षयेतंहविरागच्छतंनः ३४
ततश्चविस्फुलिंगात्ममणेःशकलधारणं कृत्वामुक्ताभविष्यंतिब्राह्मणावह्न्युपासकाः ३५ अग्निर्देवोद्विजातीनामितिवाक्याद्यतीश्वर अग्नि
र्देवोनचान्योस्तिकिंचपापहरःश्रुतः ३६ उद्दीप्यस्वजातवेदोऽपघ्नन्निर्ऋतिमम पशूंश्चमह्यमावहजीवनंचदिशोदिश ३७ अतःसर्वैर्द्विजैर
ग्निरेवसेव्यःप्रयत्नतः कृतकृत्याभवंत्वस्माद्भवंतोप्यस्यसेवया ३८ इत्युक्तआहदेवानामवमोवह्निरीरितः परमोविष्णुराख्यातोदेवास्तन्मध्य
गाःस्मृताः ३९ तथाचाग्निःसुराणांवैभागदःकर्मदेवता अग्निकारणवाक्यानिभूतात्माग्निपराणितु ४० तस्माद्यूयंवह्न्यधीनंहिकर्मकुर्वंतो
स्मिन्विष्णुमाराधयंतः शुद्धाद्वैतेतत्परायास्यथाद्धामुक्तिःप्रोक्ताएवमाचार्यवर्यैः ४१ नत्वासर्वैस्स्वीकृताद्वैतनिष्ठाःस्वस्थाजातास्तेसुहोत्राद
योन्ये तत्राथागत्याह्वराचार्यवर्यंभक्ताभानोर्मंडितारक्तपुष्पैः ४२ दिवाकरादयःपूर्णमंडलाकारमाश्रिताः तिलकंश्रृणुभोःस्वामिन्नस्मदीयं
मतंध्रुवं ४३ सूर्यःप्रोक्तःसर्वलोकस्यचक्षुःश्रुत्यातस्मात्सोऽस्तिब्रह्मादिरूपः सृष्टिस्थित्यादेःसहेतुश्चतस्मादादित्योसौब्रह्मचेत्याहवेदः ४४
श्रीघृणिःसूर्यआदित्यइतिवेदेमनुःश्रुतः स्युरस्योपासकारक्तचंदनाश्रितमस्तकाः ४५ तन्मालालंकृतग्रीवाःषड्विधाःसूर्यसेवकाः उद्यंतमंड
लंकेचित्कारणंब्रह्मरूपिणं ४६ भजंत्याकाशमध्यस्थमीशरूपेणकेचन जगल्लयस्यहेतुंतंतेनैवोपक्रमोपिच ४७ उपसंहारकेणेतिविनि
श्चित्यभजंतितं केचित्केचित्तुविष्णवात्मकत्वेनास्तमयेप्रभोः ४८ बिंबपालकमेतस्मादेवसृष्ट्यादिकारणं त्रिमूर्त्यात्मतयाकालत्रयेबिंबस्यसेव
काः ४९ केचिदन्येतुतन्मंडलेक्षणव्रतधारिणः हिरण्यश्मश्रुकेशादियुक्तंतन्मंडलेस्थितं ५० भजंतिकिंचतत्रैकदेशिनस्तुतदीक्षणं कृत्वा
संपूज्यपायाद्यैरन्नमश्नंतिनान्यथा ५१ केचित्तुतप्तलोहेनफालेभुजद्वयेतथा वक्षस्थलेचचिह्नानिमंडलस्यविधायते ५२ अनुक्षणंमन
स्येवंध्यायंतःसंत्युपासकाः सर्वैरेतैरुपास्योयमुक्तमंत्रोयतीश्वर ५३ श्रुतयःसंतितन्मंडलस्तुतिप्रतिपादिकाः बह्व्यःपुरुषसूक्तेपिभानुरेवनिरू
पितः ५४ सर्ववेदनिरूप्यत्वात्पुरुषंकृष्णपिंगलं इत्यादिरुद्रमंत्रस्थपुरुषशब्दोपितत्परः ५५ अरुणःसूर्यभानूचचंद्रस्तपनएवच मित्रो

हिरण्यरेताश्चरव्यर्यमगभस्तयः ५६ विष्णुर्दिवाकरश्चेतिसंप्रोक्तादित्यमध्यगः विष्णुरुक्तस्ततोविष्णुःसएवास्तिनचापरः ५७ आदित्याना
महंविष्णुर्ज्योतिषांरविरंशुमान् इतिकृष्णेनसंप्रोक्तंकिंचब्रह्मादिकाविभोः ५८ सूर्याद्देवसमुत्पन्नास्तस्मात्सर्वैर्मुमुक्षुभिः अयमेवसमाराध्य
इतिप्रोक्तःपरोगुरुः ५९ उवाचशृणुभोमूढदिवाकरवचोमम चंद्रमामनसोजातःसूर्यस्तस्यतुचक्षुषः ६० इतिवेदेनजन्यत्वंयस्योक्तंतद
नित्यता तर्कसिद्धांततोऽनित्येब्रह्मताकथमागता ६१ सूर्यनिष्ठपरब्रह्मबोधिकाःश्रुतयस्तुताः जगदीशाज्ञयासूर्योभ्रमतीतिश्रुतंस्फुटं ६२
भीषास्माद्वातःपवतेभीषोदेतिसूर्यः भीषास्मादग्निश्चेंद्रश्चमृत्युर्धावतिपंचमः ६३ नयत्रसूर्योभातिनचंद्रतारकंनेमाविद्युतोभांतिकुतोऽयम
ग्निः तमेवभांतमनुभातिसर्वंयस्यभासासर्वमिदंविभाति ६४ इतिश्रुत्यापरेशस्यभासाभानंप्रकीर्तितं सूर्यादेस्तुतथाप्रोक्ताज्योतिःशास्त्रेप्यनि
त्यता ६५ सृष्टिःसरोजासनवासरादौवियच्चराणांविलयस्तदंते आद्यंतकालःसचकल्पउक्तःकल्पद्वयंतद्दिवसंविरिंचेः ६६ एवंभूतस्यसूर्य
स्यजनकत्वंत्वयेरितं ब्रह्मादिकस्यतस्मात्तेविद्यात्वत्यंतशोभना ६७ तस्मादेकःपरात्मैवसूर्यस्थोनिगमैःस्तुतः ततःपाखंडचिह्नानिविहायाचा
रतत्पराः ६८ शुद्धाद्वैतस्यबोधेनमुक्ताभवथभोद्विजाः इत्युक्तास्तेगुरुंनत्वासर्वेतच्छिष्यतांगताः ६९ ततस्तत्रगतैर्विप्रैःसर्वैरपियतीश्वरः
सभाजितोययौतस्माद्वायोराशांजयेच्छया ७० शिष्येषुत्रिसहस्रेषुकेचित्तंशंखपूरणैः केचिद्वाद्यविशेषैश्चकेचित्तालैःशुभोक्तिभिः ७१
केचिद्घंटानिनादैश्चकरतालैश्चकेचन केचिद्व्यजनवातैश्चपिच्छवातैश्चकेचन ७२ समर्चयंतिसंन्यस्तसुखदुःखंयतीश्वरं तत्तद्देशगताविप्रादृष्ट्वा
तच्छिष्यतांगताः ७३ एवंप्रतिदिनंगत्वातत्रतत्रागतान्द्विजान् कुमतस्थान्परानंदभाजःकृत्वाशुभोक्तिभिः ७४ पुरंगणवरंप्रापगणपत्याश्रमं
शुभं तत्रनद्यांहिकौमुद्यांस्नात्वाविघ्नेशमव्ययं ७५ संपूज्ययतिराट्तत्रमासमाससहानुगैः पद्मपादमुखाःशिष्याःपंचपूजापरायणाः ७६ दि
ग्गजाइतिविख्याताःपरविद्याप्रभेदिनः परपक्षहरोद्युक्तवचसःप्रौढवादिनः ७७ तद्वाक्यंशिरसागृह्यशिष्योन्यःपुरजिद्बले नियतःसर्वशि
ष्याणांपाकादिषुचकर्मसु ७८ समर्चयन्गुरुंभिक्षांदत्वातस्मैपरात्मने पद्मपादस्तदन्येषांशिष्याणांषड्रसैर्युतं ७९ अददद्भोजनंनित्यंब्रह्मार्प
णमितिस्मरन् सायंतनेगुरुंशिष्यास्तमाचार्यशिरोमणिं ८० द्विषड्धातंनमस्कृत्यढक्कातालकराःशिवं स्तुवंतोनृत्यमाचक्रुःपरेशंसच्चिदद्वयं
८१ प्रपूर्णब्रह्माहंनिखिलजनकंबुद्धिनिहितंचिदानंदंसत्यंसकलजगदाधारममलं अगम्यंवागाद्यैःसुजितकरणैर्ज्ञातमनघैःसुनिर्वाणंलब्ध्वाय

दिहनपुनःसंस्तितिरयः ८२ जल्पंतएवंबहुधासुनृत्यंकुर्वंतआचार्यसमीपसंस्थाः श्रांतिंगतास्तस्थुरुदारचित्ताहर्षेणयुक्तानिखिलाविनेयाः
८३ एवमानंदसंतुष्टमाचार्यंसेवकानपि तत्पश्यद्विजालक्ष्यकिमेतदितिचाब्रुवन् ८४ नहियुष्मन्मतंसम्यगिवभातिहिपश्यतां आकाशवन्नि
रालंबमद्वयंब्रह्मकेवलं ८५ मनोवागादिवृत्तीनामगोचरतरंपरं कथमज्ञोपबोधाययोग्यंस्यान्मतमीदृशं ८६ तत्त्वयक्काऽस्मन्मतंसम्यगाचरंतु
शुभाप्तये गाणपत्यमितिख्यातंषड्भिर्भेदैःसमन्वितं ८७ समस्तवेदतात्पर्यैस्तदेवहिसमीरितं तदाचरध्वमत्यंतशांतिदंमोक्षदंनृणां ८८ तुंडैकदं
तचिह्नाभ्यांचिह्नितंशक्तिसंयुतं महागणपतियस्तुसदाध्यायत्यनन्यधीः ८९ तन्मूलमंत्रपठनपरःसन्ब्राह्मणोत्तमः योवर्ततेसएवात्रमोक्षभा
ग्भवतिध्रुवं ९० ध्येयोवल्लभयाचचंद्रकलयाश्लिष्टोज्वलद्रूपयाविश्वोत्पत्तिविपत्तिसंस्थितिकरोऽविघ्नोविशिष्टार्थदः इत्येवंगणनायकःख
लुजगत्स्रष्ट्यादिकर्तैरितोयुक्तंचैतदजादिकस्यविलयेप्यस्मिन्स्थितेहीश्वरे ९१ आसीद्गणपतिस्त्वेकइतिश्रुत्याप्रकीर्तितः ब्रह्मादिकगणेशो
यंतस्मादखिलकारणं ९२ तन्माययाविरचिताब्रह्माद्याजगदीश्वराः इत्युक्तआहभोमूढगजास्यःकारणंकथं ९३ किंचरुद्रसुतत्वेनप्रसि
द्धःकारणंपितुः कथंभवेदतोब्रह्मकारणंश्रुतिमानतः ९४ ब्रह्मवाइदमित्यादिवाक्यतस्त्वत्समीरितं वाक्यंब्रह्मपरंनेयमित्युक्तोगिरिजासुतः ९५
उवाचपुनराचार्यसत्यमेतद्वचोस्तुते तथाप्यंकेनशून्योयंपुमान्देवस्यसन्निधौ ९६ गंतुंयोग्यःकथंभूयात्त्वेष्टस्ययतिपुंगव इत्युक्तःश्रीमदाचा
र्यःप्राहमूढमतेशृणु ९७ ब्राह्मणस्यकुलेजन्मशिखादेश्चविधारणं वेदोक्तकर्मनिष्ठत्वंविप्रत्वंसमुदाहृतं ९८ एतावताभवेद्विप्रःकृतकृत्यस्ततोस्यतु
पाखंडमात्रमेवास्तितत्तच्चिह्नस्यधारणं ९९ वेदेनहिविरुद्धंयत्पुराणेषुचनिंदितं नतत्कार्यंप्रयत्नेनमोक्षस्यार्थविवेकिना २०० किंचहेमनि
भेचक्रेमूलाधारेचतुर्दले गणेशोस्तितथाचक्रेस्वाधिष्ठानकसंज्ञके २०१ षड्दलेविद्रुमाकारेब्रह्मास्तिमणिपूरके द्विपंचदलसंयुक्तेनीलवर्णे
स्थितोहरिः २०२ द्विषड्भिस्तुदलैर्युक्तेनाहतेपिंगलेस्थितः रुद्रोभूतपतिर्देवोजीवात्माधूम्रवर्णके ३ विशुद्धेद्व्यष्टभिर्युक्तेदलैराज्ञाभिधेतथा
सहस्रदलसंयुक्तेचक्रेकर्पूरवर्णके ४ परमात्मास्थितस्तस्माद्देहएवव्यवस्थितः गणेशस्तस्यचिह्नेननप्रयोजनमण्वपि ५ तथाचाज्ञाभिधे
चक्रेसर्वगोपिव्यवस्थितः सर्वान्संप्रेरयित्वाहिस्वयंसाक्षीहिनिर्गुणः ६ सच्चिदानंदरूपोसौसर्वातीतोखिलोत्तमः सम्यग्वेदेषुसंप्रोक्तस्तंपरेशं
विचिंतय ७ मुक्तोभविष्यसीत्युक्तःसगणःशिष्यतांगतः त्यक्तचिह्नोगुरोस्तस्यशंकरस्यमहात्मनः ८ पंचपूजापरोनित्यंपंचयज्ञपरायणः

गुरुशुश्रूषणासक्तःसमभूद्गिरिजासुतः ८ आगत्यान्योहरिद्रागणपतिमतवादीगुरुंतंजगादब्रह्मादीनांगणानामधिपतिममरेशोपदेष्ट्रादिकानां आ
देष्टारंकवीनांसलिलजजपतिज्येष्ठराजंपरेशंध्यायेमेत्यादिवेदोवदतियतिपतेसर्वकार्येषुपूज्यं १० तस्माद्देवादिभिःसर्वैःसंपूज्योऽयंगणेश्वरः
ध्यानमस्यतुसंप्रोक्तंस्कांदेसम्यग्यतीश्वर ११ पीतांबरधरंदेवंपीतयज्ञोपवीतिनं चतुर्भुजंत्रिनयनंहरिद्रालसदाननं १२ पाशांकुशधरंदे
वंदंडाभयकरांबुजं एवंयःपूजयेद्देवंसमुक्तोनात्रसंशयः १३ जगत्कारणमेवायंब्रह्माद्याअंशरूपिणः अस्मादेवसमुत्पन्नास्तस्मात्सर्वपिताम
हं १४ विघ्नेशानंभवंतोपिभजंतुजगदीश्वरं तुंडाकारेणलोहेनैकदंताकारकेणच १५ संतप्तेनांकितस्यैवमुक्तिरस्तिभुजद्वये इत्युक्तआहसर्व
ज्ञोगुरुस्तंकरुणानिधिः १६ अस्त्वेवंपरमात्मैवजगत्कर्तात्वयेरितः गणाधिपतिशब्देनसर्वनामामहेश्वरः १७ अंशांशिनोरभेदेनरुद्रपुत्रोपिच
स्वयं संभवत्येवसर्वात्मासर्वविघ्ननिवारकः १८ उपासनीयएवायंनिखिलैरस्तुसर्वदः किंचविप्रैर्गणेशाद्याःपंचपूज्यामुमुक्षुभिः १९ किंतुतुं
डादिचिह्नस्यधारणंसंविरुध्यते वेदेनचपुराणेनतस्माच्चिह्नंविहायभोः २० पंचपूजादिसंपन्नोद्वैतनिष्ठोविमोक्ष्यसे एवमुक्तोगुरुंनत्वाद्विप
द्धातत्कटाक्षतः २१ पवित्रतांगतोध्यायंस्तमेवपरमंगुरुं पंचपूजादिकंकुर्वन्सुखमापामितंद्विजः २२ ततोगणकुमाराख्येनिरस्तेन्यःसमा
गतः आचार्यमाहहेरंबसुतस्तंपरमंगुरुं २३ महागणपतेस्त्वेकंहरिद्रागणपस्यच उच्छिष्टगणपस्यैकंनवनीतगणेशितुः २४ मतमेकंतथा
स्वर्णगणपस्यैकमीरितं संतानगणपस्यैकमागमेशैवसंज्ञके १५ उच्छिष्टगणपस्याहमुपासनपरायणः उच्छिष्टगणपःप्रोक्तोवामांगेनावलं
बनात् २६ चतुर्भुजंत्रिनयनंपाशांकुशगदाभयं तुंडाग्रतीव्रमधुकंगणनाथमहंभजे २७ महापीठनिषण्णंतंवामांगपरिसंस्थितां देवीमा
लिंग्यचुंबंतंस्पृशंस्तुंडेनवैभगं २८ इतिध्यानंहिसंप्रोक्तंतस्माद्युक्तंतुचिंतनं जीवेशयोरिवैक्यस्यतयोस्तुयतिनायक २९ कुंकुमांकितफा
लोहंभक्तोमार्गद्वयेस्थितः इच्छाधीनानिकर्माणिकृत्वादेवंभजेत्सदा ३० एतत्समंमतंनास्तीत्येवंमत्वातिहृष्टधीः संपन्नोस्मियतेकिंचधर्मो
स्त्यस्मिन्मतेनृणां ३१ सर्वेषामेकएवैकजातित्वात्तद्वदेवहि समस्तायोषितस्तेषांतासांचैववियोगतः ३२ संयोगतश्चनोदोषःकश्चिदस्तिय
तीश्वर अयमेवपतिर्ह्यस्याइतिनास्तिनियामकः ३३ अन्योन्यसंगजानंदप्राप्तिरेवविमुक्तिता आनंदात्मागणेशोयंतदंशाःपद्मजादयः ३४
अंशांशिनोरभेदस्तुवेदेसम्यक्प्रकीर्तितः गणेभ्योगणपेभ्यश्चनमइत्यादिनायते ३५ रुद्रस्तुगणपात्मैवनत्वन्योमुनिपुंगव नकर्मणेतिहिश्रुत्या

कर्मनोमोक्षकारणं ३६ किंतुत्यागैःसहिष्णुत्वमुखैर्युक्तःसमीरितः द्वंद्वतापुण्यपापादावप्यस्तिहिमतेमम ३७ अनुकूलमिदंतस्मादेतदेवमु
मुक्षुभिः सेव्यमित्युक्तआचार्यस्तमुवाचयतीश्वरः ३८ सुरांनैवपिबेन्नैवपरभार्यांसमामुयात् इत्यादिबहुभिर्वेदवचोभिर्निंदितंमते ३९ गृ
ह्ण्तेयत्रतत्त्याज्यंदूरतःसुखकांक्षिभिः नकर्मणेत्यादिकातुश्रुतिस्तत्त्वविदोयतेः ४० सर्वपापविहीनस्यब्रूतेमोक्षंनपापिनः सुरापानपरस्या
थपरदाररतस्यच ४१ सुरापानादिनामुक्तिप्राप्स्यामइतिजल्पनं दुःखदंदौष्ट्यमेवास्तित्यक्तातस्मादिदंमतं ४२ विप्राणांवाक्यतस्तेपांप्रसादे
नविनिष्कृतिं विधायमोक्षमार्गस्थाःपंचपूजापरायणाः ४३ पंचयज्ञादिनिरतामूलाधारादिचक्रके संध्यायंतोगणेशादीनजपामंत्रतत्पराः ४४
तद्देवध्यानतोमुक्ताभविष्यथनसंशयः एवमुक्तास्तथाचक्रुर्हेरंबसुतपूर्वकाः ४५ आगत्याथगुरुंप्रोचुरवशिष्टास्त्रयोपिते स्वामिन्नेतज्जगत्स

सुरधामसतत्रकारयित्वापरविद्याचरणानुसारिचित्रं ॥ अप
वार्यचतांत्रिकानतानीड्भगवत्याःश्रुतिसंमतांसपर्यां ॥५॥

र्वंगणपत्यात्मनावयं ४६ चिंतयामोविमोक्षायपूज्यंसर्वैःशुभार्थिभिः तस्माद्दूषितवंतोवैकथमेतन्मतत्रयं ४७ भवंतइतिसंप्रोक्तस्तानाह
यतिपुंगवः मूढायूयंततःशास्त्रतत्त्वंशृणुतनिश्चितं ४८ पुरुषाधिष्ठितायाःप्रकृतेरादौमहानभूत् ततोहंकारउत्पन्नस्त्रिगुणात्मासएवहि ४९ रु
द्रविष्ण्वादिरूपोभूत्तत्ररुद्रस्यसूनवः गणेशश्चकुमारश्चभैरवश्चेतिविश्रुताः ५० स्वस्वाधिकारनिर्वाहितत्पराःपूज्यतांगताः तस्माद्विप्रैर्गणेशा
द्यास्तत्तच्चक्रेपुसंस्थिताः ५१ चिंतनीयाःप्रयत्नेनतदशक्तौतुदेवताः पंचपूज्यामहेशाद्याइत्युक्तास्तेपरंगुरुं ५२ वीरभद्रादयोनत्वात्यक्तचि
ह्नाःसुशिष्यतां गतास्तेपंचपूजादिरताअद्वैतवादिनः ५३ तदेतत्संक्षिप्योक्तंस्वचशइत्यादिना ॥ ४ ॥ तत्रकांच्यांपरविद्याचरणानुसारिचि
त्रंदेवमंदिरंकारयित्वातांत्रिकांश्चविनिवार्यश्रुतिसंमतांभगवत्याःपूजांसश्रीशंकराचार्योविस्तारितवानित्यर्थः अत्रेदमवधेयं परमगुरुःश्रीशंक

राचार्योयत्रकिलमहादेवःस्वकीयपृथिवीमूर्त्याविर्भूतलिंगरूपेणांबरेशइतिप्रसिद्ध्यावर्तते तस्मिन्कांचीनगरेमासमात्रंस्थित्वाशंकरप्रतिष्ठापूर्व
कंशिवकांचीतिपट्टणंनिर्मायतस्याःप्राक्आविर्भूतविष्णुंवरदराजानंसमाश्रित्यतत्रविष्णुकांचीतिपट्टणंनिर्मायतत्सेवार्थंब्राह्मणादीननेकभक्तजना
न्संपाद्यतानपिशुद्धाद्वैतवृत्तीनेवसर्ववेदांततात्पर्यनिष्ठांश्चकार ततस्तद्देशवासिनःसर्वेताम्रपर्णीतटादागत्यपरमगुरुंतंत्वेदमूचुः हेस्वामिन्नस्मिंल्लो
केदेहादिभेदस्यप्रत्यक्षत्वात्परलोकेपितत्तत्कर्मणातत्तदुपासनयाचतत्तल्लोकप्राप्तिश्रवणाच्चभेदएवसत्यवद्भातीतिपृष्टःआचार्यउवाच भोद्वि
जाःपरमार्थतत्त्वमविदित्वेदमुक्तंभवद्भिः यत्रत्वस्यसर्वमात्मैवाभूत्तत्केनकंपश्येदित्यादिश्रुतिभिस्तत्त्वज्ञानाग्निदग्धपापपंजरस्यमुक्तिदशायांभे
दाभावप्रतिपादनात्तत्सृष्ट्वातदेवानुप्राविशत्अनेनजीवेनात्मनानुप्रविश्यनामरूपेव्याकरवाणीत्यादिशास्त्रतात्पर्येणजगत्कर्तुर्ब्रह्मणएवजीवरूपे

निजपादसरोजसेवनार्थैर्विनयेनस्वयमागतानथांध्रान् ॥ अनुगृह्यसवेंकटाचलेशंप्रणिप
त्यापविदर्भराजधानीं ॥ ६ ॥ अभिगम्यसभक्तिपूर्वमस्यांकृतपूजःक्रथकेशिकेश्वरेण ॥ नि
जशिष्यनिरस्तदुष्टबुद्धीन्व्यदधाद्भैरवतंत्रसावलंबान् ॥ ७ ॥

णजगदंतःप्रवेशावगमाच्च किंचकतिदेवाइत्युपक्रम्यत्रयश्चत्रीचशतात्रयश्चत्रीचसहस्रेतिदेवानेकतामभिधायांतर्भावक्रमेणएकोदेवइतिप्राण
इतिचब्रह्मणएवानेकत्वंप्रदर्शितं बहुस्यांप्रजायेयेत्यादिश्रुत्याचभोक्तृभोग्यात्मकसकलस्यापिप्रपंचस्यपरमात्मरूपताप्रतिपादिता तस्मात्सर्व
ज्ञंनित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वभावंसकलविवर्ताधिष्ठानंब्रह्ममुमुक्षुभिरुपासनीयंतस्माद्भवंतोपिजीवपरमात्मभेदंदेवताभेदंचविहायशुद्धाद्वैतब्रह्मोपास
नयामुक्ताभवथेतिसम्यगुपदिष्टाःकांचीताम्रपर्णीदेशवासिनःशुद्धाद्वैतविद्याश्रिताबभूवुरिति ॥५॥ एतदेवसंग्रहेणाहाथनिजपादसरोजसेवना
र्थंविनयेनस्वयमागतान्आंध्रदेशीयाननुगृह्यसवेंकटाचलेशंप्रणिपत्यविदर्भराजधानींप्राप ॥ ६ ॥ क्रथकेशिकेश्वरेणभक्तिपूर्वमभिगम्यास्यां
विदर्भराजधान्यांकृतपूजःसभैरवतंत्रेणसावलंबानवलंबसहितान्निजशिष्यैर्निरस्तादुष्टबुद्धिर्येषांतथाभूतान्व्यदधात् ॥ ७ ॥

अथकर्णाटभूमिंगंतुमिच्छुमभिवाद्यविदर्भराडुक्तवान् हेभगवन्सहिदेशोबहुभिःकापालिकैर्भवतामगम्यरूपः ॥ ८ ॥ यतस्तेकापालिकाःभग
वद्यशोनसहंते यतश्चश्रुतिषुनिहितास्थापिताईर्ष्यायैस्तेयतश्चजगतामहितेसमुत्सहंतेसम्यगुत्साहयुक्ताभवंति यतश्चमहत्सुप्रतिपक्षतामुद्वहं
तेस्वीकुर्वंत्यतएवमहंब्रवीमि ॥ ९ ॥ इत्येवंविदर्भाधिपेवदतिसतिअधिज्यधन्वासुधन्वायतिराजंबभाषेहेयतिनाथमयितवभक्तेतिष्ठतिपामरे

अभिवाद्यविदर्भराडवादीदथकर्णाटवसुंधरामियासुं ॥ भगन्बहुभिःकपालिजालैःसहिदेशोभवतामगम्यरूपः
॥८॥ नहितेभगवद्यशःसहंतेनिहितेर्ष्याःश्रुतिषुब्रवीम्यतोहं ॥ अहितेजगतांसमुत्सहंतेमहितेषुप्रतिपक्षतांवहंते
॥ ९॥ इतिवादिनिभूमिपेसुधन्वायतिराजंनिजगावधिज्यधन्वा ॥ मयितिष्ठतिकिंभयंपरेभ्यस्तवभक्तेयतिना
थपामरेभ्यः॥१०॥ अथतीर्थकराग्रणीःप्रतस्थेकिलकापालिकजालकंविजेतुं॥ निशमय्यतमागतंसमागात्क्र
कचोनामकपालिदेशिकाग्र्यः॥ ११ ॥ पितृकाननभस्मनानुलिप्तःकरसंप्राप्तकरोटिरात्तशूलः॥ सहितोबहुभिः
स्वतुल्यवेषैःसइतिस्माहमहामनाःसगर्वः॥ १२ ॥ भसितंधृतमित्यदस्तुयुक्तंशुचिसंत्यज्यशिरःकपालमेतत्॥
वहथाशुचिखर्परंकिमर्थंनकथंकारमुपास्यतेकपाली ॥ १३ ॥

भ्यःपरेभ्यस्तवकिमपिभयंनास्ति ॥ १० ॥ अथशास्त्रकरायणीःकापालिकजालकंविजेतुंसउज्जयन्याख्यपुरंप्रतस्थे ॥ ११ ॥ श्मशानभस्म
नालिप्तांगःकरसंप्राप्तमनुष्यशिरःकपालः ॥ १२ ॥ यद्भस्मधृतमितीदंतुयुक्तंपरंतुशुचिशिरःकपालमेतत्परित्यज्यापवित्रंमृन्मयखर्परंकिमर्थंव
हथ कथंकारंकथंकपालीभैरवोभवद्भिर्नोपास्यते ॥ १३ ॥

गुरुशुश्रूषणासक्तःसमभूद्गिरिजासुतः ८ आगत्यान्योहरिद्रागणपतिमतवादीगुरुंतंजगादब्रह्मादीनांगणानामधिपतिममरेशोपदेष्ट्रादिकानां आ
देष्टारंकवीनांसलिलजजपतिज्येष्ठराजंपरेशंध्यायेमेत्यादिवेदोवदतियतिषतेसर्वकार्येषुपूज्यं १० तस्माद्देवादिभिःसर्वैःसंपूज्योऽयंगणेश्वरः
ध्यानमस्यतुसंप्रोक्तंस्कांदेसम्यग्यतीश्वर ११ पीतांबरधरंदेवंपीतयज्ञोपवीतिनं चतुर्भुजंत्रिनयनंहरिद्रालसदाननं १२ पाशांकुशधरंदे
वंदंडाभयकरांबुजं एवंयःपूजयेद्देवंसमुक्तोनात्रसंशयः १३ जगत्कारणमेवायंब्रह्माद्याअंशरूपिणः अस्मादेवसमुत्पन्नास्तस्मात्सर्वपिताम
हं १४ विघ्नेशानंभवंतोपिभजंतुजगदीश्वरं तुंडाकारेणलोहेनैकदंताकारकेणच १५ संतप्तेनांकितस्यैवमुक्तिरस्तिभुजद्वये इत्युक्तआहसर्व
ज्ञोगुरुस्तंकरुणानिधिः १६ अस्त्वेवंपरमात्मैवजगत्कर्तात्वयेरितः गणाधिपतिशब्देनसर्वनामामहेश्वरः १७ अंशांशिनोरभेदेनरुद्रपुत्रोपिच
स्वयं संभवत्येवसर्वात्मासर्वविघ्ननिवारकः १८ उपासनीयएवायंनिखिलैरस्तुसर्वदः किंचविप्रैर्गणेशाद्याःपंचपूज्यामुमुक्षुभिः १९ कितुतुं
डादिचिह्नस्यधारणंसंविरुध्यते वेदेनचपुराणेनतस्माच्चिह्नंविहायभोः २० पंचपूजादिसंपन्नोद्वैतनिष्ठोविमोक्ष्यसे एवमुक्तोगुरुंनत्वाद्विप
दृधातत्कटाक्षतः २१ पवित्रतांगतोध्यायंस्तमेवपरमंगुरुं पंचपूजादिकंकुर्वन्सुखमापामितंद्विजः २२ ततोगणकुमाराख्येनिरस्तेन्यःसमा
गतः आचार्यमाहहेरंबसुतस्तंपरमंगुरुं २३ महागणपतेस्त्वेकंहरिद्रागणपस्यच उच्छिष्टगणपस्यैकंनवनीतगणेशितुः २४ मतमेकंतथा
स्वर्णगणपस्यैकमीरितं संतानगणपस्यैकमागमेशैवसंज्ञके १५ उच्छिष्टगणपस्याहमुपासनपरायणः उच्छिष्टगणपःप्रोक्तोवामांगेनावलं
बनात् २६ चतुर्भुजंत्रिनयनंपाशांकुशगदाभयं तुंडायतीव्रमधुकंगणनाथमहंभजे २७ महापीठनिषण्णंतंवामांगपरिसंस्थितां देवीमा
लिंग्यचुंबंतंस्पृशंस्तुंडेनवैभगं २८ इतिध्यानंहिसंप्रोक्तंतस्माद्युक्तंतुचिंतनं जीवेशयोरिवैक्यस्यतयोस्तुयतिनायक २९ कुंकुमांकितफा
लोहंभक्तोमार्गद्वयेस्थितः इच्छाधीनानिकर्माणिकृत्वादेवंभजेत्सदा ३० एतत्समंमतंनास्तीत्येवंमत्वातिहृष्टधीः संपन्नोस्मियतोकिंचधर्मो
स्वस्मिन्नमतेनृणां ३१ सर्वेषामेकएवैकजातित्वात्तद्वदेवहि समस्तायोषितस्तेषांतासांचैववियोगतः ३२ संयोगतश्चनोदोषःकश्चिदस्तिय
तीश्वर अयमेवपतिर्ह्यस्याइतिनास्तिनियामकः ३३ अन्योन्यसंगजानंदप्राप्तिरेवविमुक्तिता आनंदात्मागणेशोयंतदंशाःपद्मजादयः ३४
अंशांशिनोरभेदस्तुवेदेसम्यक्प्रकीर्तितः गणेभ्योगणपेभ्यश्चनमइत्यादिनायते ३५ रुद्रस्तुगणपात्मैवनत्वन्योमुनिपुंगव नकर्मणेतिहिश्रुत्या

रुधिराक्तैर्नरशिरोलक्षणकमलैर्मधेनचभैरवार्चामलब्ध्वाकपालीभैरवःस्वसमानयाकमलाक्ष्याउमयाआश्लिष्टवपुर्मुदंकथंप्राप्नुयात् ॥ १४ ॥
इत्येवंककचेभैरवागमानांहृदयंजल्पतिसतिहेकुत्सितपुरुषेतितंविनिंद्यस्वीयैरधिकारिभिः सुधन्वाआत्मविदांसमाजाद्बहिश्चकार ॥ १५ ॥
सितंपरश्वधमुद्यस्यभवतांशिरांसिनविभिद्यांचेत्तर्हिककचोनाहमितिब्रुवन्नयासीत् ॥ १६ ॥ प्रलयांभोधरवद्भयंकरःशब्दोयेषांअमुनाककचे

नरशीर्षकुशेशयैरक्त्वारुधिराक्तैर्मधुनाचभैरवार्चां ॥ उमयासमयासरोरुहाक्ष्याकथमाश्लिष्टवपुर्मुदंप्रया
यात् ॥ १४ ॥ इतिजल्पतिभैरवागमानांहृदयंकापुरुषेतितंविनिंद्य ॥ निरवासयदात्मवित्समाजात्पुरुषैः
स्वैरधिकारिभिःसुधन्वा ॥ १५ ॥ भ्रुकुटीकुटिलाननश्चलोष्ठःसितमुद्यम्यपरश्वधंसमूर्खः ॥ भवतांनशिरांसि
चेद्विभिद्यांक्रकचोनाहमितिब्रुवन्नयासीत् ॥ १६ ॥ रुषितानिकपालिनांकुलानिप्रलयांभोधरभीकरारवा
णि ॥ अमुनाप्रहितान्यतिप्रसंख्यान्यभियातानिसमुद्यतायुधानि ॥ १७ ॥ अथविप्रकुलंभयाकुलंतद्रुतमा
लोक्यमहारथःसुधन्वा ॥ कुपितःकवचीरथीनिषंगीधनुरादायययौशरान्विमुंचन् ॥ १८ ॥ अवनीभृतियोध
यत्यरींस्तांस्त्वरयैकत्रततोन्यतोनियुक्ताः ॥ क्रकचेनवधायभूसुराणांद्रुतमासेदुरुदायुधाःसहस्रं ॥ १९ ॥

नप्रेषितानिअप्रगणितानिकपालिनांकुलानिकुपितानिसमुद्यतायुधानिअभियातानि ॥ १७ ॥ अथतेषामभिगमनानंतरंतद्विप्रकुलंभयेनव्या
कुलमालोक्यझटितिकुपितःसुधन्वाधनुरादायबाणान्विमुंचन्ययौ ॥ १८ ॥ त्वरयातानरीनेकत्रभूमिपेसुधन्वनियोधयतिसतिअन्यतोब्राह्म
णानांवधायककचेननियुक्ताःसहस्रसंख्याउदायुधाद्रुतमासेदुःआययुः ॥ १९ ॥

यतिसैन्यसमीपमापतंतंकपालिसंघंदूरादवलोक्यव्यथिताभूसुरेंद्राःशरण्यंशरणयोग्यंश्रीशंकरंयोगिनंशरणंप्रपेदिरे ॥ २० ॥ निजहुंकारप्रसूतेनवह्निना ॥ २१ ॥ नृपतिश्चसुवर्णपुंखैःशरैर्विच्छिन्नैःप्रतिपक्षिणांमुख्यपद्मैःसहस्रसंघैःरणभूमिसमलंकृत्यमुदामुनींद्रमगमत् ॥ २२ ॥ अतिमात्रमत्यंतंविदूयमानंपीड्यमानंचित्तंयस्यसः ॥ २३ ॥ असौक्रकचोनेत्रेनिमील्यक्षणमात्रंध्यानंकृतवान् ॥ २४ ॥ भैरवागमज्ञेक्र

अवलोक्यकपालिसंघमाराद्घमनानीकनिकाशमापतंतं॥ व्यथिताःप्रतिपेदिरेशरण्यंशरणंशंकरयोगिनं द्विजेंद्राः ॥ २० ॥ असितोमरपट्टिशत्रिशूलैःप्रजिघांसून्भृशमुज्झिताट्टहासान्॥ यतिराट्सचकारभस्मसात्तान्निजहुंकारभुवाग्निनाक्षणेन ॥ २१ ॥ नृपतिश्चशरैःसुवर्णपुंखैर्विनिकृत्तैःप्रतिपक्षवक्रपद्मैः ॥ रणरंगभुवंसहस्रसंघैःसमलंकृत्यमुदागमन्मुनींद्रं ॥ २२ ॥ तदनुक्रकचोहतान्स्वकीयानरुजांश्चद्विजपुंगवानुदीक्ष्य॥ अतिमात्रविदूयमानचेतायतिराजस्यसमीपमापभूयः ॥ २३ ॥ कुमताश्रयपश्यमेप्रभावंफलमाप्स्यस्यधुनैवकर्मणोस्य ॥ इतिहस्ततलेदधत्कपालंक्षणमध्यायदसौनिमील्यनेत्रे ॥ २४ ॥ सुरयापरिपूरितंकपालंझटितिध्यायतिभैरवागमज्ञे॥ सनिपीयतदर्धमर्धमस्यानिदधारस्मरतिस्मभैरवंच ॥ २५ ॥ अथमर्त्यशिरःकपालमालीज्वलनज्वालजटाछटस्त्रिशूली ॥ विकटप्रकटाट्टहासशालीपरतःप्रादुरभून्महाकपाली॥ २६ ॥

कचेध्यायतिसतिसुरयामद्येनकपालंपरिपूरितंपरिपूर्णमभूत् तस्याःसुरायाअर्धंसक्रकचःसम्यक्पीत्वातस्याःसुरायाअर्धंनिदधारस्थापयामासचपुनर्भैरवंस्मरतिस्म ॥ २५ ॥ अथभैरवस्वरूपस्मरणानंतरंवह्निज्वालासदृशानांजटानांछटासमूहोयस्यसमहाकपालीभैरवः ॥ २६ ॥

हेदेवतवभक्तजनद्रुहंदृष्ट्यासंजहीतिकपालिनाक्रकचेननियुक्तोभैरवस्तत्वविदोममात्मत्वान्मदवतारत्वाद्वाकथंममात्मनिश्रीशंकरेअपराध्यसी तिरुष्टस्तस्यैवशिरोजहार ॥ २७ ॥ खलानामखिलेपिकुलेखिलेउच्छिन्नेसतिप्रहृष्टाःद्विजाअमुंश्रीशंकरमानर्चुः अत्रेदमवधेयं संहारभैरवं नत्वासमासीनःकिलाब्रवीत् स्वामिन्वेदेषुशास्त्रेषुपुराणेषुचकर्मयत् १ प्रतिपादितमस्तीहतत्कर्तव्यंहिधर्मतः विप्राणांकर्मणाधर्मःसाध्यःस्या दितिमेमतं २ धर्मेणसर्वपापौघोनाशंयातिशुचिव्रतात् पापसंघेतथानष्टेमनःशुद्धिःप्रजायते ३ शुद्धेमनसिसर्वात्मसाक्षात्कारोभवत्यलं एवंसदसिसर्वेषांब्राह्मणानांमयेरितः ४ त्वद्भक्तःसहशापादिदुष्टयुक्तिपरंपरां एतन्नोचितमित्युग्रोमच्छिष्यैस्ताडितःसतु ५ अकरोदागतंत्वांतु मंत्रबीजपरायणं इतःपरंत्वमेवैतत्सत्यासत्यंविवेचय ६ इत्युक्तोभैरवःप्राहविप्रदंडार्थमागतः शंकरस्त्वंसदापूज्यःसर्ववेदपदार्थभाक् ७ भ

तवभक्तजनद्रुहंदृशासंजहिदेवेतिकपालिनानियुक्तः ॥ कथमात्मनिमेपराध्यसीतिक्रकचस्यैवशि रोजहाररुष्टः ॥ २७ ॥ यतिनाम्नपभेणसंस्तुतस्सन्नयमंतर्धिमवापदेववर्यः ॥ अखिलेपिखिलेकुलेख लानाममुमानर्चुरलंद्विजाःप्रहृष्टाः ॥ २८ ॥

वत्कर्तंहियत्कर्ममयापिचकर्तंहितत् तेषांकापालिकानांतुब्राह्मण्याचारतांकुरु ८ विकलेतुकलौप्राप्तेतेषांवृत्तिर्यथेप्सिता बभूवमंत्रबद्धोऽहं प्रत्यक्षोस्मिनधर्मतः ९ इत्युक्त्वांतर्दधेदेवःकापालिकमतानुगाः तद्वाक्यश्रवणाद्भीताःपरिव्राट्कुलशेखरं १० नत्वाद्वादशधासर्वेबटुकाद्याः सुविस्मिताः स्वामिन्मूढावयंयस्मात्पालयास्मांश्चसादरं ११ एवमालापिनोदृष्ट्वाकरुणापूर्णविग्रहः आज्ञापयामासयतिःशिष्यांस्तेषांवि शोधने १२ पद्मपादमुखाःशिष्याश्चक्रुस्तान्ब्राह्मणाध्वगान् प्रातःस्नानरतान्नित्यंसंध्याकर्मदृढव्रतान् १३ पंचपूजापंचयज्ञपरान्निश्चल मानसान् परंगुरुंसमाश्रित्यतेपिसच्छिष्यतांगताः १४ तत्रागत्यततःकश्चित्कपालीदारुणाकृतिः प्राहेदंन्यूनताचेत्कापालिकानांमतेतदा १५ फलंकिमपिनान्यत्रविद्यतेबटुकादयः बभूवुःस्वमतभ्रष्टायत्तुतत्रास्तिदूषणं १६ महद्ब्राह्मणजातित्वंनमेजात्याप्रयोजनं किंचदेहस्य

सर्वस्य भौतिकत्वान्नकस्यचित् १७ वक्तुंहिशक्यतेजातिस्तस्मात्संकल्पितात्वियं जातिर्नातःप्रमाणंतत्किंतुजातिद्वयंमतं १८ स्त्रीजातिरेका
नरजातिरन्यातत्रापिश्रेष्ठत्वमुपागताद्या प्राकट्यमानंदउपैतियस्याःसंयोगतोतोनविचारइष्टः १९ गम्याहीयंनैवगम्येयमस्तिगच्छेन्नासा
वन्यभार्यामितीदं वाक्यंनांगीकुर्महेदोषभावाद्यस्मात्सर्वाःस्वीयतामाव्रजंति २० आनंदार्थंचर्मणश्चर्मयोगंकुर्वञ्जीवःप्राप्नुयात्कंत्वनर्थं जी
वस्यासौमोक्षएवास्तितृप्तिःसर्वोत्कृष्टानंदतोदर्शितातः २१ आनंदोयोव्यक्तिमायातिसंगात्तद्रूपोसौभैरवोदेहपाते तस्यप्राप्तिर्मोक्षइत्येवत
त्वमित्युक्तःश्रीशंकराचार्यआह २२ उक्तंभोकापालिकेदंसुसम्यक्सत्यंवाच्यंकस्यपुत्रीत्वदीया मातेत्युक्तःप्राहकापालिकोसौस्वामिन्मा
तादीक्षितस्यास्तिपुत्री २३ दीक्षितत्वमिदमागतंकुतस्त्वत्पितुःसतुजगादभोयते तालमुख्यतरुगांसुरामसावाहरन्ननुरसेविशेषतः २४ ज्ञा
नवानपिनचस्वयंसतांपातुमिच्छतिपरंतुविक्रये शीलवानतइमंसदाजनोदीक्षितंवदतितस्यपुत्रिका २५ मातृतामुपगताममात्मनोदेहमर्प्य
सुखसागरेजनान् आगतान्खलुनरान्सदाकरोत्संप्लुतान्सुसुखलब्धयेयते २६ उन्मत्तभैरवसमाख्यमिमंविबोधतस्याःसुतंममपितापिसुरा
करोभूत् तत्सन्निधौस्थितिमपीहसुरालभंतेनोमद्यगंधविमुखाहिपलायितास्ते २७ तस्मादेवंसत्कुलेहंप्रसूतःसम्यक्पूज्योहंभवद्भिःसुभक्त्या
इत्युक्तोसौप्राहकापालिकत्वंगच्छैतस्मात्स्वेच्छयासंचराशु २८ ब्राह्मणान्ननुसुदुष्टमतस्थान्दंडदातुमहमागतएव नेतरानतइतोऽयमभाप्योदू
रआशुकरणीयइतीत्थं २९ प्रोदितायतिवरेणविनेयाग्रह्मतस्यवचनंशिरसाते प्रात्यजन्खलममुंसुविदूरंशंकरंतुततदूरतईक्ष्ये ३० चार्वा
कइत्थंसकरोद्विचारंमूर्खैर्जनैर्व्याप्तमिदंसमस्तं देहाद्यतीतात्मविबोधिभिस्तत्संगाद्धतामूढतमत्वमन्ये ३१ दुष्टामतिर्नोभवितापितस्मात्तथा
पितेषामयमयचारी संन्यासवानस्तितुकश्चिदेषविवेकयुक्तोयदिचेत्तदद्ये ३२ स्थास्यामिनोचेदहमेमिशीघ्रमेवंविचार्यास्यसभांप्रविश्य उ
वाचतत्त्वंविदितंनवास्तितदाविमुक्तेर्वदलक्षणंत्वं ३३ आदौविवेकोममबुध्यतामयंकायात्मदेहस्यतदादिरूपिणः जीवस्यमोक्षोविलयोन
चेतरस्तस्यागमंमूढधियोब्रुवंतिभोः ३४ लयंगतानांसरितांसमुद्रेयथागमःस्यान्मरणंगतानां सस्यादतोमोक्षइयंन्नतिर्हिश्राद्धादिकंकर्मतुकु
र्वंतेये ३५ तृप्तिस्त्वनेनेतिमृतिंगतानांतेषांविवेकःकिमुवाचनीयः किंचप्रजल्पंतिपरोस्तिलोकःस्वर्गस्तथान्योनरकोतिघोरः ३६ पुण्येनपा
पेनचयांतितत्रक्षयात्तयोर्मर्त्यमिमंविशंति तेषांमतंनस्तुतराममानंयतस्त्विहैवास्त्युभयानुभूतिः ३७ स्वर्गीभोक्ताकथ्यतेसौसुखस्ययोवाभुं

क्तेक्लेशमेषो द्वितीयः तस्माद्युक्ताकल्पनानोपरोक्षेप्रत्यक्षेणैवानुभूतिगतेस्ति ३८ देहेंद्रियेषुभूतेषुनष्टेषुपरलोकगः कोवाजीवस्यभेदेपिघटा
काशवदस्यतु ३९ गमनंरूपहीनत्वान्नैवसंभवतिकचित् तस्मादस्मन्मतंसम्यगित्युक्तःप्राहशंकरः ४० श्रुतिवाक्यमिदंमत्तंयतोतोनचसम्य
क्शृणुमेमतंततस्त्वं सतुदेहमुखाद्भिन्नआत्मापरमात्मापरिपठ्यतेविमुक्तः ४१ विशुद्धःपरात्माऽप्रबोधाद्विमुक्तःपरिज्ञानतोदेहपाताद्विमुक्तिः
त्वदीयेयमुक्तिर्भ्रमादेवनूनंश्रुतिर्ज्ञानमात्राद्विमुक्तिंजगाद ४२ ज्ञानाग्निदग्धकर्माणोयांतिब्रह्मसनातनं इत्याद्यास्तिश्रुतिःसाक्षात्तद्वाक्यंनप्र
मेतिचेत् ४३ भवद्वाक्यंकथंमानंकुत्सितंकिलवह्निना स्थूलेदग्धेपिदेहेऽस्मिँल्लिंगयुक्तोव्रजत्यमुं ४४ ज्योतिष्टोमादिकंवाक्यंमानमत्रदृढं
स्मृतं जलौकाजंतुतुल्योयंजीवःप्रोक्तस्तथाश्रुतौ ४५ देहाद्देहांतरंयातिपरलोकंसगच्छति श्राद्धादिकर्मकर्तव्यंतस्यपुत्रादिनाखलु ४६
तथैतत्वविमुक्त्यर्थंपुण्यलोकस्यचाप्तये गयादौपिंडदानंचकर्तव्यंतस्यमुक्तये ४७ इत्यर्थस्तुपुराणादौबहुधासंप्रदर्शितः तस्मात्त्वमदशांशंस
लिंगंस्वात्मतयागतः ४८ परत्रपक्षिवद्यातिसिद्धांतोयमुदीरितः मूढचार्वाकतस्मात्त्वमितस्तूष्णींव्रजाधुना ४९ इत्युक्तोवेषभाषादित्यक्त्वा
गुरुपदद्वयं नत्वातत्पुस्तभारस्यभरणोद्यमयुतोभवत् ५० ततःसौगतःशंकरंपीनकायःप्रणम्याहलोकाइमेमूढभावात् सदाकर्मशीलाय
तोभौतिकस्यविशुद्धिर्नचस्नानदानादिनास्ति ५१ सदानिर्मलोदेहपाताद्विमुक्तस्तुजीवोपुनर्जायतेऽसावृणेन प्रजल्पंतिमूर्खाधनंतद्धिदेहाद्य
दृष्टेनलभ्यंततोनास्तिभीतिः ५२ देहांतेवाक्षणाभावादृणंकृत्वाघृतंपिबेत् इतिवाक्यस्यमानत्वाद्देहपुष्टिःसदैवहि ५३ कर्तव्याबुद्धियुक्ते
नतत्कृत्वातत्रतत्रच सर्वभक्षणशीलस्यसुखस्यावाप्तिराप्तितः ५४ विमोक्ष्यस्येतिसंप्रोक्तःशंकरःप्राहसौगतं वृथातेजल्पनंयस्मात्परलोकग
मादिकं ५५ श्रुतिस्मृतीतिहासादौप्रोक्तंभोगायकर्मणः तस्मादृणादिकंकर्तुःपुनर्जन्मसुनिश्चितं ५६ तथाचाज्ञानबुद्धित्वंपापदिग्धांविहा
यवै सन्मार्गस्थोभवेदानीमित्युक्तःपुनराहसः ५७ सुगताख्योमुनिःसर्वांभुवंदृष्ट्वासुविस्मितः विचार्यजगतःसत्त्वंप्राण्युपासनतत्परः ५८
कालेमदुपदेशस्यकरुणाविष्टमानसः इदमाहसधर्मोस्तिपरःप्राण्यविहिंसनं ५९ तथाविधेनधर्मेणकपालस्यविवर्तनात् मुक्तोभविष्यसीत्यु
क्तस्तदारभ्याहमप्ययं ६० तत्पादयुगलध्यानीशिरसाग्रहतद्वचः दयापरोस्मिसर्वेषुप्राणिजातेषुसर्वदा ६१ यस्मात्धर्मोतोनचान्योस्तिसा
रस्तस्माद्धर्मस्थानमेतन्मतंमे सर्वैरंगीकार्यमित्येवमुक्तोभूयःप्राहाचार्यइत्थंमहात्मा ६२ किंत्वंजल्पसिदुष्टसौगतकथंधर्मोस्त्यहिंसापरोया

गीयस्यहिंहिंसनस्यनिगमेधर्मत्वमुक्तंस्फुटं अग्निष्टोममुखेक्रतौखलुपशोःस्वर्गप्रदंहिंसनंश्रुत्याचाररतैरुपेयमपरेपाखंडिनोविस्फुटं ६३ वेद
निंदापरायेतुतदाचारविवर्जिताः तेसर्वेनरकंयांतियद्यपिब्रह्मवीर्यजाः ६४ इत्येवंमनुनोक्तत्वात्तदाचाररताःकिल पच्यंतेनरकेघोरेयाव
द्ब्रह्मलयोभवेत् ६५ तस्माद्विप्रादिवर्णानांवेदादिषुनिरूपितः आचारःपरमंमानंयस्यतन्नास्तिसोऽधमः ६६ इत्युक्तोसौसौगतोमानशून्यो
नत्वाचार्यपद्मपादादिकानां तच्छिष्याणांपादुकावाहकोभूत्तेषामुच्छिष्टादनेनातिपुष्टः ६७ कौपीनमात्रधारीतुकश्चित्क्षपणकःस्मृतः
सएकस्मिन्करेधृत्वागोलयंत्रंद्वितीयके ६८ तुरीयंत्रंसमादायसमागत्याहशंकरं स्वामिंच्छृणुविचित्रंमेमतंपरमशोभनं ६९ पूर्णःसमयना
माहंसूर्यकालप्रवर्तकं बध्वात्वाभ्यांसुयंत्राभ्यांसमयज्ञानतःशुभं ७० अशुभंचत्रिलोक्यायल्लभ्यंतद्वच्मिसंस्फुटं किंचकालःपरोदेवोमत्पक्ष
स्यविचालने ७१ परेशोपिसमर्थोनेत्युक्तस्तंप्राहशंकरः सम्यगुक्तंत्वयात्वंयत्कालवित्तंचवेद्म्यहं ७२ तस्मान्मदाश्रयस्तिष्ठपरीक्षाकाल
आगते त्वांपृच्छामीतिसंप्रोक्तस्तथैवांगीचकारसः ७३ कौपीनमात्रसंधारीजैनस्तुततआगतः मलेनदिग्धसर्वांगःसदार्हन्नमइत्यसौ ७४
उच्चरन्नसकृच्चोच्चैःशून्यांकःशून्यपुंड्रकः बिंदुपुंड्रसमेतश्चशिष्यैःसर्वभयंकरः ७५ पिशाचवत्समागत्यप्राहश्रीशंकरंगुरुं जिनोदेवोस्तिसर्वे
षांमुक्तिदःप्राणिनांहृदि ७६ जीवात्मनास्थितःसोतिज्ञानमात्रेणसर्वदा मुक्तत्वात्तस्यदेहस्यपातात्तुसमनंतरं ७७ जीवःशुद्धःसदैवास्तिम
लपिंडस्तुदेहकः स्नानादिकर्मणानैवशुद्धिंयातिकदाचन ७८ तस्मात्स्नानादिकंनैवप्रकर्तव्यंवृथायतः इत्युक्तोसौजगादेदंमैवंभोजैनदुर्मते
७९ जीवस्यदेहत्रितयंहिविद्यतेस्थूलश्चसूक्ष्मश्चतथैवकारणं तेषांक्रमाज्ज्ञातुलयोभवेद्यदास्यात्सच्चिदानंदवपुस्तदात्वयं ८० भिन्नोहमी
शादितिधीरविद्यावद्धस्तयाभेदधियाविमुक्तः एवंविमोक्षस्यसुदुर्लभस्यदेहस्यपातान्नसमाप्तिसंभवः ८१ एवंश्रुत्वाशिष्ययुक्तःसजैनो
भाषावेषाद्यैर्विमुक्तोगुरूणां नित्यंधान्याकर्षणेसंप्रयुक्तःपद्मांघ्र्याद्यैरेषजातोवणिग्वै ८२ बौद्धस्ततस्तंशबलाख्यएत्यप्रोवाचबोधस्तवभो
निरर्थः नरस्यश्रृंगेणसमोत्मभेदःसर्वोत्तमःसन्किमतःप्रवृत्तः ८३ दृष्टंफलंत्वंपरिहायदूरमदृष्टमाकांक्षसिदृष्टद्रोही तत्रापितेनैवफलंपरोक्षे
शून्यंपरोक्षंनफलायकल्पं ८४ निर्जीवत्वाच्चाप्यपार्थंमतंतएकोप्यात्माचेतनोमेमतेतु भूत्वानेकःप्रेरकोहन्मुखानांनित्यंमुक्तोद्वैतशून्यःसु
खात्मा ८५ कर्ताभोक्ताहंपरानंदरूपोमन्वानःस्वाभीष्टमस्यास्तियावत् तावत्क्रीडन्नेषुदेहेषुपश्चाद्देहंत्यक्त्वामुक्तइत्युक्तआह ८६ सत्वशौ

चपरोयस्तुदेवतातिथिपूजनं सयातिब्रह्मणोलोकंयावदिद्राश्चतुर्दश ८७ अग्निष्टोमंदेवताप्रीतिदंचेत्कुर्यादस्मादिद्रलोकंसयाति सत्या
ख्यंसत्पौंडरीकात्प्रयातितत्तद्देवोपासकास्तंतमेव ८८ योयोयांयांतनुंभक्तःश्रद्धयार्चितुमिच्छति तस्यतस्याचलांश्रद्धांतामेवविदधाम्यहं
८९ इत्यादिवचनादस्यपरलोकगमादिकं सिद्धंतस्मान्नदेहस्यपातमात्राद्विमुच्यते ९० सर्वभूतेषुचात्मानंसर्वभूतानिचात्मनि संपश्यन्ब्रह्म
परमंयातिनान्येनहेतुना ९१ इत्यादिश्रुत्याज्ञानेनविनामोक्षोनलभ्यते इत्युक्तमतआत्मानंपरंज्ञात्वाविमुच्यते ९२ कल्पितांजीवतांहि
त्वासर्वानर्थप्रदायिनीं सच्चिदानंदरूपेणमुक्तिरुक्तासदास्थितिः ९३ तस्मात्त्वंमूढतांत्यक्त्वाभवस्वस्थइतीरितः परंगुरुंनमस्कृत्यतद्यशःस्त
वतत्परः ९४ बंदिमागधसूतानांवेषधारीबभूवह तस्मां*च्छिष्ययुतःप्रापप्रोद्यद्दिनकरप्रभः ९५ अनुमल्लपुरंतत्रदिनानामेकविंशतिं स्थित्वा
तत्रस्थितान्वीक्ष्यतानुवाचपरोगुरुः ९६ प्रभातमुखकालेस्वंकृत्यंवदतभोद्विजाः एवमुक्तानमस्कृत्यप्रोचुस्तेपुरवासिनः ९७ मल्लासुरहरः
स्वामिन्मल्लारीतिप्रसिद्धतां लोकेप्राप्तःपरेशोयस्तस्यमूर्तिमिमेवयं ९८ संपूज्यानुदिनंभक्त्याशुनस्तद्वाहनस्यच वेषभाषादिसंयुक्ताकंठेधृ
तवराटिकाः ९९ निःशंकास्त्रिषुकालेषुनाट्यवाद्यादिभिःप्रभुं मल्लारिंसुप्रसन्नंतंकृत्वावासंप्रकुर्महे १०० तत्कटाक्षजनितेहिसर्वदावर्धमान
सुखसागरप्लुताः तस्यगर्भगमिदंनुनित्यदार्चितयामनसुखेच्छयायुताः १०१ किंचवेदेस्यसार्वात्म्यंप्रोक्तंतद्वाहनस्यच तद्विद्धितत्त्वमेवातोत
द्वेषादिकधारणं २ इच्छानजायतेन्यत्रततएवभवानपि वेदोक्तमिममाचारंसशिष्यःस्वीकरोतुवै ३ श्रुतिराहनमःश्वभ्यःश्वपतिभ्यश्चवोन
मः वराटकानिदास्यामोयोग्यानीत्युक्तआहतान् ४ एकोद्वितीयःखलुसर्वसाक्षीस्वमाययासर्वजगद्विधाता सदादिश्रुत्याभिहितःपरेशो
यद्भर्गजारुद्रविरिंचिमुख्याः ५ यथावीरभद्रादिकैरंशभूतैर्लयःसाध्यतेक्वापिरुद्रस्यनैव तथाप्यस्तितेषांविबोधाद्विमुक्तिस्तथाब्रह्मणोंशस्य
रुद्रस्यबोधात् ६ किंचैकादशरुद्राणामियंस्तुतिरुदाहृता तदंशानांकथंसास्यादेकस्यबह्वुतातथा ७ यस्यस्पृष्ट्वास्पृदात्मानंविप्राणांपरि
कीर्तितं तस्यवेषादिचिह्नस्यधारणंबहुदोषदं ८ एवंवंशप्रवृत्त्याहिश्ववेषादिविधारणं नित्यादिकर्मसंत्यागस्त्रिकालंनाट्यसक्तता ९ चरि
तंभवतांसर्वब्राह्मण्यस्यविघातकं तस्मान्निरीक्षणेनापिमुखस्यभवतांकिल १० सूर्यावलोकनंशास्त्रेचोदितंमौनमेवतु कर्तव्यमितिसंप्रोक्ता

* कर्णाटभूमेःसकाशात्

न्यपतन्गुरुसन्निधौ ११ कृत्तमूलायथावृक्षाराज्ञोमूलेऽपराधिनः तानवेक्ष्यदयायुक्तस्तिष्ठध्वमितिसोऽब्रवीत् १२ अथाज्ञयागुरोःशिष्याः
पद्मपादमुखाःखलु तच्छिरोमुंडनंनद्यामयुतस्नानमेवच १३ मृदाथमुंडनंभूयःशतस्नानंमृदातथा योग्यंचकारयित्वान्यप्रायश्चित्तमतंद्रि
ताः १४ ब्राह्मण्यमार्गगांश्चक्रुस्तांस्तेपितुपरंगुरुं नत्वासच्छिष्यतांयाताःशौचस्नानादितत्पराः १५ पंचपूजारताजाताःशास्त्राध्ययनसंर
ताः श्रीशंकरप्रसादेनमुक्तिभाजनतांगताः १६ तस्मात्पुरात्पश्चिममार्गगामीमरुंधसंज्ञंपुरमापशिष्यैः ढक्कादिवाद्यानुचलत्करौघैर्विचित्रवं
द्यादिवहुप्रपद्यैः १७ तत्रपुर्याविचित्रंवैविष्वक्सेनस्यगोपुरं तत्पूर्वतःप्रपाशालांविपुलांतत्रकल्पनां १८ गृहादीनामसौकृत्वासम्यग्दर्भा
सनस्थितः मनोन्मन्यभिधांगुष्ठमात्रलक्ष्यंपरंप्रभुं १९ संपूर्णमंडलाकारमात्मानंसंनिरीक्ष्यसः पीयूषबिंदुसंदोहपानतृप्तांगएवहि २०
कुंडलिनींपुनर्मूलाधारंनीत्वातदीश्वरं स्तुत्वागणपतितत्रचिरमाससुखंगुरुः २१ तत्रत्याःस्वामिनंनत्वाविष्वक्सेनपरायणाः शंखचक्रविरा
जद्भुजदंडास्तोत्रपाणयः २२ ऊचुरस्मन्मतंसुष्टुविष्वक्सेनाधिदैवतं पुण्यदंसतुवैकुंठेसेनापतिरुदाहृतः २३ तस्यभक्तावयंनास्तिभयंनोय
मराजतः देहपाताद्भटैस्तस्यचोदितेनयथाकिल २४ वैकुंठएवगंतव्यइत्युक्तःप्राहसोगुरुः मैवंनारायणस्यैषोविष्वक्सेनःप्रकीर्तितः २५
भक्तस्तथैवेशभक्तावैकुंठेसंत्यनेकशः तद्भक्ताअपिसंपूज्यास्तद्भक्तैरित्यनुज्ञया २६ कथंतेषामुपास्यत्वंस्वातंत्र्येणभवेत्किल प्रमाणाभाव
तस्तस्मात्सगुणत्वात्सएवहि २७ तल्लोकप्रेप्सुभिःसेव्यःपारंपर्येणमुक्तिदः नारायणस्तमेकंतुध्यातुःप्रत्यगभेदतः २८ मुक्तिःसाक्षादतोयू
यंयदिचेन्मुक्तिकांक्षिणः तदाद्वयमखंडंतंगुरुशास्त्रोपदेशतः २९ ध्यात्वासम्यक्प्रयत्नेनमुक्ताभवथमाचिरं इत्युक्तास्त्यक्तलिंगास्तेप्रणम्य
शिरसागुरुं ३० तदुपदेशेनसंप्राप्यविद्यांस्मृत्यादिदर्शिते कर्मादौसुरताःसर्वेबभूवुःसाधुवृत्तयः ३१ ततःसमागत्यतुमन्मथस्यभक्तानम
स्कृत्यगुरुंसमूचुः शृणवस्मदीयंमतमद्भुतंत्वंयोमन्मथःसर्वहृदिस्थितःसः ३२ सर्गादिकर्तातउपासनीयःसर्वार्थिभिःसर्वनुतःपरात्मा सुवर्तु
लाकारविभूषणाभ्यांवशीकृतंयेनहृदिस्थिताभ्यां ३३ कांताकदंबेनतदीयदर्शनस्पर्शनाभ्यांबहुसौख्यदाभ्यां कामात्मनःपूर्णसुखस्यल
ब्धिर्मोक्षोस्यतोयूयमपीहतस्य ३४ समुत्सवेपंचशरस्यचिह्नंधृत्वाशनंतेनसुखेनयुक्ताः यत्नेनमुक्ताभवथेतिसोक्तःप्रोवाचमैवंवदताप्रमा
णं ३५ कमलजप्रमुखाजगतःसृताउदयपालनसंयमनेरताः नचहरेःसुतएषहिपालकोनचसुतेसवितुर्हितथाप्रभा ३६ स्त्रीणांतत्सं

गिनांसंगंदूरतःपरिवर्जयेत् इत्येवंप्रतिषेधस्यसत्वाद्दुष्टंभवन्मतं ३७ किंचानंगस्यमोक्षादिदातृत्वेशक्तताकुतः प्रद्युम्नस्यचकर्तृत्वंस्रष्ट्यादे
र्नविरोधतः ३८ प्रत्यक्षादेरितिश्रुत्वानत्वाक्रौंचविदादयः त्यक्तचिह्नाबभूवुस्तेपंचपूजादिंतत्पराः ३९ तस्मादुदक्पथायातंपुरंमागधमद्भु
तं कुबेरोपासकास्तत्रकुबेरप्रमुखाःस्थिताः ४० नवनिध्यात्मसौवर्णपदकावलिशोभिताः ऊचुर्नवनिधीशत्वात्सर्वाधिकधनःकिल ४१
कुबेरस्तस्यभक्तानामस्माकंनदरिद्रता ततोनःपूर्णआनंदोब्रह्मरूपोस्तिभोयते ४२ कर्मणोप्यर्थमूलत्वात्तत्पतेःसेवनंवरं मोक्षाद्याकांक्षिभिः
सर्वैःकर्तव्यंसुप्रयत्नतः ४३ किंचब्रह्मादिकानांसधनदानेनपालकः तस्मात्समयलोकानांस्वाम्ययंसेव्यतांगतः तस्यसेवाकरीकाचिद्यक्षिणीसु
रसुंदरी महदैश्वर्यलाभस्तत्सेवनादपिजायते ४५ तस्मात्तदन्यसेवांयेकुर्वंतिमनुजादयः मोक्षाद्याकांक्षिणस्तेतुमंदाभाग्यविवर्जिताः ४६
तस्माद्भवंतोपिकुबेरसेवांकुर्वंतुमोक्षार्थमनन्यचित्ताः इत्युक्तआचार्यउवाचयुष्मन्मतंप्रमाणेनविहीनमेव ४७ स्वामीकुबेरोस्तुपरोधनस्यत
थापिकश्चिन्नहितेनतृप्तः लोभेनयुक्तस्यकुतोस्तितृप्तिरतोस्यधर्मोपिनविद्यतेऽणुः ४८ मोक्षस्यवार्तात्वतिदूरगास्तितस्मात्परित्याज्यमनर्थरूपं
द्रव्यंप्रयत्नेनमुमुक्षुभिःसत्सेव्यंनयस्यास्तिपुनर्वियोगः ४९ अर्थमनर्थंभावयनित्यंनास्तियतःसुखलेशःसत्यं पुत्रादपिधनभाजांभीतिःसर्वत्र
एषाविहितानीतिः ५० इत्युक्तेननुधर्मोपितत्साध्यइतिचेत्तथा अस्तुनामकुबेरस्तुसेव्योनैवधनार्थिना ५१ यतःप्राक्सुकृतादेवधनभाजो
जनामताः ब्रह्माहिरण्यगर्भोस्तिविष्णुर्लक्ष्मीपतिर्हरः ५२ हिरण्यवीर्यइंद्रस्तुसुवर्णाचलसंस्थितः एवंविधाधनेनास्यजीवंतीत्यतिसाहसं
५३ महन्निंदार्थकंवाक्यंनैववाच्यमितःपरं चिह्नानिसंपरित्यज्यस्नानसंध्यादितत्पराः ५४ अद्वैतविद्ययायुक्ताःपंचपूजारताःसदा भवंते
त्युदिताःसर्वेगुरुपादांबुजेरताः ५५ त्यक्तचिह्नाबभूवुस्तेपंचपूजादितत्पराः इंद्रभक्तास्ततोनत्वातमूचुःपरमंगुरुं ५६ इंद्रःस्वामिन्देवगंधर्व
यक्षैःसर्वेशःसर्गादिकर्तासुसेव्यः ब्रह्माविष्णूरुद्रएषोंतवेदेतत्तच्छब्दैर्वाच्यएषैवनान्यः ५७ सर्वेशत्वंसर्वदातृत्वमस्यवेदेप्रोक्तंवामनश्चानुजो
स्य रत्नंसर्वंतद्धहेचामृताद्यंदेवाःसर्वेयस्यकुर्वंतिसेवां ५८ सर्वस्यात्मानिर्विशेषःपरात्मासर्वातीतःशिक्षकोसौयतीनां प्रायच्छत्तान्स्वार्थही
नान्वकेभ्यस्तस्मादिंद्रःसेवनीयोभवद्भिः ५९ श्रेयस्कामैरित्यसौप्रोक्तआहमैवंवाच्यंब्रह्मशब्दादिवद्धि पूर्णैश्वर्यैसच्चिदानंदरूपइंद्रःशब्दोनै
ववज्रादियुक्तः ६० सदेवेत्यादिवाक्येषुपरंब्रह्मनिरूपितं कारणंजगतोयस्माद्ब्रह्मविष्ण्वादिसंभवः ६१ ब्रह्मणस्त्विंद्रवह्न्यादिदेवादीनांसमु

द्भवः इंद्रःस्रष्टेतिचेदन्येलोकपालाःकुतोनहि ६२ सर्वदातृत्वमप्यस्यसापेक्षंसर्वजंतुवत् सुधापानेनब्रह्मत्वेतदानंत्यंप्रसज्यते ६३ एकमे
वेतिवेदोहिव्यर्थःस्यात्तुतथासति सहस्रयुगकालस्यब्रह्मणोदिवसस्यवै ६४ चतुर्दशांशसंजीवीकथंस्यात्परमेश्वरः तस्मात्सर्वलयेशिष्टंसदा
दिप्रतिपादितं ६५ जगत्कारणमेष्टव्यंश्रुतिरूपात्प्रमाणतः भद्रहर्यादिभिःशुद्धाद्वैतविद्यामुपाश्रितैः ६४ एवमुक्तागुरुंनत्वास्मार्तकर्मपरा
यणाः बभूवुःपंचपूजादितत्पराःशिष्यतांगताः ६७ तस्माद्यमप्रस्थपुरंप्रयातस्तत्रस्थितोमासमथागताये यमस्यभक्तामहिषालतप्तलोहां
किताबाहुषुनृत्यमानाः ६६ नत्वोचिरेकिंकरसंज्ञकाद्यालयस्यहेतुर्यमएवतस्मात् सृष्ट्यादिकर्तापिसएवनूनंततस्तदीयाःखलुमुक्तिभाजः ६९
यमायसोमंसुनुतयमायजुहुताहविः यमंहयज्ञोयच्छत्यग्निदूतोअरंकृतः ७० इत्येवंयज्ञभोक्तृत्वंश्रुतौप्रोक्तंयमस्यहि तस्मादयंपरंब्रह्मस्र
ष्ट्युत्पत्त्यादिकारणं ७१ तस्यमूर्तिर्द्विधाज्ञेयाशुक्लकृष्णविभेदतः यच्छुक्लंतत्परंब्रह्मेतिश्रुतेःशुक्लरूपिणी ७२ यामूर्तिःसापरंब्रह्मतस्मान्निर्गुणतो
यमात् महत्तत्वादिसंभूतिद्वारारुद्रोयमस्यह ७३ जातोवतारएतस्मात्कृष्णवर्णोयमःकिल विष्णुनामासमुत्पन्नस्तस्यनाभिसरोजके ७४
रक्तवर्णोविधिस्तस्मादष्टौदिक्पतयोभवन् ग्रहाःसूर्यादयःसर्वंजगज्जज्ञेचराचरं ७५ एवंकृत्वासशिक्षार्थंदक्षिणाशाधिपालकः दंडपाणि
र्महानीशोमहिषारूढआभवत् ७६ इंद्रादीनांनिजांशानांमध्येतद्वद्विलक्ष्यते भस्मनांतर्गतांगारवत्ससत्यादिरूपकः ७७ तस्माद्विशुद्धबुद्धा
दिरूपःसर्वस्यकारणं तस्यांशःसगुणोनैवनिर्गुणोपासनेप्रभुः ७८ कश्चित्तस्माद्द्वयंनीलवर्णस्योपासनंसदा कुर्मस्तेनयतोनाशंमूलाज्ञानंप्रप
द्यते ७९ तस्मिन्नष्टेयमःसर्वमितिबोधोविजायते ततःशुक्लयमस्यात्तिरूपोमोक्षोभवत्यतः ८० यूयंमोक्षार्थिनःसर्वेकुरुतानन्यचेतसः त
दीयोपासनंतस्यमुक्तिंप्राप्स्यथबोधतः ८१ इत्युक्तआचार्यउवाचमैवंवाच्यंविरुद्धंश्रुतितोभवद्भिः पुरापितुःशापवशाद्धिकश्चिद्द्विजःपुरं
प्राप्ययमस्यगेहं ८२ सनाचिकेताअवसत्त्रिरात्रमन्नंविनातंस्वतिथिंसुकांत्या युक्तंयमःप्रेक्ष्यसुवेपमानःप्रोवाचभूदेवमतीवनम्रः ८३ ति
स्रोरात्रीर्यदवात्सीर्गृहेमेऽनश्नन्ब्रह्मन्नतिथिर्नमस्यः नमस्तेस्तुब्रह्मन्स्वस्तिमेस्तुतस्मात्प्रतित्रीन्वरान्वृणीष्व ८४ इत्येवंतुयमेनासौनमःपूर्वमुदी
रितः नचिकेताउवाचैनंवचनंसुमनोहरं ८५ शांतसंकल्पःसुमनायथास्याद्वीतमन्युर्गौतमोमाभिमृत्यो त्वत्प्रसृष्टंमाभिवदेत्प्रतीतएतत्त्रयाणां
प्रथमंवरंवृणे ८६ यमउवाच यथापुरस्ताद्भवताप्रतीतऔद्दालकिरारुणिर्मत्प्रसृष्टः सुखंरात्रीःशयितावीतमन्युस्त्वांददृशिवान्मृत्युमुखात्प्र

मुक्तं ८७ स्वर्गेलोकेनभयंकिंचनास्तिनतत्रत्वंजरयाबिभेति उभेतीर्त्वाअशनायापिपासेशोकातिगोमोदतेस्वर्गलोके ८८ नचिकेताउवा
च सत्वमग्निंस्वर्ग्यमध्येषिमृत्योप्रब्रूहित्वंश्रद्दधानायमह्यं स्वर्गलोकादमृतत्वंभजंतेएतद्द्वितीयेनवृणेवरेण ८९ एवमुक्तउवाचाग्नेःस्वरूपंयम
आदरात् नचिकेतास्ततःप्राहमृत्युंबुद्धिमतांवरः ९० येयंप्रेतेविचिकित्सामनुष्येअस्तीत्येकेनायमस्तीतिचैके एतद्विद्यामनुशिष्टस्त्वयाहंवरा
णामेषवरस्तृतीयकः ९१ एवमुक्तोयमस्तस्यलोभमुत्पादयन्बहु धनादिनावरस्यास्यगोप्यतामभिलक्ष्यसः ९२ अथैनंलोभनिर्मुक्तंविद्या
र्थिनमकल्मषं दृष्ट्वाप्राहयमस्तत्त्वंसुगोप्यमधिकारिणे ९३ सर्वेवेदायत्पदमामनंतितपांसिसर्वाणिचयद्वदंति यदिच्छंतोब्रह्मचर्यंचरंतितत्तेपदं
संग्रहेणब्रवीम्योमित्येतत् ९४ अशरीरंशरीरेष्वनवस्थेष्ववस्थितं महांतंविभुमात्मानंमत्वाधीरोनशोचति ९५ यस्यब्रह्मचक्षत्रंचउभेभव
तओदनः मृत्युर्यस्योपसेचनंकइत्थावेदयत्रसः ९६ इत्यादिनोपदिष्टःसकृतार्थोगृहमागमत् इतिश्रुतौयमेनैवमृत्युर्ब्रह्मोपसेचनं ९७ प्रो
क्तंनचस्वयंस्वस्यभक्ष्यंभवितुमर्हति ततोयमात्परंब्रह्मकारणंसर्ववस्तुनः ९८ ब्रह्मविष्ण्वादिरूपेणसेवनीयंप्रयत्नतः उपसेचनलिंगानांधारणे
नविमुक्तता ९९ इत्युक्तिरवबोधान्नोभवतांसाहसात्मिका मार्कंडेयेश्रृणुप्रोक्तंपुराणेभक्तवत्सलः २०० महादेवोयमंपीड्यस्वभक्तपरि
पालनं अकरोत्किंचपापात्मासुंदराख्योबभूवह २०१ जागरणंतुकृतंतेनधनलोभात्कदाचन शिवरात्रौततोदूतैर्यमस्याकृष्यतांगते २०२
जीवेस्यततआगत्यशिवदूतैःसुताडिताः परित्यज्यगतायाम्याःशिवलोकंससुंदरः ३ नीतःशैवैर्हिभक्तानामग्रगण्योबभूवह अजामिलोपि
कर्माणिब्राह्मणानांविहायतु ४ नीचस्त्रीसंगतःपुत्रान्पंचप्राप्यकनिष्ठकं नारायणंब्रुवन्प्राणांस्त्यजन्याम्यैःप्रपीडितः ५ विष्णुदूतैस्तदागत्य
रक्षितस्तेतुकिंकराः यमस्यभग्नसंकल्पास्तन्मंदिरमथोययुः ६ तस्माद्यूयंपरित्यज्यचिह्नान्यद्वैततत्पराः वैदिकंकर्मकुर्वंतःशुद्धास्तेनततःपरं
७ गुरूपदेशतोज्ञानंलब्ध्वाशांतिंगमिष्यथ इत्युक्तास्तंप्रणम्याशुबभूवुस्तेतथैवहि ८ तस्मात्पापप्रयागाख्यंस्थलंपुण्यविवर्धनं गंगाया
यमुनायाश्चसरस्वत्याश्चसंगमं ९ तत्रस्थितेगुरौपाशचिह्नावरुणसेवकाः समागतास्तथावायूपासकाध्वजचिह्निताः १० भूमिदेवस्यसेवा
यांरताःपूर्णांकधारिणः तीर्थस्योपासकाबिंदुचिह्नाश्चैवसमागताः ११ तत्रायानांगुरुःप्राहगुरुंतीर्थपतिस्तदा श्रोतव्यंमन्मतंचित्रंपुण्यदंय
तिशेखर १२ सर्वोत्तमोजीवनहेतुरस्यदेवादिवंद्योवरुणःसुसेव्यः तंप्राणनाथस्त्ववदत्समीरःसर्वस्यहिप्राणउपासनीयः १३ मुनिस्ततो

नंतउवाचचैनंसर्वोत्तमाभूमिरुपासनीया नत्वाततोजीवनदोजगादतीर्थंसुसेव्यंसकलैःसुखाशैः १४ तच्चत्रिवेणीतिप्रथामुपेतंपापापहंयस्य
हिबिंदुमात्रं केचित्तुतद्दर्शनतोविमुक्तिवदंतिसर्वोत्तमताततोस्य १५ अंबत्वद्दर्शनान्मुक्तिर्नजानेस्नानजंफलं नारदेनोक्तमेतद्धि किंचसर्वात्मकं
जलं १६ आपोवैस्युरिदंसर्वमित्यादिश्रुतिवाक्यतः तस्मात्सर्वात्मकत्वेनब्रह्मत्वेस्यैतदेवहि १७ मोक्षार्थिभिर्भवद्भिस्तुसेवनीयंप्रयत्नतः इ
त्येवमुक्तआहेदंशंकरःपरमोगुरुः १८ उपासनासुखजननीनकार्यगाह्यनित्यतांगसकलकार्यगामता जलस्यसर्वपरमतातुयोदिताश्रुतौतु
साक्षितिमुखरायपेक्षया १९ मुक्तिरतोयुष्माकमलभ्यानास्तिविमोक्षेऽनित्यसुसेवा साधनमात्मज्ञानमतःसंसाध्यमलंमोहंपरिहाय २०
विश्वसुखातिक्रांतममेयंप्राप्यविमुक्ताआभवथाद्धा तेश्रुतवंतःश्रीगुरुशिष्यास्यकनिजांकाःसंप्रतिजाताः २१ शून्यवादीततोनत्वागुरुंप्रो
वाचशंकरं किंचिद्दृष्टंमयामार्गेसावधानमनाःश्रृणु २२ मृगतृष्णांभसिस्नातःखपुष्पकृतशेखरः सुखंवंध्यासुतोयातिशशश्रृंगधनुर्धरः २३
तंदृष्ट्वादेवभावेनप्रणम्यशिरसाभृशं आगतोस्मियतिश्रेष्ठतवांतिकमहंद्रुतं २४ इत्युक्तआहभोविद्वत्तरत्वन्नामकिंस्मृतं सतुप्रोवाचभोः
स्वामिन्निरालंवनसंज्ञकः २५ अहंपितामदीयस्तुकूर्मनाम्नेतिविश्रुतः मन्मतस्यप्रवक्तेतिश्रुत्वाप्राहपरोगुरुः २६ शून्यत्वात्तेमतंनिंद्यंशून्य
स्यब्रह्मतानच तमेवभांतमित्यादिश्रुतेस्तस्माद्विमूढतां २७ विहायाद्वैतविद्यांत्वंसमाश्रित्यसुखीभव इत्युक्तस्तंपुनःप्राहखंब्रह्मेतिश्रुतीरितं २८
आकाशःसर्वभूतेभ्योज्यायान्सोस्तिपरायणं तंप्रत्येवास्तमायांतीत्येवंहिश्रुतिरब्रवीत् २९ किंचवेदांतआकाशस्तल्लिंगादितितस्यसा निश्चि
ताब्रह्मतातस्मात्स्वीकर्तव्यमिदंमतं ३० इत्युक्तोसौगुरुवरआहमैवंमूढनमोंगकदापि वाच्यंखंयत्सगुणमतोनास्यब्रह्मत्वंनतुपवनस्य ३१ हे
तुःप्रोक्तंखलुपरकार्यसद्वेदेसावुभयविबोधी आकाशोतःपरमिहवोध्यःशब्देनैतेननतुखमेतत् ३२ ज्यायस्त्वंयस्यखादिभ्यःश्रुत्यासम्यगुदी
रितं तद्ब्रह्मानंदविज्ञानंसन्मात्रंद्वैतवर्जितं ३३ अंतवत्त्वेनदोषेणशालावत्यमतंपुरा निंदित्वाशैवलीराजादोषयुक्तंकथंवदेत् ३४ एवमसौश्र
वणादतिहृष्टःप्राहगुरुंपरमंपुनरित्थं दर्शनतोभवतामहमेषःपावनतामुपयातइतस्त्वं ३५ ब्रह्मोपदेशंकुरुयेनमुक्तःस्यामित्यसौप्रोक्तउवाचभू
यः आकाशआत्मानमुपास्वसम्यक्हृदिस्थितंतेननवास्तुमोक्षः ३६ इत्युक्तआचार्यवरस्यशिष्योबभूवतंशंकरदेशिकेंद्रं प्राहागतोभक्तइ
दंवराहेनत्वायतेमेश्रृणुसुंदरंमतं ३७ प्रलयांभसिलीनादिवराहेणोद्धृतामही येनतंमुक्तिसिध्यर्थंभजध्वंयुक्तचेतसः ३८ दंष्ट्रांकितभुजाः

सर्वइत्युक्तःप्राहतंगुरुः मैवंहिब्राह्मणेनैकंतपःकार्यंप्रयत्नतः ३९ वेदोक्तेयदिचिह्नानांधारणेस्तिदुराग्रहः तदांकैःकूर्ममत्स्यादेरंकनीयंशरी
रकं ४० वेदोक्तकर्मणोन्येनविप्रस्यार्थोनकश्चन सगुणंब्रह्मसंसेव्यमितिचेत्सेव्यतांमुदा ४१ शिवविष्ण्वादिरूपंतत्संत्यक्त्वाचिह्नधारणं
विप्रसंत्यक्तसंध्यादिकर्मादंडंसमर्हति ४२ तस्मान्मूढमतिंत्यक्त्वालिंगशून्यःकुलोचितं कुरुकर्मैवतेनत्वंशुद्धोमुक्तिंगमिष्यसि ४३ ज्ञानला
भेनसोप्युक्तोज्ञानंप्राप्यगुरोर्मुखात् बभूवलक्ष्मणाख्योस्यशिष्यःपरमतापसः ४४ ततोऽन्यःकामकर्माख्योमनुलोकसुसेवकः आगत्यैतंनम
स्कृत्यप्रोवाचपरमंगुरुं ४५ लोकानांसंघएवास्तिपरेशोतोमुमुक्षुभिः सेवनीयोभवद्भिर्वैसएवानन्यबुद्धिभिः ४६ सत्यलोकात्मिकामुक्ति
स्तत्सेवातोनचान्यथा इत्युक्तःप्राहभोमूढतमनानित्यसेवया ४७ अनूनभूतयामुक्तिःसत्यरूपानलभ्यते इत्युक्तोसौगुरुंनत्वाऽद्वैतवत्याश्रि
तोभवत् ४८ ततस्तंगुणसेवायांतत्पराःपरमंगुरुं नत्वोचुर्हिगुणाःस्वामिन्कारणंजगतांमताः ४९ ब्रह्मादीनांहिकर्तारस्तेषांसेवापरावयं कृ
तार्थाःसर्वसंपूज्यास्तेषांसर्वमयत्वतः ५० भवद्भिरपितेसेव्याइत्युक्तःप्राहसोगुरुः जन्योपासनमत्यंतमयुक्तंमोक्षसिद्धये ५१ इत्युक्ताःकु
मतिंत्यक्त्वाशुद्धाद्वैतपरायणाः तथैवशिष्यतांयातास्ततःकश्चित्समागतः ५२ सांख्यःप्रधानवादीतंनत्वोवाचपरंगुरुं उपादानंप्रधानंतुकार
णंजगतःस्मृतं ५३ स्मृतिःप्रमाणमस्माकंमन्वादिस्मृतिविद्यते गुणसाम्यंप्रधानंस्यान्महत्तत्त्वादिकारणं ५४ अव्यक्तंव्यक्तभावंचजगत्ये
कंपरात्परं तदुपासनमात्रेणमुक्तिःसन्निहितानृणां ५५ इत्यादिस्मर्यतेतस्मात्स्वीकर्तव्यमिदंमतं इत्युक्तआहभोःसांख्यमैवंवेदविरोधतः
५६ स्मृतेर्वेदानुकूलायाःप्रामाण्यंहिनचान्यथा अशब्दत्वात्प्रधानंतुजगतःकारणंनहि ५७ वेदोक्तस्येक्षितृत्वस्याभावादस्यजडस्यवै ना
शब्दमीक्षितेरित्यत्रआचार्यैरुदीरितं ५८ तस्मात्सऐक्षतेत्यादिश्रुतिवाक्यान्नकारणं प्रधानंकिंतुचैतन्यंपरंब्रह्मसदात्मकं ५९ अतोमूढम
तिंत्यक्त्वाऽद्वैतनिष्ठोभवाधुना इत्युक्तःप्राहनाशब्दंप्रधानंश्रुतिरस्तिहि ६० अचिंत्यमव्यक्तमरूपमव्ययंतथारसंनित्यमगंधवच्चयत् अना
द्यनंतंमहतःपरंध्रुवंनिचाय्यतंमृत्युमुखात्प्रमुच्यते ६१ इत्यव्यक्तेनशब्देनप्रधानंप्रतिपादितं इतिश्रुत्वागुरुःप्राहप्राज्ञःप्रकरणादिना ६२ उ
क्तशब्देनसंप्रोक्तःकिंचज्ञानंनसंभवेत् गुणसाम्यसुसेवातःसत्वस्योद्रेकरूपकं ६३ तस्मादेतन्मतंत्यक्त्वाऽद्वैतविद्यांसमाश्रितः सुखीभवेतिसं
प्रोक्तःसांख्योसौशिष्यतांगतः ६४ ततोन्यस्तंनमस्कृत्यकापिलोयोगवित्तमः प्राहप्रामाणिकंयोगान्मुक्तिरस्तीतिमेमतं ६५ विविक्तदेशे

चक्षुरवासनस्थःशुचिःसमग्रीवशिरःशरीरः अंत्याश्रमस्थःसकलेंद्रियाणिनिरुध्यभक्त्यास्वगुरुंप्रणम्य ६६ हृत्पुंडरीकंविरजंविशुद्धंविचि
त्यमध्येविशदंविशोकं अचिंत्यमव्यक्तमनंतरूपंशिवंप्रशांतंअमृतंब्रह्मयोनिं ६७ अनादिमध्यांतविहीनमेकंविभुंचिदानंदमरूपमद्भुतं उमा
सहायंपरमेश्वरंप्रभुंत्रिलोचनंनीलकंठंप्रशांतं ६८ ध्यात्वामुनिर्गच्छतिभूतयोनिंसमस्तसाक्षितमसःपरस्तात् इत्यादिवाक्यैर्निगमेषुसंस्थैःप्र
माणतांयातिमतंमदीयं ६९ किंचागमेषुसंप्रोक्ताजपविद्याविधानतः भेदनंचक्रषट्कस्यतथाप्रोक्तमतोमतं ७० मुक्त्याकांक्षिभिराचार्य
सेवनीयंप्रयत्नतः इत्युक्तआहमैवंभोवेदैर्दहरसंज्ञिका ७१ विद्योक्तानत्वदुक्तोयंयोगोमोक्षस्यकारणं ७२ अजपामूलमंत्रस्यसोहमित्य
र्थनिश्चयात् जीवेशयोर्भिदागंधाभावाद्योगःकथंभवेत् ७३ सर्वभूतस्थमात्मानंसर्वभूतानिचात्मनि संपश्यन्ब्रह्मपरमंयातिनान्येनहेतुना
७४ इत्यादिश्रुतिभिर्मार्गोज्ञानादन्योनिषिध्यते षट्चक्रभेदनाद्योयंमुक्तेःकिंचश्रुतिर्जगौ ७५ शांत्यादियुक्तआत्मानंपश्येदात्मनिकेवलं
अधिकारीशुद्धचित्तःश्रवणाद्यैःसुसाधनैः ७६ वेदांतविज्ञानसुनिश्चितार्थाःसंन्यासयोगाद्यतयःशुद्धसत्वाः तेब्रह्मलोकेषुपरांतकालेपरामृता
त्परिमुच्यंतिसर्वे ७७ इत्यादिभिःश्रौतवचोभिरेषयोगोभवत्प्रोक्तउपेक्षणीयः इत्युक्तआचार्यमुवाचभूयोयतेऽपरिज्ञानवशाद्ब्रवीषि ७८ अ
ज्ञात्वाखेचरींमुद्रांब्रह्मज्ञोहमितिद्विजः योवदेत्तस्यजिह्वायांछेदंकुर्वीतशासनं ७९ नदीत्रितयसंयोगंत्रिकूटाख्यमितिद्विजः ब्रह्माहमिति
योब्रूतेतज्जिह्वाच्छेदमाचरेत् ८० अविदित्वाद्विजोयस्तुशृंगाटकमतःपरि ब्रह्माहमितियोब्रूतेतज्जिह्वाछेदमाचरेत् ८१ मनोन्मन्याःस्वरूपंहि
पूर्णमंडलमार्गतः अविदित्वाब्रवीद्ब्रह्मेत्यस्यजिह्वांहिसंछिनेत् ८२ अंगुष्ठमात्रस्यपुंसःस्थानज्ञानंविनाद्विजः ब्रह्मास्मीत्युच्यतेयेनतस्यजि
ह्वांहिसंछिनेत् ८३ अवस्थात्रितयस्थानंनीचोन्मत्तविगर्हितं अज्ञात्वाब्रह्मयोब्रूतेशिरस्तस्यपतत्यधः ८४ लयवित्परमंयातिब्रह्मनान्येन
वर्त्मना हठवित्परमंस्थानंयातिब्रह्मसनातनं ८५ इत्यादिवचनैर्योगःसर्वदामोक्षकांक्षिभिः भवद्भिरतियत्नेनस्वीकर्तव्यइतीरितः ८६ गुरु
राहयथैवत्वंजल्पस्यज्ञानमोहितः अष्टांगयोगजामुक्तिर्नतुकिंतुविशुद्धिदः ८७ ऐकाग्र्यदस्तथाश्रौतोविरुद्धोवेदतोनहि खेचर्यादिकमुद्रा
याविज्ञानेनविनानहि ८८ मुक्तिरित्युक्तिरत्यंतसाहसादेवनान्यथा ब्रह्मज्ञानाद्यतोमुक्तिंवेदोवदतिनान्यतः ८९ तस्माच्छ्रुतिप्रोदितकर्मनिष्ठो
विशुद्धचित्तःपुरुषोविवेकी वैराग्यवांश्छांतिदमादियुक्तोमुमुक्षुरात्मानमजंसहिष्णुः ९० गुरोर्मुखात्तत्त्वमसीतिवाक्यंश्रुत्वाविचार्यात्मगतिं

सुसम्यक् सच्चित्सुखंभेदविहीनमद्धाविज्ञायमुक्तोभवतीतिसोक्तः ९१ नत्वागुरोःपादयुगंसुभक्त्याशिष्योबभूवाथपराणुवादं समाश्रिता
धीरशिवादयोन्येसमागताःप्रोचुरिदंयतीशं ९२ कर्तापरेशोयदुदीरितोस्तिस्त्सृष्टौसभूम्याद्यणुकान्युनक्ति नित्यान्लयेतान्वियुनक्तिचैषो
भूम्यादिभिर्लोकगुरुःसलोकान् ९३ विधायसृष्ट्वाविविधांश्वजीवानास्तेस्वयंसाक्षिवदेषपूर्णः इत्युक्तआचार्यउवाचमैवंश्रुतेर्विरोधाच्छृणु
तद्विरोधं ९४ परात्मनःखादिकसर्गउक्तःश्रुतौकथंतेषुतुनित्यताताः परेशएकःखलुनित्यरूपोजन्यंजगत्सर्वमनित्यमेव ९५ जगदीशादजन्य
त्वंकेषुचिद्यदिवर्तते तस्यतत्त्वंनवक्तव्यंसर्वस्याजनकत्वतः ९६ अधीत्यगौतमींविद्यांस्रागालीयोनिमाविशेत् इत्यादिवचनात्तांतुविहायाद्वै
तमाश्रिताः ९७ मुक्ताभवथशुद्धात्मविज्ञानाद्गुरुभक्तिजात् इत्युक्तास्तेबभूवुर्वैशिष्याधीरशिवादयः ९८ प्रातःस्नात्वात्रिवेण्यांहिगुरुःशि
ष्यसमन्वितः प्राङ्मार्गात्प्राप्यपक्षार्धात्काशींकाशीशसंयुतां ९९ स्तुतिभिःकरतालैश्वशंखवादिनिनदैस्तथा चित्रमासीत्तत्रमासत्रितयंसंस्थि
तेगुरौ ३०० स्वामिनंकेचिदागत्यनत्वातंकर्मवादिनः प्रोचुर्विश्वस्यसृष्ट्यादिकर्मणोभवतिप्रभो १ रम्येनकर्मणारम्यांयोनिंविप्रादिकस्य
वै पापेनकर्मणापापांशूद्रादेस्तांव्रजंतिहि २ कर्मणैवहिसंसिद्धिमास्थिताजनकादयः इत्यादिकैर्वचोभिर्मुमुक्षुभिःकर्मयत्नतः ३ कार्यं
सुखस्यसंप्राप्तिर्मोक्षइत्यभिधीयते इत्युक्तःप्राहमैवंयस्यैतत्कर्मेतिहिश्रुतिः ४ ब्रह्मकार्यंजगद्भूतेध्येयंतत्कारणंतथा इत्युपक्रम्यसंब्रूतेशंभु
राकाशमध्यगः ५ शतंचसत्यमित्यादिश्रुतिश्वास्तिविबोधिका ब्रह्मणःसूक्ष्मस्थूलापिविश्वकारणरूपिणः ६ तस्मात्सर्वज्ञएवेशःकारणंज
गतोमतं नैवकर्मजडत्वाद्येमंदास्तेथाश्रयंतितत् ७ इत्युक्तास्तेपरांविद्यामाश्रिताःशिष्यतांगताः ततोवाभरणाख्यस्तंशिष्यैःसहसमागतः
८ नत्वोवाचसचंद्रोसौसर्वलोकप्रकाशकः देवादिपालकःपूर्णिमादौपूज्यःप्रयत्नतः ९ तदुपासनयामुक्तिरित्युक्तःप्राहनास्तिसः अनि
त्योपासनालभ्योनित्योमोक्षःकदाचन १० इष्टापूर्तादिकंकर्मकृत्वाचंद्रस्यमंडलं प्राप्यभूयोस्यलोकस्यप्राप्तिरुक्तापरात्मना ११ धूमोरा
त्रिस्तथाकृष्णःषण्मासादक्षिणायनं तत्रचांद्रमसंज्योतिर्योगीप्राप्यनिवर्तते १२ एषदेवान्नमित्युक्तंश्रुतौतस्मान्नमुक्तता अन्नस्यास्यसुसेवातः
किंतुतल्लोकसंस्थितिः १३ तस्मान्मूढमतिंत्यक्त्वाशुद्धाद्वैतंसमाश्रितः मुक्तोभवेतिसंप्रोक्तःसच्छिष्योसौबभूवह १४ ततोभौमादिकानांये
ग्रहाणांसमुपासकाः नमस्कृत्योचुराचार्यंशंकरंतेकृपानिधिं १५ भौमादिकस्यसेवातोमुक्तिर्वेदेप्रचोदिता तस्मान्मुमुक्षुभिःसेव्याएतएव

प्रयत्नतः १६ इत्युक्तआहलोकानांग्रहपीडानिवृत्तये सेवाप्रोक्तानमुक्त्यर्थंसातुचेतनबोधतः १७ सदेवेत्यादिभिर्वाक्यैर्वेदेसम्यगुदीरिता
इतिश्रुत्वाथतेसर्वेगताःशिष्यत्वमादरात् १८ ततःक्षपणकोनत्वागुरुमाहप्रभोमया त्वदाश्रयेणषण्मासःकालोनीतस्ततोमतं १९ मदीयं
श्रणुकालोयंपरंब्रह्मसुसेव्यतां मुक्त्यर्थमितिसंप्रोक्तःप्राहकालस्यजन्महि २० संवत्सरोजायतकालएषइतिश्रुतिःप्राहततःकुबुद्धिं विहाय
शुद्धाद्वयमाश्रितस्त्वंमुक्तोभवेत्युक्तइमंमुनीशं २१ समस्तसर्वज्ञशिरोवतंसंनत्वाद्वयेब्रह्मणिसंरतोभूत् ततःपितॄणांसमुपासकास्तंसमागताः
प्राहुरिदंयतीशं २२ अग्निष्वात्तादयश्चंद्रमंडलोपरिवासिनः नित्यमुक्तास्त्रयस्तेषुमूर्तिहीनाःसमूर्तयः २३ चत्वारःसेवनंतेषांधर्मादिफलदं
स्मृतं मुक्तिदंचैवसंप्रोक्तंसेव्यास्तेतःप्रयत्नतः २४ श्राद्धकृत्सत्यवादीचगृहस्थोपिविमुच्यते चांद्रमासप्रमाणेनपितृमध्याह्नमीरितं २५ अ
मातस्त्वत्रकर्तव्यंश्राद्धादिपरितुष्टये तेषामितिससंप्रोक्तःप्राहतान्परमोगुरुः २६ मैवंनेत्यादिवेदोहिकर्ममुक्तेर्नसाधनं इतिब्रूतेपरंब्रह्मप्रामो
त्यात्मज्ञइत्यपि २७ तस्मात्कर्माणिसंत्यज्यशुद्धचित्तःपरेश्वरं श्रुत्वागुरुमुखात्सम्यक्विचार्यसुविमुच्यते २८ इतिश्रुत्वाथतेसर्वेसत्यशर्मा
दयोगुरुं नत्वातदुपदेशेनसंगताःकृतकृत्यतां २९ शंखपादाभिधःकश्चित्कुज्वलीटस्तथैवच समागत्योचतुर्नत्वायतीशंपरमंगुरुं ३० य
त्रनारायणःशेतेससेव्यःशेषईश्वरः गरुडोथविमोक्षायतस्यवाहनतांगतः ३१ इत्युक्तआहचेदेवंनारायणसुसेवनं कर्तव्यंतेनशुद्धांतःकरणो
गुरुमुखात्परं ३२ श्रुत्वाविचार्यविज्ञायततोमुक्तिगमिष्यथ इत्युक्तौतौगुरुंनत्वासच्छिष्यत्वमुपागतौ ३३ चिरकीर्तिमुखाःसिद्धोपासका
स्ततआगताः प्रणम्योचुर्वयंमंत्रांल्लब्ध्वासिद्धोपदेशतः ३४ कृतकृत्यास्ततोयूयंभवथैतन्मतानुगाः श्रीशैलादिकशैलेषुप्राप्यमंत्रादिकांश्छुभा
न् ३५ सत्यनाथादयःसिद्धाःकृतार्थाश्चिरजीविनः तेषांसमुपदेशेनतथाभूतावयंस्थिताः ३६ विचित्रांजनमुख्याभिर्विद्याभिःसर्ववेदिनः
तस्मादस्मन्मतंत्रेत्तुंनशक्यंकेनविद्यते ३७ इत्युक्तआचार्यउवाचफल्गुफलेप्सुभिर्भाषणमप्ययुक्तं विचित्रवेषैर्हिकियान्निहार्थोदोषान्निरे
वास्तिपरस्वलाभात् ३८ तथाचिरंजीवनतःफलंनोदेहोयतोदुःखमयोस्तिसर्वदा तस्माद्विशुद्धैःकिलसाधनीयोदेहस्यत्यागेनविमुक्त्युपायः
३९ श्रुत्वाथतेशिष्यवराबभूवुर्गंधर्वभक्तास्ततऊचुरार्यं विश्वावसूपासनतोहिनादविज्ञानतोबिंदुकलाविबोधात् ४० कृतकृत्यावयंयूयम
नोमुक्त्यभिलाषिणः श्रमंगांधर्वविद्यायांकुरुध्वंसर्वदैवहि ४१ इत्युक्तःश्रीगुरुःप्राहमैवंवेदविरोधतः तत्रशब्दाद्यतीतत्वंब्रह्मणःप्रतिपादितं

४२ अशब्दमस्पर्शमरूपमव्ययंतथारसंनित्यमगंधवच्चयत् अनाद्यनंतंमहतःपरंध्रुवंनचाप्यतंमृत्युमुखात्प्रमुच्यते ४३ इतिस्मृतौतथाप्रोक्त
परःशब्दाद्यगोचरः नादबिंदुकलातीतंयस्तंवेदसवेदवित् ४४ इतितस्माद्भवंतोपिब्रह्मनादाद्यगोचरं भजध्वंतेनमुक्तिंतुगमिष्यथनसंशयः ४५
इत्युक्ताःशिष्यतांयातास्ततोवैतालसेवकाः चिताभस्मानुलिप्तांगाभूतसेवारतास्तथा ४६ बभाषिरेगुरुंनत्वास्वामिन्भूताद्युपासकाः सर्व
लोकवशीकारेसमर्थाइतितद्वचः ४७ श्रुत्वोवाचयतीशस्तान्नयुक्तंभवतांमतं ब्राह्मणानांनसंप्रोक्तायतोभूताद्युपासना ४८ अपसर्पंतुये
भूतायेभूताभुविसंस्थिताः येभूताविघ्नकर्तारस्तेनश्यंतुशिवाज्ञया ४९ इत्यादिवचनात्तस्माद्भ्रष्टाचारंविहायतं स्ववर्णोचितकर्माणिकुरुता

यतिराडथतेपुतेपुदेशेष्विति पाषंडपरान्द्विजान्विमथ्नन्॥अपरांतमहार्णवोपकंठंप्रतिपेदेप्रतिवादिदर्पहंता॥
॥ २९ ॥ विललासचलत्तरंगहस्तैर्नदराजोभिनयन्निगूढमर्थं ॥ अवधीरितदुंदुभिस्वनेनप्रतिवादीवमहा
न्महारवेण ॥ ३० ॥ बहुलभ्रमवानयंजडात्मासुमनोभिर्मथितश्चपूर्वमेव ॥ इतिसिंधुमुपेक्ष्यसक्षमावा
निवगोकर्णमुदारधीःप्रतस्थे ॥ ३१ ॥

द्वैतमाश्रिताः ५० स्वकर्महीनानगर्तिलभंतेश्रुत्वेदमाचार्यवरंप्रणम्य स्वकर्मशीलाःकिलपंचपूजापरायणाःशिष्यवराबभूवुः ५१ ॥ २८॥
तदेतत्सर्वंसंक्षिप्याह यतिराडिति अपरांतमहार्णवोपकंठंपश्चिमसमुद्रसमीपं ॥ २९ ॥ चलद्भिस्तरंगात्मकैर्हस्तैस्तथावधीरितस्तिरस्कृतोदुं
दुभिस्वनोयेनतथाभूतेनमहताशब्देननिगूढमर्थमभिनयन्प्रकटयन्महान्नदराजःसमुद्रःप्रतिवादिवद्विललासविशुशुभे ॥ ३० ॥ आचार्यैस्त
र्हिकिमित्युपेक्षितइत्याशंक्याह बहुलेति प्रतिवादितुल्योपिबहुलावर्तलक्षणभ्रमवान्जडात्मापुनश्चदेवलक्षणैःसंस्कृतचित्तैःपंडितैःपुरैवमथि
तश्चेतिहेतोःसमुद्रमुपेक्ष्यसश्रीशंकराचार्यःक्षमावानिवोदारधीर्गोकर्णंप्रतस्थे इवशब्दउत्प्रेक्षार्थकः ॥ ३१ ॥

सश्रीशंकरस्तत्रसरित्पतिंसमुद्रमवगाह्यहिमाचलसुतायाःपार्वत्याःप्रियंमहादेवमासाद्यचतुर्भिर्यकारैर्भुजंगप्रयातमित्युक्तलक्षणभुजंगप्रयात
वृत्तैरम्यमद्भुतैरर्थैर्विचित्रंस्तवसत्तमंरचयामास ॥ ३२ ॥ स्तवसत्तमरचनानंतरं वेदांतविद्यांनश्रीभूतेभ्योविनेयेभ्यःप्रतिपादयंतमेनंश्रीशंक
रं हरदत्तसमाख्योऽधिगम्यस्वगुरुंनीलकंठंप्रोक्तवान् यत्प्रोक्तवांतदुदाहरति हेभगवन्शंकराख्योयतिरार्यपादान्भवतोविजिगीषुरिहागत्य
शिष्यैःसहशिवालयेसमास्ते तस्योपेक्षणीयत्वंवारयति स्ववशीकृताभट्टपादमंडनमिश्रादयोयेनसः ॥ ३४ ॥ इतितस्यहरदत्तस्यवचनं

अवगाह्यसरित्पतिंसतत्रप्रियमासाद्यतुषारशैलपुत्र्याः ॥ स्तवसत्तममद्भुतार्थचित्रंरचयामासभुजंगवृत्तरम्यं
॥ ३२ ॥ तदनंतरमागमांतविद्यांप्रणतेभ्यःप्रतिपादयंतमेनं ॥ हरदत्तसमाह्वयोधिगम्यस्वगुरुंसंगिरतेस्मनी
लकंठं ॥ ३३ ॥ भगवन्निहशंकराभिधानोयतिरागत्यजिगीषुरार्यपादान् ॥ स्ववशीकृतभट्टमंडनादिःसहशि
ष्यैर्गिरिशालयेसमास्ते ॥ ३४॥ इतितद्वचनंनिशम्यसम्यग्ग्रथितानेकनिबंधरत्नहारः ॥ शिवतत्परसूत्रभाष्यक
र्ताप्रहसन्वाचमुवाचशैववर्यः ॥ ३५ ॥ सरितांपतिमेषशोषयेद्वासवितारंवियतःप्रपातयेद्वा ॥ पटवत्सुरवर्त्म
वेष्टयेद्वाविजयेनैवतथापिमेसमर्थः ॥ ३६ ॥ परपक्षतमिस्रचंचदर्कैर्मममतर्कैर्बहुधाविशीर्यमाणं ॥ अधुनैव
मतंनिजंसपश्यत्वितिजल्पन्निरगादनल्पकोपः ॥ ३७ ॥

श्रुत्वासम्यग्ग्रथितानेकनिबंधलक्षणैरत्नैर्हारोयेनपुनश्चशिवतत्परस्याथातोब्रह्मजिज्ञासेत्यादिसूत्राणांभाष्यस्यकर्तासशैववर्यःप्रहसन्वाचमु
वाच ॥ ३५ ॥ वाचमेवसगर्वामुदाहरति यद्येषयतिःसमुद्रंशोषयेत् यदिवागगनात्सवितारंसूर्यंप्रपातयेत् यदिवापटवदाकाशंवेष्टयेत्तथा
पि मेविजयेसमर्थोनैवभवेत् ॥ ३६ ॥ परपक्षलक्षणांधकाराणांनिवारणेस्फुरद्भिःसूर्यैर्ममतर्कैरधुनैवानेकधाविशीर्यमाणंनिजंमतंसयतिः
पश्यतुइतिजल्पन्ननल्पकोपोनीलकंठोनिर्गतवान् ॥ ३७ ॥

श्वेतभूत्याव्याप्तान्यंगानियेषांपुनश्वस्फुटरुद्राक्षाणांसमूहेनकम्राःकमनीयाःकंठायेषांतथाभूतैरधीतशैवशास्त्रैःशिष्यैःपरिवेष्टितमायांतममुं नीलकंठंमुनिःश्रीशंकरोददर्श ॥३८॥ महर्षेःश्रीशंकराचार्यस्यसन्निकर्षंसमीपंप्राप्यैषःकविर्नीलकंठआत्मपक्षमातिष्ठयत्सम्यक्स्थापितवान् तत्रोपमानमाह शुकस्यतातेनश्रीवेदव्यासेनकृतादात्मप्रतिपादकाच्छास्त्राच्छारीरकमीमांसासंज्ञकात्प्राक्यथाकपिलाचार्यःसाक्षात्स्वशास्त्रं स्थापितवान्तद्वत् ॥ ३९ ॥ तदानींस्वगुरुंनिवार्यसुरेश्वरोविवादंकृतवानित्याह हेभगवन्क्षणमात्रंप्रथमंत्वमेतत्स्फुरदुक्तिपाटवमीक्ष्य

सितभूतितरंगिताखिलांगैःस्फुटरुद्राक्षकलापकम्रकंठैः ॥ परिवीतमधीतशैवशास्त्रैर्मुनिरायांतममुंददर्श शिष्यैः ॥ ३८ ॥ अधिगत्यमहर्षिसन्निकर्षंकविरातिष्ठयदात्मपक्षमेषः ॥ शुकतातकृतात्मशास्त्रतःप्राक्कपिलाचार्यइवात्मशास्त्रमद्धा ॥ ३९ ॥ भगवन्क्षणमात्रमीक्ष्यतांतत्प्रथमंतुस्फुरदुक्तिपाटवंमे ॥ इतिदेशिकपुंगवंनिवार्यव्यवदत्तेनसुरेश्वरःसुधीशः ॥ ४० ॥ सुमतेतवकौशलंविजानेस्वयमेवैषमुनिःप्रतिब्रवीतु ॥ इतितंविनिवर्त्यनीलकंठोयतिकंठीरवसम्मुखस्तदासीत् ॥ ४१ ॥ परपक्षबिसावलीमरालैर्वचनैस्तस्यमतंच खंडदंडी ॥ अथनीलगलःस्वपक्षरक्षांजहदद्वैनमपाकरिष्णुरूचे ॥ ४२ ॥

तामितिदेशिकपुंगवंनिवार्यसुधीनामीशःसुरेश्वरस्तेननीलकंठेनव्यवदत् ॥४०॥ विवदमानंसुरेश्वरंप्रतिनीलकंठोयदुक्तवांस्तदाह हेसुमतेतवकुशलतांविजानेऽतःस्वयमेवैषमुनिःप्रतिब्रवीतुइतितंसुरेश्वरंविनिवर्त्यतदायतिसिंहसम्मुखआसीत् ॥ ४१ ॥ ततःपरपक्षलक्षणबिसावलीभक्षणे हंसैर्वचनैस्तस्यसम्यक्स्थापितंमतंदंडीश्रीशंकरश्चखंडखंडितवान् अथानंतरंनीलकंठःस्वपक्षरक्षांत्यजन्नद्वैतमतंनिराकर्तुमिच्छुरुवाच ॥४२॥

यदूचेतदाहषड्भिः हेप्रशमिन् तत्त्वमस्यादिवेदत्रयीमस्तकैर्जीवेश्वराभेदलक्षणोयस्त्वदिष्टोऽर्थःकथितःसनयुज्यतेकिंतमःप्रकाशयोरभेदोघटतेनैवयुज्यते तत्रहेतुर्विरुद्धधर्मवत्त्वात्तथाचजीवेश्वराभेदोनभवति विरुद्धधर्मवत्त्वात्तमःप्रकाशयोरिवेतियुक्तिविरोधात्त्वदिष्टोर्थोवेदांतैर्नैवकथितइतिभावः ॥४३॥ ननुरवितत्प्रतिबिंबयोर्व्यभिचारश्चांचल्याचांचल्यादिविरुद्धधर्मवत्त्वेप्यभेदाभावाभावस्यसत्त्वात्तथाचविरुद्धधर्मयोरपितयोरवितत्प्रतिबिंबयोरिवाभेदोयुज्यतामित्याशंक्यपरिहरति रवितत्प्रतिबिंबयोरिवतत्त्वतोऽभिदभेदोघटतामित्यपिनवाच्यं तत्रहेतुर्व्योमशिवा

प्रशमिंस्तदसीतियत्त्रयीकैःकथितोर्थःसनयुज्यतेत्वदिष्टः ॥ अभिदातिमरप्रकाशयोःकिंघटतेहंतविरुद्धधर्मवत्त्वात् ॥ ४३ ॥ रवितत्प्रतिबिंबयोरिवाभिद्घटतामित्यपितत्त्वतोनवाच्यं ॥ मुकुरेप्रतिबिंबितस्यमिथ्यात्वगतेर्व्योमशिवादिदेशिकोक्त्या ॥ ४४ ॥ मुकुरस्थमुखस्यबिंबवक्त्राद्भिदयापार्श्वगलोकलोकनेन ॥ प्रतिबिंबितमाननंमृषास्यादितिभावत्कमतानुगोक्तिकश्च ॥ ४५ ॥ नचमायिकजीवनिष्ठमौढ्येश्वरसार्वज्ञविरुद्धधर्मवाधात् ॥ उभयोरपिचित्स्वरूपतायाअविशेषादभिदैववास्तवीति ॥ ४६ ॥

दिदेशिकोक्त्यादर्पणेप्रतिबिंबितस्यमिथ्यात्वावगतेस्तथाचमिथ्यात्वेनबाध्यस्यप्रतिबिंबस्याभेदयोग्यतायाअभावेनव्यभिचाराभावात्तदृष्टांतेनजीवेश्वरयोरभेदोनयुज्यतइत्यर्थः ॥ ४४ ॥ किंचभवदीयमतानुगाप्युक्तिरप्यस्तीत्याह बिंबमुखान्मुकुरस्यमुखस्यभेदेनसमीपस्थलोकावलोकनेनहेतुनाप्रतिबिंबितंमुखंमृषास्यादितिभवदीयमतानुगोक्तिकश्चस्वार्थैकः ॥ ४५ ॥ ननुजीवनिष्ठमौढ्यस्येश्वरसार्वज्ञस्यचविरुद्धधर्मस्यमायिकत्वेनबाधादुभयोरपिचैतन्यस्वरूपतायाअविशेषाद्वास्तवोऽभेदएवेत्याशंक्यपरिहारंप्रतिजानीते नचेति ॥ ४६ ॥

तत्रहेतुमाह हियस्मात्प्रमाणशतैःस्थितस्यविरुद्धधर्मस्यबाधोनसंभवतिबाधाभावेनमायिकत्वमप्यस्यनास्तीतिभावः विपक्षेबाधकमाह परथेति मानशतैःस्थितस्यापिबाधांगीकारेभेदोदत्तजलांजलिःस्यात् तत्रयुक्तिमाह विपरीतयोरश्वत्वगोत्वयोर्बाधादश्वपश्वोःस्वरूपस्यैक्यमेवेति युक्त्येत्यर्थः ॥ ४७ ॥ यदिप्रत्यक्षादिमानावगतस्यहानमिष्टंनभवेत्तर्हिनचेश्वरोहमस्मीतिप्रत्यक्षप्रमाणावगतस्यजीवसर्वेश्वरभेदस्यहानमप्यभीष्टंनभवेदित्यर्थः ॥ ४८ ॥ इत्येवंयुक्तिशतैःसकविर्नीलकंठोवेदांतवचोभिःप्रकाश्यमानेमद्वैतपक्षमक्षोभयत् यथाप्रफुल्लंसरोजवनंहस्तिपो

नहिमानशतैःस्थितस्यबाधापरथादत्तजलांजलिर्भिदास्यात् ॥ विपरीतहयत्वगोत्वबाधाद्धयपश्वोर्निजरूपकैक्ययुक्त्या ॥ ४७॥ यदिमानगतस्यहानमिष्टंनभवेत्तर्हिनचेश्वरोहमस्मि ॥ इतिमानगतस्यजीवसर्वेश्वरभेदस्यनहानमप्यभीष्टं ॥ ४८ ॥ इतियुक्तिशतैःसनीलकंठःकविरक्षोभयदद्वितीयपक्षं ॥ निगमांतवचःप्रकाश्यमानंकलभःपद्मवनंयथाप्रफुल्लं ॥ ४९ ॥ अथनीलगलोक्तदोषजालोभगवानेवमवोचदस्तुकामं ॥ शृणुतत्त्वमसीतिसंप्रदायश्रुतिवाक्यस्यपरावरेभिसंधिं ॥ ५० ॥ ननुवाच्यगताविरुद्धताधीरिहसोसावितिवद्विरोधहाने ॥ अविरोधितुवाच्यमाददैक्यंपदयुग्मंस्फुटमाहकोविरोधः ॥ ५१ ॥

तःक्षोभयतितद्वत् ॥ ४९ ॥ अथतत्कृताद्वैतपक्षक्षोभानंतरंनीलकंठेनोक्तंदोषजालंयस्मैसभगवाञ्छंकराचार्यउवाच एवंत्वदुक्तंयथेष्टमस्तु तथापितत्त्वमसीतिसंप्रदायश्रुतिवाक्यस्यपरावरेऽभिसंधिमभिप्रायंशृणु परेब्रह्मादयोवरेयस्मात्तथाभूतेऽखंडैकरसे यद्वाकार्योपाधिकोजीवःकारणोपाधिरीश्वरइत्युक्तत्वात्कारणाभिन्नेकार्ये ॥ ५० ॥ इहतत्त्वमसिवाक्येसोयमितिवद्विरुद्धताबुद्धिर्ननुवाच्यगतानतुलक्ष्यगता तथाचभागलक्षणयातस्यविरोधस्यहानेसतिअविरोधिवाच्यंचैतन्यमात्रंतुस्वीकुर्वतस्तत्त्वमितिपदद्वयमैक्यंस्फुटमाहातःकोपिविरोधोनास्ति॥ ५१॥

यत्त्वपरथेत्याद्युक्तंतत्राह यदिति इहएवमुच्यमानेयोऽतिप्रसंगस्त्वयोक्तःसनभवेत् हियस्माद्गवाश्वयोरभेदघटकंप्रमाणंनास्ति यतःप्रमाणात्त
योर्गवाश्वयोरुभयोर्भागलक्षणयाऽभेदानुभवःस्यादित्यर्थः ॥५२॥ नीलकंठःशंकते ननुमौढ्यधर्मान्वितजीवस्वरूपात्सर्वज्ञत्वधर्मयुक्तेश्वरस्वरू
पाच्चातिरिक्तमुभयोर्जीवेश्वरयोःपरिनिष्ठितंस्वरूपंखलुनास्त्येव यतस्तथाभूतस्वरूपसत्त्वादत्रस्वरूपेलक्षणास्यात् यद्वात्रतत्त्वमसिवाक्ये ॥
॥ ५३ ॥ परिहरतीतिचेन्न तत्रहेतुमाह मौढ्यादिविरुद्धधर्मविशिष्टंजीवादिस्वरूपंकल्पितंदृश्यत्वाच्छुक्तिरूप्यादिवदितिपरिदृश्यमानजीवे

यदिहोक्तमतिप्रसंजनंभोनभवेन्नोहिगवाश्वयोःप्रमाणं ॥ अभिदाघटकंतयोर्यतःस्यादुभयोर्लक्षणयाभिदा
नुभूतिः ॥ ५२ ॥ ननुमौढ्यसमस्तवित्त्वधर्मान्वितजीवेश्वररूपतोतिरिक्तं ॥ उभयोःपरिनिष्ठितंस्वरूपंवतना
स्त्येवयतोऽत्रलक्षणास्यात् ॥ ५३ ॥ इतिचेन्नसमीक्ष्यमाणजीवेश्वररूपस्यचकल्पितत्वयुक्त्या ॥ तदधिष्ठितस
त्यवस्तुनोद्धानियमेनैवसदाभ्युपेयतायाः ॥ ५४ ॥ भवतापितथाहिदृश्यदेहाद्यहमंतस्यजडत्वमभ्युपेयं ॥ परि
शिष्टमुपेयमेकरूपंननुकिंचिद्धितदेवतस्यरूपं ॥ ५५ ॥ जगतोऽसतएवमेवयुक्त्यात्वनिरूप्यत्वतएवकल्पित
त्वात् ॥ तदधिष्ठितभूतरूपमेष्यन्ननुकिंचिद्धितदीश्वरस्यसत्यं ॥ ५६ ॥

श्वरस्वरूपस्यकल्पितत्वयुक्त्यातेनस्वरूपेणाधिष्ठितस्यतदधिष्ठानस्यसत्यस्यवस्तुनःसदानियमेनैवसाक्षादभ्युपगंतव्यत्वादद्धेत्यस्यपूर्वपदेनवा
संबंधः ॥ ५४ ॥ नन्वभ्युपगंतव्यंभवद्भिर्मयातुनाभ्युपगम्यतइत्याशंक्यादौसमीक्ष्यमाणजीवस्वरूपाधिष्ठानमभ्युपेयमेवेत्याह भवतापीति हि
यस्माद्भवतापिदृश्यस्यदेहादेरहमंतस्यजडत्वमभ्युपेयंतस्यजीवस्यपरिशिष्टंतदेवकिंचित्सत्यंरूपंस्वीकर्तव्यमेव ॥ ५५ ॥ तथेश्वरस्वरूपमपीत्या
हासतोजगतोव्युत्थितंप्रति विमतंकल्पितमनिरूप्यत्वाद्रज्जूरगवदित्येवमेवयुक्त्याकल्पितत्वात्किंचिद्धितत्सत्यमीश्वरस्यजगदधिष्ठानभूतंरूपमे
ष्यमवश्यमंगीकार्यमित्यर्थः ॥ ५६ ॥

तत्तस्मादिहश्रुतिगम्येनिरुपाधावुभयस्वरूपेमौव्यसर्वविस्त्वेनैवस्तः तत्रदृष्टांतमाह जपापुष्पात्प्राप्तस्यलोहितिम्नोनिरुपाधिकेस्फटिकेप्रसक्ति र्नहिस्यात्तद्वत् ॥ ५७ ॥ अपिचभेदधियोयथार्थतायांभेददृशःपुरुषस्यमृत्योःसमृत्युमाप्नोतियइहनानेवपश्यतियउदरमंतरंकुरुतेथतस्यभ यंभवतीत्यादिश्रुतिर्भयंनब्रवीतुनब्रूयात् हियस्मादनर्थसंबंधोविपरीतदर्शिनःस्यात् यतश्चभिदाधीर्भेदबुद्धिर्विपरीतधीर्नस्यात्तथाचोक्तश्रुत्या भेददर्शिनोभयस्योक्तत्वादनर्थयोगस्यचविपरीतदर्शिनएवयुक्तत्वाद्भेदधीर्विपरीतधीरेवेत्यर्थः ॥ ५८ ॥ एवंभेददृशःश्रुतयान्यथानुपप त्त्याभेदबुद्धेर्विपरीतधीत्वमुपवर्ण्यतत्रकोमोहःकःशोकएकत्वमनुपश्यतइतिश्रुत्याभेदज्ञानेश्रुतपुरुषार्थान्यथानुपपत्त्याभेदस्यतात्विकत्वमावि

तदिहश्रुतिगोभयस्वरूपेनिरुपाधौनहिमौव्यसर्वविस्त्वे ॥ नजपाकुसुमात्तलोहितिम्नःस्फटिकेस्यान्निरुपाधि केप्रसक्तिः ॥ ५७ ॥ अपिभेदधियोयथार्थतायांनभयंभेददृशःश्रुतिर्ब्रवीतु ॥ विपरीतदृशोह्यनर्थयोगोन भिदाधीर्विपरीतधीर्यतःस्यात् ॥ ५८ ॥ अभिदाश्रुतिगाप्यतात्विकीचेत्पुरुषार्थश्रवणंनतद्गतौस्यात् ॥ अशिवोहमितिभ्रमस्यशास्त्राद्विधुमानत्वगतेरिवास्तिबाधः ॥ ५९ ॥ तदबाधितकल्पनाक्षतिर्नोश्रुतिसि द्धात्मपरैक्यबुद्धिबाधः ॥ निगमात्प्रबलंविलोक्यतेमाकरणंयेनतदीरितस्यबाधः ॥ ६० ॥

ष्करोति अभिदाअभेदः श्रुतिगाप्यतात्विकीअयथार्थाचेत्तर्हि तद्गतौतस्याअभिदायागतौज्ञानेपुरुषार्थस्यश्रवणंनस्यात् यत्तुयदिमानगतस्ये त्यादितत्राहाशिवोहमितिभ्रमस्यप्रत्यक्षसिद्धचंद्रगतप्रादेशमानत्वबुद्धेरिवशास्त्राद्बाधोस्ति तथाचनचेश्वरोहमस्मीतिबुद्धेर्भ्रमःशास्त्रेणबाध्यमा नत्वाद्विधुमानत्वबुद्धिवत्तस्यबाधेनचाभेदएवश्रुतिगम्योवास्तवइतिभावः यतएवमतस्तदबाधितकल्पनायाःक्षतिःक्षयोनतुश्रुतिसिद्धात्मपरै क्यबुद्धिबाधोतस्तदबाधितत्वकल्पनाक्षतेर्हेतोर्नोक्तबुद्धिबाधइतिपाठांतरेव्याख्येयं कुतोनास्तीतिवदंतंप्रत्याह निगमात्प्रबलंप्रमाकरणंप्रमाणं किंविलोक्यतेयेननिगमोक्तस्यात्मपरैक्यस्यबाधःस्यात् ॥ ५९ ॥ ६० ॥

नीलकंठआह ऋषिभिःकपिलादिभिर्बहुधापरात्मतत्त्वमथपुरुषार्थस्यचतत्त्वमप्युक्तंतदपास्यएकएवनिरूपितप्रकारोभवताकथंधार्योबहू
नामनुसरणस्यन्याय्यत्वात् ॥ ६१ ॥ परिहरति प्रबलश्रुतिप्रमाणेनविरोधेसतिबलहीनाःस्मृतिवाचएवनांगीकर्तव्याइतिनयबलात्वेदत्र
यीविरुद्धमृषीणांवचनंप्रमात्वंनप्राप्नुयात् तथाचप्रमाणलक्षणस्थोजैमिनिन्यायः विरोधेत्वनपेक्षंस्यादसतिह्यनुमानमिति औदुंबरीस्पृष्टोद्गा
येदितिश्रुतेर्विरुद्धापिसर्वावेष्टयितव्येतिस्मृतिर्मानंनवेतिविषयेऽष्टकादिस्मृतिवन्मानमितिपूर्वपक्षे राद्धांतस्तुपूर्वपक्षमपनुदति श्रुतिविरोधे

ऋषिभिर्बहुधापरात्मतत्त्वंपुरुषार्थस्यचतत्त्वमप्यथोक्तं ॥ तदपास्यनिरूपितप्रकारोभवतासौकथमेक
एवधार्यः ॥ ६१ ॥ प्रबलश्रुतिमानतोविरोधेबलहीनस्मृतिवाचएवनेयाः ॥ इतिनीतिबलात्त्रयीविरु
द्धंनऋषीणांवचनंप्रमात्वमीयात् ॥ ६२ ॥ ननुयुक्तियुतंमहर्षिवाक्यंश्रुतिवद्ग्राह्यतमंपरंतथाहि ॥ प्रति
देहमसौविभिन्नआत्मासुखदुःखादिविचित्रतावलोकात् ॥ ६३ ॥ यदिचात्मनएकतातदानीमतिदुः
खीयुवराजसौख्यमीयात् ॥ अमुकःससुखोऽमुकस्तुदुःखीत्यनुभूतिर्नभवेत्तयोरभेदात् ॥ ६४ ॥

स्मृतेःप्रामाण्यमनपेक्षमनादरणीयंस्याद्धियस्मादसतिविरोधेमूलश्रुत्यनुमापकतयास्मृतिरपिमानमितिन्यायार्थः एवंचवेदविरुद्धवचसांबहू
नामप्यनुसरणमन्याय्यमेवेतिभावः ॥ ६२ ॥ एवमुक्तोनीलकंठःशंकतेचतुर्भिः ननुयुक्तियुक्तंमहर्षिवाक्यंपरंकेवलंग्राह्यतमंनतुल्याज्यंयुक्ति
युक्तत्वमेवदर्शयितुमाह तथाहीति ॥ ६३ ॥ विपक्षेदोषमाह यदिचात्मनएकतास्यात्तदानीमतिदुःखीयुवराजसौख्यंप्राप्नुयात्किं
चामुकःसुखीअमुकस्तुदुःखीत्यनुभवोनस्यात्तयोरभेदात् ॥ ६४ ॥

किंचात्मनोऽकर्तृत्वमचेतनस्यांतःकरणादेःकर्तृत्वमितिभवन्मतमप्ययुक्तमित्याशयेनाह अयमेवज्ञानान्वितःकर्ताहियस्मादचेतनस्यकर्तृत्वंनदृ
ष्टंअतएवभुजेरपिसआत्माकर्ताभवेद्यतःकर्तुरन्यस्यभोक्तृत्वंदेवदत्तकृतकर्मफलभोक्तृत्वंयज्ञदत्तस्यस्यादित्यतिप्रसंगेनदुष्टं ॥ ६५ ॥ किंच
मोक्षोपिभवदभिमतोऽयुक्तइत्याशयेनाह इहलोकेवेदेवापुरुषार्थोप्येषदुःखनाशएवनतुसुखाप्तिस्तत्राभेद्यांयुक्तिमाह सर्वस्यापिसुखस्यदुः
खयुक्तत्वाद्धेयत्वेनविषपृक्तान्नवत्पुरुषार्थत्वंनास्तीत्यभेद्यायायुक्तेर्हेतोस्तथाचायंप्रयोगःविमतंनपुरुषार्थःदुःखसंयुक्तत्वात्विषसंपृक्तान्नवत्॥

अयमेवविदन्वितश्चकर्तानहिकर्तृत्वमचेतनस्यदृष्टं ॥ अतएवभुजेर्भवेत्सकर्तापरभोक्तृत्वमतिप्रसंगदुष्टं ॥
॥ ६५ ॥ पुरुषार्थइहैषदुःखनाशःसकलस्यापिसुखस्यदुःखयुक्तात् ॥ अतिहेयतयापुमर्थतातोविषपृक्ता
न्नवदित्यभेद्ययुक्तेः ॥ ६६ ॥ इतिचेन्नसुखादिचित्रतायामनसोधर्मतयात्मभेदकत्वं ॥ नकथंचनयुज्य
तेपुनःसाघटयेत्प्रत्युतमानसीयभेदं ॥ ६७ ॥ चितियोगविशेषएवदेहेकृतिमत्ताघटकोप्यचेतनेस्यात् ॥ त
दभावबएवकर्तृतास्यान्नतृणादेरितिकल्पनंवराय ॥ ६८ ॥

॥ ६६॥ परिहरति इतिचेन्नेति तत्रसुखदुःखादिचित्रतावलोकनादिहेतोःपक्षवृत्तित्वेनात्मभेदकत्वाभावंहेतुमाह सुखादिचित्रतायाःमनसोध
र्मत्वेनात्मभेदकत्वंकथंचिदपिनयुज्यतेप्रत्युतसाचित्रतामानसीयंमनोनिष्ठंभेदंघटयेत् तस्यामनोधर्मत्वेतुकामसंकल्पइत्यादिश्रुतिमानमितिभा
वः ॥ ६७ ॥ अथनहीत्यादियदुक्तंतत्राह चैतन्ययोगविशेषएवदेहद्वयेऽचेतनेपिकर्तृत्वघटकःस्यात् तस्यचितियोगविशेषस्याभावादेवतृ
णादेःकर्तृतानस्यादितिकल्पनमेवश्रुत्यनुकूलत्वाच्छ्रेष्ठमित्यर्थः ॥ ६८ ॥

यदपिपुरुषार्थइत्यादितत्राप्याह विषयोत्थसुखस्यदुःखयुक्तत्वेपिनाशरहितंब्रह्मसुखंनदुःखयुक्तंआनंदंब्रह्मणोविद्वान्नबिभेतिकुतश्चन तत्र कोमोहःकःशोकएकत्वमनुपश्यतइत्यादिश्रुतेस्तस्मात्तदेवपुरुषार्थतयावगम्यंनतुतुच्छकंदुःखनाशमात्रं स्वार्थेतद्धितः ॥ ६९ ॥ इत्येवंयुक्तिशतैरुपबृंहितोऽर्थोयेषांतैःपुनश्चसौविदल्लाःकंचुकिनइत्यमराच्छ्रुत्यनुरोधकंचुकवद्भिर्वचनैर्यतिःश्रीशंकराचार्यःस्वीयमद्वैतमतंप्रसाध्यपरकु

विषयोत्थसुखस्यदुःखयुक्तेप्यलयंब्रह्मसुखंनदुःखयुक्तं ॥ पुरुषार्थतयातदेवगम्यंनपुनस्तुच्छकदुःखनाशमात्रं ॥ ६९ ॥ इतियुक्तिशतोपबृंहितार्थैर्वचनैःश्रुत्यवरोधसौविदल्लैः ॥ यतिरात्ममतंप्रसाध्यशैवंपरकुदर्शनदारुणैरजैषीत् ॥ ७० ॥ विजितोयतिभूभृतासशैवःसहगर्वेणविसृज्यचस्वभाष्यं ॥ शरणंप्रतिपेदिवान्महर्षिंहरदत्तप्रमुखैःसहात्मशिष्यैः ॥ ७१ ॥ यमिनान्टषभेणनीलकंठंजितमाकर्ण्यमनीषिधुर्यवर्यं ॥ सहसोदयनादयःकवींद्राःपरमद्वैतमुषश्चकंपिरेस्म ॥ ७२ ॥ विषयेषुवितत्यनैजभाष्याण्यथसौराष्ट्रमुखेषुतत्रतत्र ॥ बहुधाविबुधैःप्रशस्यमानोभगवान्द्वारवतींपुरींविवेश ॥ ७३ ॥

च्छास्त्रस्यदारुणैस्तथाभूतैर्वचनैःशैवंमतमजैषीत् निराकरणेनजितवान् ॥ ७० ॥ यतिराजेनविजितःसशैवोनीलकंठोगर्वेणसहस्वभाष्यंविसृज्यचपुनर्हरदत्तप्रमुखैरात्मशिष्यैःसहमहर्षिंशरणंप्राप्तवान् ॥ ७१ ॥ परमत्यंतंचकंपिरेस्मेतिपादपूरणे ॥ ७२ ॥ अथसौराष्ट्रादिषुतत्रतत्रदेशेषुस्वीयभाष्याणिप्रसार्यविबुधैःसुपंडितैर्देवैश्चबहुधास्तूयमानोभगवान्शंकरोद्वारवतींपुरींविवेश ॥ ७३ ॥

भुजयोरतितप्तेनशंखचक्राकृतिलोहेनाहतेषुताडितेष्ववयवेषुसंभृतानिसमासादितानिव्रणानामंकानियैः पुनश्चशरदंडसदृशंऊर्ध्वपुंड्रंयेषां पुनश्चतुलसीपत्रैःसनाथःकर्णदेशोयेषांते शतशःपांचरात्राःसमवेत्याम्नतंमोक्षंपंचभिदाविदांजीवेश्वरभेदोजीवानांपरस्परभेदोजीवानाम चितांभेदईश्वरस्याचितांभेदश्चितांचपरस्परभेदइत्येवंपंचविधभेदविदांवदंतः प्रगल्भैर्मुनिशिष्यवरैःसिंहैरिभाइवप्रभग्नाइतिद्वयोरर्थः ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ इत्येवंशैवादीनात्मवशंवदंतीतितथाविधान्विधायातिक्रांतवेलाभिर्वचोझरीभिर्निरस्ताःप्रतिवादिनोयेनसउज्जयिनींपुरींप्राप्त

भुजयोरतितप्तशंखचक्राकृतिलोहाहतसंभृतव्रणांकाः ॥ शरदंडसहोदरोर्ध्वपुंड्रास्तुलसीपर्णसनाथकर्णदेशाः ॥ ७४ ॥ शतशःसमवेत्यपांचरात्रास्त्वम्नतंपंचभिदाविदांवदंतः ॥ मुनिशिष्यवरैरतिप्रगल्भैर्मृगराजैरिवकुंजराःप्रभग्नाः ॥ ७५ ॥ इतिवैष्णवशैवशाक्तसौरप्रमुखानात्मवशंवदान्विधाय ॥ अतिवेलवचोझरीनिरस्तप्रतिवाद्युज्जयिनींपुरीमयासीत् ॥ ७६ ॥ सपदिप्रतिनादितःपयोदस्वनशंकाकुलगेहकेकिजालैः॥ शशभृन्मुकुटार्हणाम्रदंगध्वनिरश्रूयततत्रमूर्छिताशः ॥ ७७ ॥ मकरध्वजविद्विषाभिविद्वाञ्छ्रमहृत्पुष्पसुगंधिमन्मरुद्भिः ॥ अगरूद्भवधूपधूपिताशंसमहाकालनिवेशनंविवेश ॥ ७८ ॥

वान् ॥ ७६ ॥ पयोदस्वनशंकयामेघशब्दशंकयाव्याकुलैर्गेहेमंदिरादौरुद्धैर्मयूरसमुदायैस्तत्क्षणेप्रतिनादितःपुनश्चव्याप्तादिशोयेनतथाभूतश्चंद्रशेखरस्यमहाकालाख्यशिवस्येज्यासंबंधिमृदंगाणांध्वनिस्तत्रोज्जयिन्यामश्रूयत ॥ ७७ ॥ मकरध्वजविद्विषःकामविद्विषःशिवस्यप्राभिजानातीतितथाभूतःसमहाकालमंदिरंविवेश तद्दिशिनर्दिष्टि पुष्पसुगंधिमद्वायुभिःश्रमहृत् पुनश्चागरूद्भवधूपेनधूपिताआशायत्रतत् ॥ ७८ ॥

मुनिसंघैरभिवंद्यपादपद्मः विस्त्वरः प्रसरणशीलः प्रभावोयस्यसभगवान्शंकरश्चंद्रशेखरंमहाकालेश्वरमभिवंद्यश्रमहारिणिमनोज्ञेमंडपेविश्रा
मंकृतवान् ॥ ७९ ॥ विश्रम्ययत्कृतवांस्तदाह इहास्यांपुर्यांभट्टभास्करायकवयेऽस्मदीयवार्त्तांहेसौम्यकथयेत्युक्त्वासमुनिर्वशंवदाग्रगण्यं
शिष्याग्रगण्यंसमीपगतंपद्मपादार्यंविससर्ज ॥ ८० ॥ वावदूकोतिवक्तासनंदनार्यस्तंप्रतिपद्योवाच तंविशिनष्टि अभिरूपकुलस्यबुधगणस्या
वतंसभूतं अभिरूपोबुधेरम्यइतिमेदिनी बहुधाव्याख्यातोवेदराशिर्येनअयत्नेननिरस्तादुःसपत्नायेनतं ॥८१॥ यदुवाचतदाह यःदिगंतगीतकी

भगवानभिवंद्यचंद्रमौलिमुनिवृंदैरभिवंद्यपादपद्मः ॥ श्रमहारिणिमंडपेमनोज्ञेसविशश्रामविस्त्वरप्रभावः ॥
॥ ७९ ॥ कवयेकथयास्मदीयवार्तामिहसौम्येतिसभट्टभास्कराय ॥ विससर्जवशंवदाग्रगण्यंमुनिरभ्यर्णगतंस
नंदनार्यं ॥ ८० ॥ अभिरूपकुलावतंसभूतंबहुधाव्याकृतसर्ववेदराशिं ॥ तमयत्ननिरस्तदुःसपत्नप्रतिपद्येत्थ
मुवाचवावदूकः ॥ ८१ ॥ जयतिस्मदिगंतगीतकीर्त्तिर्भगवांश्छंकरयोगिचक्रवर्त्ती ॥ प्रथयन्परमाद्वितीयतत्वंश
मयंस्तत्परिपंथिवादिदर्पं ॥ ८२ ॥ सजगादबुधाग्रणीर्भवंतंकुमतोत्प्रेक्षितसूत्रवृत्तिजालं ॥ अभिभूयवयंत्र
यीशिखानांसमवादिस्मपरावरेभिसंधिं ॥ ८३ ॥ तदिदंपरिगृह्यतांमनीषिन्मनसालोच्यनिरस्यदुर्मतंस्वं ॥ अथ
वास्मदुदग्रतर्कवज्रप्रतिघातात्परिरक्ष्यतांस्वपक्षः ॥ ८४ ॥

र्त्तिर्भगवांश्छंकरयोगिचक्रवर्त्तीपरममद्वैततत्वंप्रथयंस्तस्यपरिपंथिनांवादिनांगर्वंशमयन्जयतिस्म सबुधाग्रणीर्भवंतंजगादेतिपरेणान्वयः ॥ ॥२५॥
॥ ८२ ॥ यद्बभाषेतदाह कुत्सितंमतंयेषांतैःकुमतैरुत्प्रेक्षितंसूत्रवृत्तिजालमभिभूयवेदांतानांपरावरेब्रह्माभिन्नेप्रतीचितात्पर्यमवादिस्म
॥ ८३ ॥ तत्तस्मादिदमस्मदीयंमतंमनसालोच्यस्वीयंमतंविहायपरिगृह्यतां यतोहेमनीषिन् अथवास्वमतेदुराग्रहश्चेत्तर्हिअस्मदीयोदग्रतर्कल
क्षणवज्रप्रतिघातात्स्वपक्षःपरिरक्ष्यतां ॥ ८४ ॥

इत्येवमवज्ञापूर्वकावर्णायस्यांतांगिरमाकर्ण्यसलब्धवर्णोविचक्षणोयशसांनिधिरीषत्प्राप्तरोषोभट्टभास्करःप्रहसंस्तंयतींद्रशिष्यमुवाच॥ ८५॥ एषतवगुरुमर्मतंवृत्तांतंनशुश्रुवान् उदंतंविशिनष्टि वादिवचस्ततीर्नुदंतंपरकीर्त्तिलक्षणबिसांकुरान्भक्षयंतंविदुषांशिरस्सुनानटदतिशयेननृत्यत्पदंयस्य ॥ ८६ ॥ ममसूक्तिगुंफवृंदेसूक्तिरचनासमुदायेवल्गतिसतिकणादभाषितमल्पतांप्राप्नोतिकपिलस्यतुप्रलापःपलायते तथाचाधुनातनानांसुधियांकैवकथा ॥ ८७॥ इतिवादिनमेनंभट्टभास्करमथानंतरंकुशलःसनंदनोऽब्रवीत् हेऽविज्ञमावमंस्थाःमावजानीहिअवज्ञांमाकुरु

इतितामवहेलपूर्ववर्णांगिरमाकर्ण्यतदासलब्धवर्णः ॥ यशसांनिधिरीषदात्तरोषस्तमुवाचप्रहसन्यतींद्रशिष्यं ॥८५॥ ध्रुवमेषनशुश्रुवानुदंतंममदुर्वादिवचस्ततीर्नुदंतं ॥ परकीर्त्तिबिसांकुरानदंतंविदुषांमूर्द्धसुनानटत्पदंतं ॥८६॥ ममवल्गतिसूक्तिगुंफवृंदेकणभुग्जल्पितमल्पतामुपैति ॥ कपिलस्यपलायतेप्रलापःसुधियांकैवकथाधुनातनानां ॥ ८७॥ इतिवादिनमब्रवीत्सनंदःकुशलोथैनमविज्ञमावमंस्थाः ॥ नहिदारितभूधरोपिटंकःप्रभवेद्वज्रमणिप्रभेदनाय ॥८८॥ सतमेवमुदीर्यतीर्थकीर्त्तेरुपकंठंप्रतिपद्यसद्विदग्र्यः॥सकलंतदवोचदानुपूर्व्यासमहात्मापियतीशमाससाद॥ ८९ ॥ अथभास्करमस्करिप्रवीरौबहुधाक्षेपसमर्थनप्रवीणौ ॥ बहुभिर्वचनैरुदारवृत्तैर्विवदातेविजयैषिणौविवादं॥ ९० ॥

यस्माद्दारितपर्वतोपिटंकोयावदारणोवज्रमणिभेदनायसमर्थोनभवति॥८८॥ सपद्मपादस्तंभट्टभास्करमेवमुदीर्यतीर्थकीर्त्तेर्गुरोःसमीपंप्राप्यसद्विदामग्र्यस्तत्सर्वमानुपूर्व्याप्रोक्तवान् समहात्माभट्टभास्करोपियतीशंप्राप ॥ ८९ ॥ अथानंतरंभास्करयतीशप्रवीरौबहुधाआक्षेपसमर्थनरतियोकुशलौविजयैषिणौबहुभिरुदारपद्यैर्वचनैर्विवादंकृतवंतौ ॥ ९० ॥

अतिचित्रशब्दशय्यांतथाभूतपदानुशांतिदधतोर्दुर्युक्तिभेदेशक्तायुक्तयोययोस्तयोरनयाःपटुवादसंख्येतटस्थाःश्रुतवंतोपिकिंचिदंतरंनप्राप्तवं
तः ॥ ९१ ॥ अथयतिस्तस्यदाक्ष्यंस्वपक्षचंद्रस्यशरत्कालीनकमलभूतं अब्जोधन्वंतरौचंद्रेनिचुलेशंखपद्मयोरितिविश्वप्रकाशस्तथाचचिदब्ज
स्यचंद्रस्यायेयथाजडाब्जंकमलंमुकुलितंभवतितथाभूतं अस्यपक्षमार्यःश्रीशंकरोबहुधाक्षिपत् पक्षंविशिनष्टि सुपंडितानामग्रेअप्रभाताःक
क्ष्याःकोट्योयस्मिंस्तं ॥ ९२ ॥ अथभास्करोविद्वान्वाग्मिवरःप्रकंपितःसन्स्वपक्षपालनायश्रुतिशीर्षवचोभिःप्रकाश्यमद्वैतंप्रगल्भयायुक्त्याऽ

अनयोरतिचित्रशब्दशय्यांदधतोर्दुर्नयभेदशक्तयुक्त्योः ॥ पटुवादमृधेंतरंतटस्थाःश्रुतवंतोपिनकिंचनान्वविं
दन् ॥ ९१ ॥ अथतस्ययतिःसमीक्ष्यदाक्ष्यंनिजपक्षाब्जशरज्जडाब्जभूतं ॥ बहुधाक्षिपदस्यपक्षमार्योवि
बुधानांपुरतोऽप्रभातकक्ष्यं ॥ ९२ ॥ अथभास्करवित्स्वपक्षगुप्त्यैविधुतोवाग्मिवरःप्रगल्भयुक्त्या ॥ श्रुतिशीर्ष
वचःप्रकाश्यमेवंकविरद्वैतमपाकरिष्णुरूचे ॥ ९३ ॥ प्रशमिंस्त्वदुदीरितंनयुक्तंप्रकृतिर्जीवपरात्मभेदिकेति ॥ न
भिनत्तिहिजीवगेशगावोभयभावस्यतदुत्तरोद्भवत्वात् ॥ ९४॥ मुनिरेवमिहोत्तरंबभाषेमुकुरोवाप्रतिबिंबबिंब
भेदी ॥ कथमीरयवक्त्रमात्रगश्चेच्चितिमात्राश्रिदियंतथेतितुल्यं ॥ ९५ ॥

पाकरिष्णुरेवमुवाच॥ ९३॥हेप्रशमिन्प्रकृतिर्जीवपरात्मनोर्भेदिकेतित्वदुक्तंनयुक्तंहियस्मात्साजीवगापरात्मगावानभिनत्ति तत्रहेतुरुभयभावस्य
जीवभावस्येशभावस्यचप्रकृत्युत्तरोद्भवत्वात् ॥ ९४ ॥ इत्युक्तोमुनिरेवमिहोत्तरमुवाचादर्शःकिलप्रतिबिंबबिंबभेदीकथंकप्रतिबिंबगउत
बिंबगइतीरय मुखमात्रगश्चेन्मुकुरस्तद्भेदीतर्हिचिन्मात्राश्रितेयंप्रकृतिरपिबिंबप्रतिबिंबभेदिकेतितुल्यमित्यर्थः ॥ ९५॥

नन्वेवंतर्हिचिन्मात्रएवदुःखित्वादिकंकुतोनापादयति किमितिजीवएवापादयतीतिचेत्तत्राह चितिमात्रगतप्रकृत्युपाधेर्बिंबभूतपरात्मपक्षपातं त्यजतःप्रतिबिंबभूतजीवात्मपक्षपातोदर्पणस्येवकदाचिदपिनविरुध्यते ॥ ९६ ॥ नन्वस्याविकारिण्याअबोधरूपायाःप्रकृतेरविकारिनिरस्तसंगज्ञानैकरसस्वरूपंब्रह्माश्रयोनयुज्यतेविरोधात् अतएवांतःकरणविशिष्टसंश्रितत्वंप्रकृतेःस्यादित्याशंक्यपरिहरति अविकारीति अतएवइत्यपि नशंकनीयमितिवा ॥ ९७ ॥ हियस्मात्त्वयापादितेविशिष्टगत्वेप्रमाणकथानदृश्यते ननुअहमज्ञइतिविशिष्टाश्रिताज्ञानानुभवएवमानमित्य

चितिमात्रगतप्रकृत्युपाधेर्जहतोर्बिंबपरात्मपक्षपातं ॥ प्रतिबिंबितजीवपक्षपातोमुकुरस्येवविरुध्यतेनजातु ॥
॥ ९६ ॥ अविकारिनिरस्तसंगबोधैकरसात्माश्रयतानयुज्यतेस्याः ॥ अतएवविशिष्टसंश्रितत्वंप्रकृतेःस्यादिति
नापिशंकनीयं ॥ ९७ ॥ नहिमानकथाविशिष्टगत्वेभवदापादितईक्ष्यंतेतथाहि ॥ अहमज्ञइतिप्रतीतिरिपानहिमा
नत्वमिहाश्रुतेतथाचेत् ॥ ९८ ॥ अनुभव्यहमित्यपिप्रतीतेरनुभूतेश्चविशिष्टनिष्ठतास्यात् ॥ अजडानुभवस्यनो
जडांतःकरणस्थत्वमितीष्टतानतस्याः ॥ ९९ ॥ ननुदाहकतायथाग्नियोगादधिकूटंव्यपदिश्यतेतथैव ॥ अनुभूति
मदात्मयोगतोंतःकरणेसाव्यपदिश्यतेऽनुभूतिः ॥ १०० ॥

शंक्याह तथाहीति इहास्मिन्नर्थेहमज्ञइत्येषाप्रतीतिर्मानत्वंनह्याश्नुतेतथाचिदित्यस्योत्तरेणसंबंधः ॥ ९८ ॥ विपक्षेदोषमाह तथाचेदुक्तप्रतीतिर्मानत्वमश्नुतेचेदहमनुभवीत्यपिप्रतीतेर्हेतोरनुभूतेरपिविशिष्टनिष्ठतास्यात्इष्टापत्तिमाशंक्याहाजडस्यानुभवस्यजडांतःकरणनिष्ठत्वंनभवतीतिहेतोस्तस्याविशिष्टनिष्ठतायाइष्टतानास्ति ॥ ९९ ॥ भट्टभास्करःशंकते ननुयथादाहकवह्नितादात्म्याल्लोहपिंडेदाहकताव्यपदिश्यतेतथैवानुभूतिमदात्मतादात्म्यादंतःकरणेसानुभूतिर्व्यपदिश्यतइत्यर्थः ॥ १०० ॥

परिहरति इतिचेन्मैवंयतस्तथेहापिमायाश्रयचिन्मात्रयुतेंतःकरणेतस्याज्ञानस्योपचारोनपुनस्तस्यचिन्मात्रस्योपाधेःप्रकृतेर्योगतोंतःकरणस्येत्यन्यथागतिःसमाना ॥ १ ॥ ननुतत्रांतःकरणेऽनुभूतेर्व्यपदेशेऽजडानुभवस्यजडांतःकरणस्थत्वमनुपपन्नमितिबाधकस्यसत्त्वादनुभूतिमदात्मयोगादंतःकरणेनुभूतिव्यपदेशइतीयंगतिरस्तुप्रकृतेंतःकरणस्यमायाश्रयत्वेबाधाभावान्मायाश्रयचिन्मात्रयुतेंतःकरणेऽज्ञानस्योपचारइत्युक्तासागतिर्नास्तीत्याशंक्यपरिहरति इतीति नचवाच्यमितिकुतइत्यपेक्षायामाह तज्जेविद्याजनितेचित्तेविद्याश्रयत्वायोगस्यबाधकत्वात्॥२

इतिचेन्मैवमिहापितस्यमायाश्रयचिन्मात्रयुतेतथोपचारः ॥ नपुनस्तदुपाधियोगतोंतःकरणस्येतिसमान्यथागतिर्हि॥ १॥ नचतत्रहिबाधकस्यसत्त्वादियमस्तुप्रकृतेर्नसास्त्यबाधात्॥इतिवाच्यमिहापितज्जचित्तेतदुपाश्रित्ययुतेश्चबाधकत्वात् ॥ २ ॥ अधिसुप्त्यपिचित्तवर्तितत्स्याद्यदिवाज्ञानमिदंत्वदाश्रितंस्यात्॥तदिहास्तिनमानमुक्तरीत्याप्रकृतेर्दृश्यविशिष्टनिष्ठतायाः॥ ३॥ ननुनप्रतिबंधिकैवसुप्ताविति साद्वूरतएवचिद्गतेति॥ प्रतिबंधकशून्यतातुसुप्तेःपरमात्मैक्यगतेःसतेतिवाक्यात्॥ ४॥

किंचेदमज्ञानंयदिहदाश्रितंस्यात्तर्हिअधिसुप्त्यपिसुषुप्तावपिचित्तवर्त्तितदज्ञानंस्यात्तत्तस्मादिहास्यांप्रकृतेर्दृश्यांतःकरणविशिष्टनिष्ठतायामुक्तरीत्याप्रमाणंनास्त्यतश्चिद्गतैवसेत्यर्थः ॥ ३ ॥ एवमुक्तोभट्टभास्करःशंकते नन्वित्यादिचतुर्भिर्ननुसुषुप्तौजीवब्रह्मैक्यप्रतिबंधिकाविद्यैवनास्तीतिहेतोःसाविद्यातदानींचिद्गतेतिदूरतएवात्रप्रमाणाकांक्षायामाह सुप्तेऽप्रतिबंधकशून्यतातुसतासौम्यतदासंपन्नोभवतिस्वमपीतोभवतीतिवाक्याज्जीवस्यपरमात्मनैक्यस्यवा गतेस्तथाचोक्तश्रुतिवाक्यमेवात्रप्रमाणमितिभावः ॥ ४ ॥

ननुसतिसंपद्यनविदुरितिवाक्यात्तत्रसुषुप्तावज्ञानस्थितिप्रतीतिरित्याशंक्यपरिहरति नचेति सतिपरमात्मनिसंपद्यैक्यंप्राप्यजनानविदुःकिम
पिनजानंति हेतुमाह यतउक्तश्रुतिगीस्तज्ज्ञानमधिक्षिपतिनिषेधति ननुनिह्नवोज्ञाननिषेधोत्रनास्तीत्याशंक्यपरिहरति नचेति निह्नवोऽत्रश्रुति
गिरि नेतिनचात्रहेतुमाहनविदुरितिज्ञानाभावप्रतीतेरिति ॥ ५ ॥ किंचैतदज्ञानंकिमुनित्यमुतानित्यमेवेतिविकल्प्यदूषयति किम्विति इहोक्त
विकल्पद्वयेप्रथमोविकल्पःसम्यङ्नास्ति तत्रहेतुर्युक्त्यभावात् नांत्योऽस्यानिवर्त्तकसत्त्वतोनिवर्त्तकसत्वाभावात् एतदेवोपपादयन्किमस्यचि
त्प्रकाशोनिवर्त्तकउतजडप्रकाशइतिविकल्प्याद्यंप्रत्याह हियस्मात्तदज्ञानमविरोधिचित्प्रकाशोनभिद्यात् उत्तरश्लोकस्थतत्पदमत्रापिसंबं

नचतत्रचतत्स्थितिप्रतीतिःसतिसंपद्यविदुर्नहीतिवाक्यात् ॥ श्रुतिगीस्तदधिक्षिपत्यभावप्रतिपत्तेर्नचनिह्नवो
त्रनेति ॥ ५ ॥ किमुनित्यमनित्यमेवचैतत्प्रथमोनेहसमस्तियुक्त्यभावात् ॥ अनिवर्तकसत्वतोस्यनांत्योनहिभि
द्यादविरोधिचित्प्रकाशः ॥ ६ ॥ नचतच्छमयेज्जडप्रकाशोप्यविरोधात्सुतरांजडत्वतोस्य ॥ तदिहप्रतिबंधकत्वम
स्यप्रभवेत्किंत्विहतद्भ्रमग्रहादि ॥ ७ ॥ इतिचेदिदमीरयभ्रमःकोमनुजोहंत्वितिशेमुषीतिचेन्न ॥ अतिविस्मृति
शीलतातवाहोगदितुःसर्वपदार्थसंकरस्य ॥ ८ ॥

धनीयं ॥ ६ ॥ द्वितीयंप्रत्याह तदज्ञानंजडप्रकाशोनचशमयेत्तत्रहेतुर्जडेनजडस्यविरोधाभावात् ॥ ७ ॥ भ्रमेनिरस्तेसंस्कारनिरासोऽर्था
त्तस्यत्यग्रहणंत्वयोग्यत्वादेवनोपपन्नमित्यभिप्रायेणाचार्यआहइतीति भिन्नाभिन्नविषयत्वेनसर्वप्रत्यययाथार्थ्यान्नभ्रमसिद्धिरितिकिंशब्दा
र्थः प्रश्नंमत्वोत्तरमाह मनुष्योहमित्यहंकारादिदेहपर्यंतेऽनात्मन्यात्मबुद्धिर्भ्रमइत्यर्थउपहासपूर्वकमुत्तरंवक्तुमाचार्यआहेतिचेन्नाहोसर्वपदा
र्थसंकरस्यवक्तुस्तवातिविस्मरणशीलता ॥ ८ ॥

विस्मरणशीलतामेवाह सर्वस्यापिभिदभिद्द्वयविषयत्वात्स्वशास्त्रसिद्धाद्धेतोरमुकःखंडइतिभेदाभेदप्रत्ययस्यप्रमाणत्वमुपपन्नमहंमनुजइ दिप्रत्ययंभेदाभेदविषयंतुत्वंभेदाभेदाभ्यांसर्वसंकरवादिकिमित्युपेक्षसे ॥ ९ ॥ तथाचेदमनुमानंसिद्धं विवादास्पदाहंमनुजइतिबुद्धिःप्रमाणं भिन्नाभिन्नविषयत्वात्साखंडोयमित्येषातवप्रतीतिरिहानुमानेचारुनिदर्शनंदृष्टांतः ॥ १० ॥ ननुसंघातात्मबुद्धिरप्रमाणंनिषिध्यमानविषयत्वात् इदमिप्रतिपन्नरजतबुद्धिवदिति साध्याभावसाधकहेत्वंतरेणप्रबलांसत्प्रतिपक्षतामापादयतिभट्टभास्करोनन्विति नाहंमनुजो

प्रमितित्वमुपाश्रयन्प्रतीतेरमुकःखंडइतिस्वशास्त्रसिद्धात्॥भिदभिद्द्वयगोचरत्वहेतोर्धियमेतांतुकिमित्युपेक्षसेत्वं॥९॥अनुमानमिदंतथाचसिद्धंविमताधीःप्रमितिर्भिदाभिदित्वात्॥इहचारुनिदर्शनंभवेत्सातवखंडोयमितिप्रतीतिरेषा॥१०॥ननुसंहननात्मधीःप्रमाणंनभवत्येवनिषिध्यमानगत्वात्॥इदमिप्रतिपन्नरूप्यधीवत्प्रबलासत्प्रतिपक्षतेतिचेन्न॥११॥व्यभिचारयुतत्वतोऽस्यखंडःपशुरित्यत्रतदन्यधीस्थमुंडे॥इतरत्रनिषिध्यमानखंडोल्लिखितत्वेननिरुक्तहेतुमत्त्वात्॥१२॥

ब्रह्मास्मीतिप्रतिप्रत्ययसामर्थ्यान्निषिध्यमानविषयत्वमित्यर्थः दूषयतीतिचेन्नेति ॥ ११ ॥ तत्रहेतुमाहास्यहेतोःखंडःपशुरित्यत्रव्यभिचारयुक्तत्वात् कुतएतदिति तत्रहेतुरत्रनायंखंडोगौःकिंतुमुंडोगौरितिखंडान्यधीस्थेमुंडेनिषिध्यमानखंडोल्लिखितत्वेननिषिध्यमानविषयत्वरूपनिरुक्तहेतुमत्त्वात्तथाचखंडमुंडाभ्यांगोत्वस्याभेदवद्देहब्रह्मभ्यांजीवस्याभेदप्रत्ययस्यप्रामाण्योपपत्तिरितिभावः ॥ १२ ॥

ननुनायंनिषिध्यमानविषयत्वमात्रंहेतुः किंतुप्रतिपन्नोपाधौनिषिध्यमानविषयत्वमितिभट्टभास्करःशंकते नन्विति प्रतिपन्नस्यप्रतीतस्यो पाधिकउपाधावधिष्ठानेतथाचेदमंशेप्रतिपन्नंतत्रैवनिषिध्यते नेदंरजतमिति तथात्मनिप्रतिपन्नंमनुजत्वंतत्रैवनिषिध्यतेइतितस्यभ्रमत्वंखंडो गौरित्यस्यतुतद्वैपरीत्यान्नतत्त्वमितिभावः दूषयतीति तत्रहेतुर्विवक्षितस्यहेतोःपुनरप्यमुत्रखंडोगौरित्यमुष्मिन्व्यभिचारादेव ॥ १३ ॥न नुनायंखंडःकिंतुमुंडइतिगोत्वउपाधौप्रतिपन्नस्यखंडस्यनतत्रनिषेधोऽपितुप्रथमानमुंडेइतितथाचहेतोर्व्यभिचारितानास्तीतिशंकते नन्विति ॥ १४ ॥ परिहरतीतिचेन्नविकल्पनासहत्वात् विकल्पनासहत्वमेवदर्शयति किमुखंडस्यकेवलेमुंडेनिषेधः उतगोत्वोपहितेमुंडेसनिषेध

ननुहेतुरयंविविक्ष्यतेत्रप्रतिपन्नोपधिकेनिषेधगत्वं ॥ इतिचेन्नविवक्षितस्यहेतोर्व्यभिचारात्पुनरप्यमुत्रचैव ॥ ॥ १३ ॥ ननुगोत्वउपाधिकेत्वमुष्यप्रतिपन्नस्यहितत्रनोनिषेधः ॥ अपितुप्रथमानमुंडइत्यत्रतथाचव्यभिचा रितानहेतोः ॥ १४ ॥ इतिचेन्नविकल्पनासहत्वात्किमुखंडस्यतुकेवलेनिषेधः ॥ उतगोत्वसमन्वितेसमुंडप्रथमो नोघटतेप्रसक्त्यभावात् ॥ १५ ॥ नहिजात्वपिखंडकेप्रसक्तःपरमुंडस्त्वितिसंप्रसक्त्यभावः ॥ चरमोपिनगोत्व युक्तमुंडेखलुखंडस्यनिषेधकालएव ॥ १६ ॥ स्वविशेषणभूतगोत्वएवस्फुटमेतस्यनिषेधनंश्रुतंस्यात् ॥ तदिहो चितहेतुसत्वतोऽस्यव्यभिचारोदृढवज्रलेपएव ॥ १७ ॥

स्तत्रप्रथमोनयुज्यतेप्राप्त्यभावात् ॥ १५ ॥ हियस्मादिहभूतलेघटोनेत्यत्रभूतलसंसृष्टतयाप्रतिपन्नस्यस्मर्यमाणस्यान्यत्रनिषेधोदृष्टः परो मुंडस्तुकदाचिदपिखंडेप्रसक्तोनभवतीत्येतस्मात्प्रसक्त्यभावः द्वितीयंप्रत्याह चरमोपिनयतोगोत्वोपहितमुंडेखंडस्यनिषेधसमयेएवमुंडविशे षणीभूतगोत्वेप्येतस्यखंडस्यनिषेधनंश्रुतंस्याद्यथेदमिप्रतिपन्नमिदंतोपहितशुक्तिव्यक्तौनिषिध्यतेतद्वदित्यर्थस्तत्तस्मादिहप्रतिपन्नोपाधौनिषि ध्यमानविषयेखंडज्ञानेउक्तहेतोःप्रतिपन्नोपाधौनिषिध्यमानविषयस्यसत्त्वादस्यहेतोर्व्यभिचारोदृढवज्रलेपएव ॥ १६ ॥ १७ ॥

अत्रानुच्छिन्नैतद्व्यवहारत्वमुपाधिरतिशयेनभातीतिशंकते नन्विति नायंखंडोगौरितिनिषेधप्रत्ययोत्तरकालमपिखंडेगोत्वव्यवहारोलक्ष्य ते नतथाब्रह्मसाक्षात्कारादूर्ध्वंमनुजत्वव्यवहारइतिभावः साधनव्यापकत्वान्नायमुपाधिरितिसमाधत्तेइतिचेन्न साक्षात्कारोत्तरकालमपि प्रारब्धकर्मानुरोधादहंमनुजइत्यहमोनुभवेनसाधनव्यापकत्वात् ॥१८॥ प्रारब्धकर्मसमाप्तेरूर्ध्वंव्यवहारस्यव्यवहर्तुश्चोच्छेदान्नसाधनव्याप कत्वमित्याशयेनचोदयति नन्विति यत्रत्वस्यसर्वमात्मैवाभूत्तत्केनकंपश्येदितिश्रुतिवाक्यगतेनमोक्षेइहतत्केनकमित्यनेनतद्व्यवहारोच्छेद स्यसम्यक्प्रतीतेर्व्यवहर्तुरुच्छेदःकथंनास्ति किंत्वस्त्येव परिहरतीतिचेन्नेति ॥ १९ ॥ यस्मात्तदिदमस्मदीयेमतेघटतेतस्यपरब्रह्मणोऽबोधः

ननुभातितरामुपाधिरत्रादलदेतद्व्यवहर्ततेतिचेन्न ॥ अहमोनुभवेनसाधनव्यापकभावादवगत्यनंतरंच॥ ॥ १८ ॥ ननुतद्व्यवहारसंछिदायाइहतत्केनकमित्यनेनमुक्तौ ॥ श्रुतिवाक्यगतेनसंप्रतीतेर्व्यवहर्तुर्नकथंछि देतिचेन्न ॥ १९ ॥ तदिदंघटतेमतेस्मदीयेतद्बोधोल्लसितत्वतोऽखिलस्य ॥ तद्बोधलयेलयोपपत्तेर्जगतः सत्यतयाछिदानतेस्यात्॥ १२० ॥ ननुपंचसुतुस्थलेषुभेदोप्यभिदानोतुशरीरदेहिनोस्ते ॥ प्रथितस्थलपंच केतरत्वात्फलिताप्यत्रतथाचहेत्वसिद्धिः॥ २१ ॥

सचासाववबोधइतिवा सर्वस्यतदज्ञानविलसितत्वात्तदज्ञानलयेलयोपपत्तेस्तेमतेतुजगतःसत्यतयोच्छेदोनस्यात् ॥ १२० ॥ भिन्ना भिन्नविषयत्वस्यहेतोरसिद्धिःशंकते ननुजातिव्यक्तिगुणगुणिकार्यकारणविशिष्टस्वरूपांशांशिसंबंधायत्रविद्यंतेतत्रपंचसुतुस्थलेषुभेदोऽभे दश्चनतुशरीरदेहिनोस्तेभिदाभिदेतत्रहेतुरुक्तःप्रथितस्थलपंचकेतरत्वादयमर्थः देहदेहिनोर्द्रव्यत्वाज्जातिव्यक्तितागुणगुणिभावश्चनसंभवति नापिकार्यकारणता देहस्यभौतिकत्वात् नापिविशिष्टस्वरूपता दंडवैशिष्ट्यस्यचैत्रतंत्रतावद्देहस्यात्मतंत्रत्वाभावात् नाप्यंशांशितादेहि नोनिरवयवद्रव्यत्वात्तथाचात्रदेहदेहिनोर्हेत्वसिद्धिरेवफलितेत्यर्थः ॥ २१ ॥

* अनुच्छिन्नखंडेयमितिव्यवहर्तृता

परिहरतीतिचेन्नेति किंमिलितानामेतेषांभेदाभेदप्रयोजकत्वमुतपृथगेव तत्राद्योनसंभवति यतोमिलिताःपंचक्वचिदपिनस्युः ॥ २२ ॥ अंतोपिनयुज्यतेतदाप्रत्येकंप्रयोजकत्वेगुणगुणिभावादिवदंगांगिकभावस्यदेहदेहिभावस्यापिप्रयोजकत्वंकिंनस्यात् नचप्रयोजकगौरवमपिदोषः प्रकृतेतस्यांगांगिकभावस्यतवापिसंमतत्वात् देहदेहिनोर्भेदाभेदानंगीकारेसर्वसंकरवादिनस्तवसिद्धांतोबाध्येत ॥ २३ ॥ अपिचजातिजातिवत्प्रभृतीनांजातिव्यक्त्यादीनामन्यतमस्यप्रयोजकत्वेऽभिनिवेशश्चेत्सोप्यत्रदुर्लभोनास्ति चिदात्मशरीरकयोःकार्यकारणभावसत्वा

इतिचेन्नविकल्पनासहत्वान्मिलितानांभिदभेदतंत्रताकिं ॥ उतवापृथगेवतत्रनाद्योमिलिताःपंच
नहिक्वचिद्यतःस्युः ॥ २२ ॥ चरमोपिनयुज्यतेतदांगांगिकभावस्यचतंत्रतानकिंस्यात् ॥ नचयो
जकगौरवंचदोषःप्रकृतेतस्यतवापिसंमतत्वात् ॥ २३ ॥ अपिचान्यतमस्यजातितद्वत्प्रभृतीनांघट
कत्वआग्रहश्चेत् ॥ अपिसोत्रनदुर्लभश्चिदात्मांगकयोःकारणकार्यभावभावात् ॥ २४ ॥ नचवा
च्यमिदंपरात्मजत्वात्सकलस्यापिनजीवकार्यतेति ॥ तदभेदतएवसर्वकस्याप्युपपत्तेरिहजीवकार्य
तायाः ॥ २५ ॥ तदसिद्धिमुखानुमानदोषानुदयादुक्तनयस्यनिर्मलत्वं ॥ भ्रमधीप्रमितित्ववेदिनो
ऽतस्त्वनभ्रांतिपदार्थएवसिद्ध्येत् ॥ २६ ॥

त् ॥ २४ ॥ सकलस्यापिपरात्मकार्यत्वान्नजीवकार्यतेतीदंत्वयानचवाच्यं जीवस्यब्रह्माभेदादेवसर्वस्यापीहजीवकार्यतायानुपपत्तेः ॥ ॥ २५ ॥ असिध्द्यादिदोषवैधुर्यादनुमानंनिरवद्यमित्युपसंहरति तत्तस्मादसिध्द्यादीनामनुमानदोषाणामनुदयादुक्तानुमानस्यनिर्मलत्वमतो भ्रमप्रमितित्ववेदिनस्तवभ्रमपदार्थएवनसिध्द्येत् ॥ २६ ॥

अहंमनुजइत्यादिप्रत्ययानांयाथार्थ्यान्निभ्रमत्वमित्युक्तं संप्रतिसमवायिकारणपर्यालोचनयापिभ्रमत्वंप्रतिक्षिप्यतेइत्याह अपिचैषभ्रमःकिंतवमतेंतःकरणस्यपरिणामः अथवाचिदात्मनोऽसौपरिणामइत्यस्मिन्पक्षद्वयेआद्योनसंभवति तस्यभ्रमस्यात्मगतत्वानुभवस्यभंगापत्तेः मृज्जस्यघटस्यतंत्वनाश्रयत्ववदंतःकरणपरिणामित्वेभ्रमस्यात्माश्रयत्वंनस्यादित्यर्थः ॥ २७ ॥ ननुरक्तमस्यजपाकुसुमस्ययोगाद्यथास्फटिकेलौहित्यस्यस्फुरणंतथाभ्रमसंयुतचित्तयोगादस्यभ्रमस्यात्मन्यनुभवःस्यादितिशंकते नन्विति ॥ २८ ॥ एतत्परिहर्तुंपृच्छतीतिचेदयमंतःकरणाश्रितस्यभ्रमस्यस्वीकृतआत्मसंबंधःसन्नसन्वा तत्रप्रथमोनघटतेअन्यथाख्यातिवादिनस्तवमतेसंसर्गस्यशून्यत्वात्तथाचात्मभ्रमसं

अपिचभ्रमएषकिंतवांतःकरणस्येतिचिदात्मनोऽथवासौ ॥ परिणामइहादिमोनतस्यात्मगतत्वानुभवस्य भंगपत्तेः ॥ २७ ॥ ननुरक्तमप्रसूनयोगात्स्फटिकेसंस्फुरणंयथारुणिम्नः ॥ भ्रमसंयुतचित्तयोगतोऽस्यभ्रमणस्यानुभवस्तथात्मनिस्यात् ॥ २८ ॥ इतिचेदयमीरियात्मयोगोभ्रमणस्याश्रितएपसन्नसन्वा ॥ प्रथमो घटतेनसंस्त्रजेस्तेऽपरथाख्यातिवदस्यशून्यकत्वात् ॥ २९ ॥ चरमोपिनयुज्यतेपरोक्षप्रथनस्यानुपपद्यमानतायाः ॥ परिणामविशेषआत्मनोसौभ्रमइत्येषनयुज्यतेंत्यपक्षः ॥ ३० ॥ असभागतयात्मनोनिरस्तेतरयुक्तेःपरिणत्ययोग्यतायाः ॥ परिणत्युजेश्चयोग्यतायामपिबुद्ध्याकृतितश्चिदात्मनोस्य ॥ ३१ ॥

बंधोनस्यादित्यर्थः ॥ २९ ॥ नाप्यंत्यश्चपरोक्षप्रथायाअनुपपद्यमानत्वादित्याह चरमोपीति एवमंतःकरणस्यपरिणामोभ्रमइतिपक्षंनिराकृत्यात्मनःपरिणामविशेपोसौभ्रमइत्येतमंत्यपक्षंनिराचष्टे परिणामविशेषइति ॥ ३० ॥ तत्रहेतुर्निरस्तेतरसंगस्यात्मनोसभागतयानिरवयवद्रव्यत्वेनपरिणामायोग्यत्वात् परिणामित्वमंगीकृत्याप्याह योग्यतायामपिबुद्ध्याकृतितोज्ञानांतराकारेणचिदात्मनोस्यपरिणामायोगादित्यर्थः ॥ ३१ ॥

हियस्मान्नित्यज्ञानाश्रयस्यसुखमहमस्वाप्संनकिंचिदवेदिषमितिसुप्तोत्थितपरामर्शानुमेयस्यकारणविरमेपिसत्त्वेननित्यंचयज्ज्ञानंतदाश्रयस्य प्रत्यगात्मनःपुनरन्यचित्स्वरूपोभ्रमात्मकःपरिणामोनसंभवति गुणताजातावावांतरजातितःसजात्योर्गुणयोःसमुदायगत्ययोगाद्युगपत्समवाया योगादेकद्रव्याश्रितरूपरसादिगुणव्यावृत्त्यर्थंगुणतावांतरेतिविशेषणं ॥ ३२ ॥ हियस्माच्छौक्ल्यद्वयंयत्रकुत्रचिदपिनोसंभवति ननुम न्मतेज्ञानंनगुणोऽपितुगुणीद्रव्यपदार्थः तथाच नोदितदुष्टताप्रसरेदेतद्दूषयतीतिचेन्नेति ॥ ३३ ॥ तत्रहेतुमाह कटकाश्रयभूतदीप्तसुवर्ण

नहिनित्यचिदाश्रयप्रतीचःपरिणामःपुनरन्यचित्स्वरूपः ॥ गुणयोःसमुदायगत्ययोगाद्गुणतावांतरजातितःस जात्योः ॥ ३२ ॥ युगपत्समवैतिनोहिशौक्ल्यद्वयकंयत्रचकुत्रचिद्घटेत ॥ ननुविन्नगुणोगुणीतथाचप्रसरेन्नोदित दुष्टतेतिचेन्न ॥ ३३ ॥ कटकाश्रयभूतदीप्तहेम्नोरुचकाधारकभाववत्तथैव ॥ अविनाशिविदाश्रयस्यभूयोन्य विदाधारतयास्थितेरयोगात् ॥ ३४ ॥ नचसंस्कृतिरग्रहोप्यविद्याभ्रमशब्दार्थनिरुक्त्यसंभवेपि ॥ भ्रमसंज्ञि तवस्त्वसंभवेनभ्रमसंपादितसंस्कृतेरयोगात् ॥ ३५ ॥ अपिनाग्रहणंचितेरभावश्चितिरूपग्रहणस्यनित्यतायाः ॥ तदसंभवतोनवृत्त्यभावस्तदभावेपिचिदात्मनोवभासात् ॥ ३६ ॥

स्यतदैवरुचकाधारत्वंयथातथैवनित्यज्ञानाश्रयस्यभूयोज्ञानांतराधारतयास्थितेरयोगात् ॥ ३४ ॥ ननुभ्रमशब्दार्थनिरुक्त्यसंभवेपिसंस्कृ तिरग्रहणंवाविद्यास्यादित्याशंक्यपरिहरति नचेति तत्रहेतुमाह भ्रमसंज्ञितेति ॥ ३५ ॥ अग्रहणमपिकिंस्वरूपग्रहणस्याभावः उतआगंतु कस्येतिविकल्प्याद्यंप्रत्याह नाप्यग्रहणंचितेरभावश्चितिरूपग्रहणस्यनित्यत्वेनतस्यचितेरभावस्यासंभवात् द्वितीयंप्रत्याह वृत्त्यभावोप्यग्र हणंनभवति तत्रहेतुस्तस्यावृत्तेरागंतुकस्यग्रहणस्याभावेपिचिदात्मनःस्फुरणान्नतस्यप्रतिबंधकत्वमित्यर्थः ॥ ३६ ॥

नन्वालन्यज्ञानाभ्युपगमेतस्यभंजकंनेक्ष्यतइत्याशंक्यपरिहरति नचेति तत्त्वमस्यादिमहावाक्यजन्याखंडवृत्त्यारूढपरब्रह्मचैतन्यस्यनिवर्त्त कत्वयोगात् ॥ ३७ ॥ किंचेष्टानिष्टसाधनज्ञानजनितेसर्वस्यजंगमस्यप्रवृत्तिनिवृत्तीनचतेसर्वसंकरमतेसंभवतः सकलव्यवहारस्यसंकीर्ण त्वात् जीवनिकापितेदुर्लभातस्मादलमित्याह अपिचेति ॥ ३८ ॥ इत्येवंयुक्तिशतैःसअमर्त्यकीर्त्तिर्भगवान्भाष्यकारस्तमनलसंमुधींद्रं महभास्करंजित्वाश्रुतिभावविरोधिभावभाजंविमतग्रंथंझटितिममंथ ॥ ३९ ॥ इत्येवंभास्करदुर्मतेऽभिभूतेसतिभगवत्पादकथालक्षणासुध

नचभंजकमीक्ष्यतेनतस्योपगमेखंडजडानृतात्मकस्य॥इतिवाच्यमखंडवृत्तिरूढेश्वरबोधस्यनिवर्तकत्वयोगात् ॥३७॥ अपिचेष्टतदन्यहेतुर्धीजेजगतःकृत्यकृतीनतेघटेते॥सकलव्यवहारसंकरत्वात्तदलंजीवनिकापिदुर्लभाते ॥३८॥इतियुक्तिशतैरमर्त्यकीर्तिःसुमतींद्रंतमतंद्रितंसजित्वा ॥ श्रुतिभावविरोधिभावभाजंविमतग्रंथममंथरं ममंथ॥३९॥इतिभास्करदुर्मतेऽभिभूतेभगवत्पादकथासुधाप्रसस्रे॥घनवार्षिकवारिवाहजालेविगतेशारदचं द्रचंद्रिकेव॥१४०॥सकथाभिरवंतिषुप्रसिद्धान्विबुधान्बाणमयूरदंडिमुख्यान् ॥ शिथिलीकृतदुर्मताभिमाना न्निजभाष्यश्रवणोत्सुकांश्चकार ॥ ४१ ॥ प्रतिपद्यतुबाह्लिकान्महर्षौविनयिभ्यःप्रविवृण्वतिस्वभाष्यं ॥ अव दन्नसहिष्णवःप्रवीणाःसमयेकेचिदथार्हताभिधाने॥४२॥

प्रसस्रेविस्तारंगता यथाघनीभूतानांवार्षिकपयोदानांजालेविगतेसतिशरत्कालीनचंद्रचंद्रिकातद्वदित्यर्थः ॥ १४० ॥ सअवंतिषुजनपदेषु प्रसिद्धान्विबुधान्बाणादीन्पंडितान्कथाभिःशिथिलीकृतदुर्मताभिमानान्निजभाष्यश्रवणोत्कंठितांश्चकार कथाभिःप्रसिद्धानितिवा ॥ ॥ ४१ ॥ बाह्लिकांस्तुदेशान्प्रतिपद्यमहर्षौश्रीशंकरेशिष्येभ्यःस्वभाष्यंविवृण्वतिसतिआर्हतसंज्ञकेविवसनसमयेप्रवीणाःकेचिदसहि ष्णवऊचुः ॥ ४२ ॥

बोधात्मकोजीवोजडवर्गस्त्वजीवएतयोरयमपरःप्रपंचोजीवास्तिकायःपुद्गलास्तिकायःधर्मास्तिकायःअधर्मास्तिकायःआकाशास्तिकायश्चे तिपंचास्तिकायानाम अस्तीतिकायंतेशब्द्यंतइत्यस्तिकायाः कैगैशब्देइतिस्मरणात् तत्रजीवास्तिकायस्त्रिधाबद्धोमुक्तोनित्यसिद्धश्चा र्हन्नित्यसिद्धइतरेकेचित्साधनैर्मुक्ताअन्येबद्धाः पुद्गलास्तिकायःषोढा पृथिव्यादीनिचत्वारिभूतानिस्थावरंजंगमंचेतिशास्त्रीयबाह्यप्रवृत्त्या स्वांतरोऽपूर्वाख्योधर्मोऽनुमीयतइतिप्रवृत्त्यनुमेयोधर्मोधर्मास्तिकायः ऊर्ध्वगमनशीलस्यजीवस्यदेहेवस्थानेनाधर्मोनुमीयतइतिस्थित्यनुमेयो ऽधर्मास्तिकायः आकाशास्तिकायोद्वेधा लोकाकाशोऽलोकाकाशश्च तत्रोपर्युपरिस्थितानांलोकानामंतर्वर्त्तीआद्यस्तेषामुपरिमोक्षस्था नंद्वितीयः पुरुषंविषयेष्वास्रावयतिगमयतीतिइंद्रियप्रवृत्तिरास्रवः इंद्रियद्वाराहिपौरुषंज्योतिर्विषयान्स्पृशद्रूपादिज्ञानरूपेणपरिणमते अ न्येतुकर्माण्यास्रवमाहुस्तानिकर्त्तारमभिव्याप्यस्रवंतिकर्त्तारमनुगच्छंतीत्यास्रवः सेयंमिथ्याप्रवृत्तिरनर्थहेतुत्वात् जीवमजीवमास्रवंचा

ननुजीवमजीवमास्रवंचश्रितवत्संवरनिर्जरौचवंधः ॥ अपिमोक्ष
मुपेषिसन्नसंख्यान्नपदार्थान्कथमेवसप्तभंग्या ॥ ४३॥

श्रितवंता तैःसहितौसंवरनिर्जरौ सम्यक्प्रवृत्ती तत्रशमदमादिप्रवृत्तिःसंवरः सहिआस्रवस्रोतसोद्वारंसंवृणोतीतिसंवरउच्यते निर्जरस्त्वनादि कालप्रवृत्तिकषायकलुषपुण्यापुण्यप्रहाणहेतुस्तप्तशिलारोहणादिः सहिनिःशेषंपुण्यापुण्यसुखदुःखोपभोगेनजरयतीतिनिर्जरः वंधोऽष्टविधं कर्म तत्रघातिकर्मचतुर्विधं तद्यथाज्ञानावरणीयंदर्शनावरणीयंमोहनीयमंतरायमिति तथाचत्वार्यघातिकर्माणि तद्यथावेदनीयंनामिकंगोत्रि कमायुष्कंचेति तत्रसम्यक्ज्ञानंनमोक्षसाधनंनहिज्ञानाद्वस्तुसिद्धिरतिप्रसंगादितिविपर्ययोज्ञानावरणीयं आर्हतदर्शनाभ्यासान्नमोक्षइतिज्ञा नंदर्शनावरणीयं बहुषुविप्रतिषिद्धेषुतीर्थकरैरुपदर्शितेषुमोक्षमार्गेषुविशेषानवधारणंमोहनीयं मोक्षमार्गप्रवृत्तानांतद्विघ्नकरंज्ञानमंतरायं ता नीमानिश्रेयोहंतृत्वाद्घातीनिकर्माण्युच्यंते अघातीनिकर्माणि तद्यथा शुक्लशरीराकारेणपरिणामहेतुर्वेदनीयं द्वारेणतत्त्ववेदनहेतुत्वात् तदनुगु

णंनामिकं तद्धिशुक्लपुद्गलस्याद्यामवस्थांकललबुद्बुदादिरूपामारभते गोत्रिकंत्वव्याकृतं ततोप्याद्यंदेहाकारपरिणामशक्तिरूपेणावस्थितंआ
युष्कंचायुःकायतिकथयत्युत्पादनद्वारेणेतिशुक्रशोणितस्वरूपं यद्वाममवेदनीयंतत्त्वमस्मीतिवेदनीयं एतन्नामाहमस्मीत्यभिमानोनामिकं अ
हमत्रभगवतोदेशिकस्यार्हतःशिष्यवंशेप्रविष्टइत्यभिमानोगोत्रिकं शरीरस्थित्यर्थंकर्मायुष्कं तान्येतानितत्वावेदकशुक्लपुद्गलाश्रयत्वादघाती
निकर्माणि तदेतत्कर्माष्टकंपुरुषंबध्नातीतिबंधः विगलितसमस्तक्लेशतद्वासनस्यानावरणीयज्ञानस्यसुखैकतानस्यात्मनउपरिदेशावस्थानंमोक्ष
इत्येके अन्येतूर्ध्वगमनशीलोहिजीवोधर्माधर्मास्तिकायेनबद्धस्तद्विमोकादूर्ध्वंगच्छत्येवसमोक्षइतिसप्तानामस्तित्वादीनांभंगानांसमाहारःसप्त

कथयार्हतजीवमस्तिकायंस्फुटमेवंविधइत्युवाचमौनी॥ अ
वदत्सचदेहतुल्यमानोदृढकर्माष्टकवेष्टितश्चविद्वन्॥ ४४ ॥

भंगीतयोपलक्षितान्सप्तपदार्थान्कथंनांगीकरोषि सप्तभंगास्तुस्यादस्तिंस्यान्नास्तिंस्यादस्तिचनास्तिंचस्यादवक्तव्यंःस्यादस्तिचावक्तव्यंःस्या
न्नास्तिचावक्तव्यंश्चस्यादस्तिचनास्तिचावक्तव्यश्चेति स्यादितितिङंतप्रतिरूपकंकथंचिदर्थकमव्ययं तत्रवस्तुनोऽस्तित्ववांछायांप्रथमोभंगः
प्रवर्त्तते नास्तित्ववांछायांद्वितीयः क्रमेणोभयवांछायांतृतीयः युगपदुभयवांछायांचतुर्थः आद्यचतुर्थभंगयोर्वांच्छायांपंचमः द्वितीयचतुर्थे
च्छायांपष्ठः तृतीयचतुर्थेच्छायांसप्तमइतिविवेकः ॥ ४३ ॥ एवमुक्तोमौनीसश्रीशंकराचार्यउवाच हेआर्हतजीवास्तिकायमेवंविधोजीव
स्तिकायइतिस्फुटंकथय एवमुक्तःसचार्हतोबभाषे देहतुल्यप्रमाणोदृढेनोक्तकर्माष्टकेनबद्धश्च ॥ ४४ ॥

आचार्यआह अमहाननणुर्देहपरिमाणोजीवोघटादयामध्यमपरिमाणत्वाद्यथाननित्यास्तथानित्योनस्यात् अपिचशरीराणामनवस्थितप रिमाणत्वान्मनुष्यजीवोमनुष्यशरीरपरिमाणोभूत्वापुनःकेनचित्कर्मविपाकेनहस्तिजन्मप्राप्नुवन्नसर्वंहस्तिशरीरंप्रविशेद्देहापरदेशोनिर्जीवः स्यात्पुत्तिकादेहंचप्राप्नुवन् तंसर्वोनप्रविशेत् देहाद्बहिरपिजीवःस्यादित्यर्थः चकारादस्मिन्नपिजन्मनिकौमारयौवनस्थविरेष्वेपदोषोबोध्यः ॥ ४५ ॥ एवमुक्तआर्हतःशंकते महतासंघातेनास्यजीवस्यसंगमेसतिकेचनावयवाउपयांति तथाऽल्पदेहमभिगंतुमिच्छोःकेचनावयवाअ

अमहाननणुर्घटादिवत्स्यात्सननित्योपिचमानुषाच्चदेहात् ॥ गजदेहमयन्विशेन्नकृत्स्नंप्रविशेच्चपु
षिदेहमप्यकृत्स्नः ॥ ४५ ॥ उपयांतिचकेचनप्रतीकामहतासंहननेनसंगमेस्य ॥ अपयात्यधिजग्मु
षोल्पदेहंतदयंदेहसमःसमश्नुतेश्च ॥ ४६ ॥ उपयंतइमेतथापयंतोयदिवर्ष्मैवनजीवतांभजेयुः ॥ प्र
भवेयुरनात्मनःकथंतेकथमात्मावयवाःप्रयंतुतस्मिन् ॥ ४७ ॥ जनितारहिताक्षयेणहीनाःसमुपायं
त्यपयांतिचात्मनस्ते ॥ अमुकोपचितःप्रयातिकृत्स्नंत्वमुकैश्चापचितःप्रयात्यकृत्स्नं ॥ ४८ ॥

पयांतीत्येवंसमानव्याप्तेश्वसचासावयंजीवोदेहसमः ॥ ४६ ॥ आचार्यआह यदीमेऽवयवाउपयंतस्तथापयंतश्चतर्ह्यागमापायित्वाच्छ रीरवदात्मतांनभजेयुः किंचानात्मनस्तेजीवावयवाःकथंप्रादुर्भवेयुः कथंचतस्मिन्ननात्मनितेलीयेरन् विरोधादित्यर्थः ॥ ४७ ॥ आर्ह तआहात्मनस्तेऽवयवाजन्मनारहिताःक्षयेणचहीनानित्याएवसमुपायांत्यपयांतिच तथाचामुकैरुपचितोगजादिदेहंकृत्स्नंप्रयातिअमुकैश्चाप चितःपुत्तिकादिदेहमकृत्स्नंस्वल्पंप्रयाति ॥ ४८ ॥

आचार्यउवाच किंतेषामचेतनत्वमुतचेतनत्वमितिवद तत्रांत्येपक्षेबहूनांचेतनानामेकाभिप्रायनियमाभावात्कदाचिद्विरुद्धमत्याशरीरमुन्म
थितंभवेत् आद्येतुकात्स्न्र्येनशरीरंनचेतयेयुः ॥ ४९ ॥ अंत्यविकल्पमवलंब्यार्हतआह यथाबहवोप्यश्वाएकमत्यारथंचालयंति तथान्यो
न्यमप्रतीताःचेतनतामपिप्रतिपद्यहेतत्त्वज्ञाधिपते अंगंशरीरमेजयंतुचालयंतु ॥ ५० ॥ आचार्यःपरिहरति बहवोपिवाजिनोनिया
मकस्यसत्त्वादैकमत्यंतत्ररथचालनेभजेयुरत्रतुतद्वत्कस्यचिदपिनियामकस्याभावाददएकमत्यंकथंघटेत कटाक्षेणसंबोधयति हेसुमतेइति ॥

किमचेतनतोनचेतनत्वंवदतेषांचरमेविरुद्धमत्या ॥ वपुरुन्मथितंभवेत्तुपूर्वेंवतकात्स्न्र्येनवपुर्नचेत
येयुः ॥ ४९ ॥ चलयंतिरथंयथैकमत्याबहवोवाजिनएवमप्रतीताः ॥ इतरेतरमंगमेजयंतुज्ञपतेचे
तनतामपिप्रपद्य ॥ ५० ॥ बहवोपिनियामकस्यसत्त्वात्सुमतेतत्रभजेयुरैकमत्यं ॥ कथमत्रनिया
मकस्यतंद्वद्विरहात्कस्यचिद्प्यदोघटेत ॥ ५१ ॥ उपयांतिनचापयांतिजीवावयवाःकिंतुमहत्तरेशरी
रे ॥ विकसंतिचसंकुचंत्यनिष्टेयतिवर्यात्रनिदर्शनंजलौका ॥ ५२ ॥ यदिचैवममीसविक्रियत्वाद्घ
टवत्तेचविनश्वराभवेयुः ॥ इतिनश्वरतांप्रयातिजीवेकृतनाशाकृतसंगमौभवेतां ॥ ५३ ॥ अपिचै
वमलाबुवद्भवाब्धौनिजकर्माष्टकभारमग्नजंतोः ॥ सततोर्ध्वगतिस्वरूपमोक्षस्तवसिद्धांतसमर्थि
तोनसिध्येत् ॥ ५४ ॥

॥ ५१ ॥ आर्हतआहोपयांतीति अनिष्टेपुत्तिकादिदेहे ॥ ५२ ॥ एवमुक्तआचार्यउवाच यदिचैवंतर्हिसविक्रियत्वात्तेऽमीविनश्वराभवे
युरित्येवंजीवेनश्वरतांप्रयातिसतिकृतनाशाकृताभ्यागमौभवेतां ॥ ५३ ॥ किंचैवंसतितुंबिकावत्संसारसागरेनिजकर्माष्टकभारेणमग्नस्यजं
तोःसततोर्ध्वगतिस्वरूपोमोक्षस्त्वत्सिद्धांतसमर्थितोबाध्येत ॥ ५४ ॥

अपिचहेआर्हत तेसाधनभूतसप्तभंगीनयमपिनाद्रियामहे हियस्मात्परमार्थसतांविरोधभाजांसदसत्त्वादिधर्माणामेकस्मिन्धर्मण्येकदायुगप त्स्थितिर्नघटेत ॥ ५५ ॥ इत्येवंमाध्यमिकेषुभग्नगर्वेषुसत्सुअथानंतरंसश्रीशंकराचार्योनैमिशेभाष्याणिविस्तार्यदरदादिकान्देशविशे षानूजितवान् ॥ ५६ ॥ सहिभाष्यकारःखंडनकारंश्रीहर्षाख्यंबहुधावादंकृत्वावशंवदंचकार तंविशिनष्टि बह्वयुक्तिभिःखंडितानिसर्व शास्त्राणियेन गुरुःप्रभाकरःभट्टोभट्टपादोभट्टभास्करश्वगुर्वादिभिर्जेतुमशक्यमतएवोढदर्पं ॥ ५७ ॥ कामरूपान्देशविशेषानधिगत्यप्राप्य

अपिसाधनभूतसप्तभंगीनयमप्यार्हतनाद्रियामहेते ॥ परमार्थसतांविरोधभाजांस्थितिरेकत्रहिनैकदाघटे त ॥ ५५ ॥ इतिमाध्यमिकेषुभग्नदर्पेष्वथभाष्याणिसनैमिशेवितत्य ॥ दरदान्भरतांश्चशूरसेनान्कुरुपांचा लमुखान्बहूनजैषीत् ॥ ५६ ॥ पटुयुक्तिनिकृत्तसर्वशास्त्रंगुरुभट्टोदयनादिकैरजय्यं ॥ सहिखंडनकारमूढद र्पंबहुधाव्युदग्रवशंवदंचकार ॥ ५७॥ तदनंतरमेषकामरूपानधिगत्याभिनवोपशब्दगुप्तं ॥ अजयत्किलशा क्तभाष्यकारंसचभग्नोमनसेदमालुलोचे ॥ ५८ ॥ निगमाब्जविकासिबालभानोर्नसमोमुष्यविलोक्यतेत्रि लोक्यां ॥ नकथंचनमद्वशंवदोसौतदमुंदैवतकृत्ययाहरेयं ॥ ५९ ॥ इतिगूढमसौविचिंत्यपश्चात्सहशिष्यैः सहसास्वशाक्तभाष्यं ॥ परिहृत्यजनापवादभीत्यायमिनःशिष्यइवान्ववर्त्ततैषः ॥ १६० ॥

अभिनवउपशब्दोयस्यसचासौगुप्तश्चतमभिनवगुप्तमितियावत् सचभग्नोऽभिनवगुप्ताचार्योमनसेदंवक्ष्यमाणंविचारयामास ॥ ५८ ॥ तदेवाह वे दाब्जविकासिनोबालसूर्यस्यामुष्यशंकरस्यसमस्त्रिलोक्यांनविलोक्यतेऽतोसमद्वशंवदः कथंचिदपिनभविष्यति तस्मादमुंदैवतकृत्ययाहंपरिहरे यं ॥ ५९ ॥ इत्येवमसौगूढंविचिंत्यपश्चाच्छिष्यैःसहविचिंत्यजनापवादभयेनस्वशाक्तभाष्यंसहसापरित्यज्यैषोयमिनःशिष्यइवान्ववर्तत ॥ ६० ॥

इत्येवमुदीच्यानुत्तरदिशिभवान् स्वशिष्यपदंगतान्विधायाथविदेहाद्यैर्विहितापूजायस्यसतथांगादिष्वयंयशआस्तीर्यगौडान्जगाम ॥ ६१ ॥
तेषुगौडदेशेषुस्थितान्मुरारिमिश्रादीन्विजित्यप्रौढंस्वयशोगौडदेशोद्भवानगापयत् ॥ ६२ ॥ पूर्वंकलौयेनशास्त्राम्नायविनिंदकेनकुबुद्धिनाद्वि
जवराविमोहितास्तस्यासतोबुद्धस्यारींस्तान्भास्करादीन्निगमागमादिषुनिष्णातःपारंगतोमस्करिवरोयतिश्रेष्ठःश्रीशंकराचार्यःक्षणमात्रेणप्रवि
भेद ननुबुद्धारीणांतेषांप्रविभेदनमनुचितमित्याशंकानिरासायतान्विशिनष्टि कूटेषुमिथ्याभूतेषुप्रवादेष्वाग्रहोयेषां नन्वेवंतर्हिबुद्धमतस्थापनं

निजशिष्यपदंगतानुदीच्यानितिकृत्वाथविदेहकौशलाद्यैः ॥ विहितापचितिस्तथांगवंगेष्वयमास्तीर्ययशोज
गामगौडान् ॥ ६१ ॥ अभिभूयमुरारिमिश्रवर्यंसहसाचोदयनंविजित्यवादे ॥ अवधूयचधर्मगुप्तमिश्रंस्वयशः
प्रौढमगापयत्सगौडान् ॥ ६२ ॥ पूर्वंयेनविमोहिताद्विजवरास्तस्यासतोरीन्कलौबुद्धस्यप्रविभेदमस्करिवर
स्तान्भास्करादीन्क्षणात् ॥ शास्त्राम्नायविनिंदकेनकुधियाकूटप्रवादाग्रहान्निष्णातोनिगमागमादिषुमतंदक्ष
स्यकूटग्रहे ॥ ६३ ॥ शाक्तैःपाशुपतैरपिक्षपणकैःकापालिकैर्वैष्णवैरप्यन्यैरखिलैःखिलंखलुखलैर्दुर्वादिभिर्वैदि
कं ॥ मार्गंरक्षितुमुग्रवादिविजयंनोमानहेतोर्व्यधात्सर्वज्ञोनयतोस्यसंभवतिसंमानग्रहग्रस्तता ॥ ६४ ॥

कृतंभविष्यतीत्याशंकाव्यवच्छेदायाहकूटग्रहेमिथ्याभूतपक्षस्वीकारेदक्षस्यबुद्धस्यापिमतंप्रविभेदित्यनुषज्यते शा० ॥ ६३ ॥ शाक्तादिभिरन्यै
र्वैशेषिकादिभिरपिसर्वैर्दुष्टैर्वादिभिःखिलमुच्छिन्नंवैदिकंमार्गंरक्षितुंसर्वज्ञःश्रीशंकराचार्यउग्रंवादिविजयंव्यधात् मानहेतोर्नयतोऽस्यसंमान
ग्रहग्रस्ततानसंभवति ॥ ६४ ॥

किंचजगतामाद्येनकमलासनेनचतुर्मुखेनदिष्टेउपदिष्टेपुनश्चतस्यपुत्रैः सनकादिभिर्निर्दिष्टेसम्यगुपदिष्टेपुनश्चवाल्मीक्यादिभिः परिचितेपरिस मंतात्संचितेश्रौताद्वैतमार्गेपरात्मभेदिनोदुर्वादिनः कंटकान्प्रोद्धृत्याथानंतरंतत्रमोक्षाध्वनि मोक्षाध्वगैर्मुमुक्षुभिः क्षुण्णतामभ्यस्ततांचकार ॥ ६५ ॥ मातृभिः षडाननवत्प्रथिताभिः शांत्याद्याभिरेधितनौपुनश्चातिशयितंपिचंडमुदरंयेषांतेपिचंडिलाः स्थूलोदराः पिच्छादित्वादिल च् बृहत्कुक्षिः पिचंडिलइत्यमरः अतिशयेनपिचंडिलानांप्रचंडानामतिकंड्वोच्चलतांपाखंडात्मकानामसुराणांखंडनैकरसिकेभिक्षुराजेश्रीशंक

दिष्टेपंकजविष्टरेणजगतामाद्येनतत्सूनुभिर्निर्दिष्टेसनकादिभिः परिचितेप्राचेतसाद्यैरपि ॥ श्रौताद्वैतपथे
परात्मभिदुरान्दुर्वादिनः कंटकान्प्रोद्धृत्याथचकारतत्रकरुणोमोक्षाध्वगक्षुण्णतां ॥ ६५ ॥ शांतिर्दांतिविराग
तात्युपरतिः क्षांतिः परैकाग्रताश्रद्धेतिप्रथिताभिरेधिततनौषड्वक्त्रवन्मातृभिः ॥ भिक्षुक्षोणिपतौपिचंडिलत
रोच्चंडातिकंडूच्चलत्पाखंडासुरखंडनैकरसिकेबाधाबुधानांकुतः ॥ ६६ ॥ यत्रारंभजकाहलीकलकलैर्लौका
यतोविद्रुतः काणाः काणभुजस्तुसैन्यरजसासांख्यैर्भृतासांख्यधीः ॥ युध्वातेषुपलायितेषुसहसायोगाः सहैवा
द्रवन्कोवावादिभटः पटुर्भुविभवेद्वस्तुंपुरस्तान्मुनेः ॥ ६७ ॥

राचार्येसतिबुधानांपंडितात्मकानांदेवानांबाधाकुतः कुतोपिनैवेत्यर्थः ॥ ६६ ॥ यत्रारंभजन्यकाहल्याः कलकलैः कर्णालाख्यवाद्यविशे षकोलाहलैः कलकलउक्तः कोलाहलइतिमेदिनी लोकायतश्चार्वाकोविद्रुतः काणादास्तुसैन्यरजसाकाणाजाताः सांख्यैस्तुअसांख्यधीर्भृ ता युद्धंकृत्वातेषुचार्वाकादिषुपलायितेषुतैः सहैवपातंजलाअपिसहसापलाय्यागतास्तथाचभुविकोवावादिभटोमुनेः पुरस्ताद्वस्तुंपटुर्भवेन्न कोपीत्यर्थः ॥ ६७ ॥

पणस्यग्लहस्यबंधनेनबंधुरतरेति शोभनेप्रचंडेपूर्वंमंडनस्यखंडनेयोवाचंयमक्ष्मापतेर्डिडिमाडंबरःसमुदभूत्तस्मात्‌डिंडिमाडंबराज्जाताःशब्द
परंपराअद्यपाखंडदुर्वादिनांश्रोत्रतटाटवीषुदावाग्निज्वालतांदधते ॥ ६८ ॥ किंचयुद्धायसमुद्यतोबौद्धःकिलपुरःस्थित्वाक्षणाद्विद्रुतः क
णादस्तुझटितिकोणेविलयंगतः गौतमस्तुतमःस्तोमेनावृतःक्वचिद्गाढांधकारेमग्नः असौकपिलस्तुभग्नःसंस्ततोपलायत ततस्तस्मात्कारणादि

उच्चंडपणबंधबंधुरतरेवाचंयमक्ष्मापतेःपूर्वंमंडनखंडनेसमुदभूद्योडिंडिमाडंबरः ॥ जाताःशब्दपरंपरास्त
दद्यमाःपाखंडदुर्वादिनामद्यश्रोत्रतटाटवीषुदधतेदावानलज्वालतां ॥ ६८ ॥ बुद्धोयुद्धसमुद्यतःकिलपुनः
स्थित्वाक्षणाद्विद्रुतःकोणेद्राक्कणभुग्विलीयततमःस्तोमावृतोगौतमः ॥ भग्नोसौकपिलोपलायततथःपा
तंजलाश्चांजलिंचक्रुस्तस्ययतीशितुश्चतुरताकेनोपमीयेतसा ॥ ६९ ॥ हस्तग्राहंगृहीताःकतिचनसमरेवैदि
कावादियोधाःकाणादाद्याःपरेतुप्रसभमभिहताहंतलोकायताद्याः ॥ गाढंबंदीकृतास्तेसुचिरमथपुनःस्वस्व
राज्येनियुक्ताःसेवंतेतंविचित्रायतिधरणिपतेःशूरतावादयावा ॥ १७० ॥

तिवा पातंजलाश्चांजलिंचक्रुस्तस्ययतिपतेःसाचतुरताकेनोपमीयेत ॥ ६९ ॥ केचित्काणादाद्यावैदिकावादियोधाःसंग्रामेहस्तग्राहं
गृहीताहस्तेनगृहीताइत्यर्थः परेतुवेदबाह्याश्चार्वाकाद्याबलात्कारेणाभिहताः हंतेतिहर्षे तेकाणादाद्याःसुचिरंगाढंबंदीकृताः अथपुनःस्वस्वरा
ज्येस्वस्वरूपब्रह्मानंदलक्षणेनियुक्तास्तंसेवंते तथाचाहोअतिचित्रायतिभूमिपतेःशूरतावादयावा स्र० १७० ॥

किंचपाखंडवाङ्मंडलीदंडिपतिनाऽखंडिखंडिता तांविशिनष्टि शांतिलक्षणसमुद्रस्यवाडवाग्निशिखासत्यलक्षणमेघस्यवात्यावायुसमूहो दयालक्षणायाश्चंद्रिकायाअमावास्यारात्रिःक्षांतिलक्षणायाःकमलिन्याःपूर्णमासीचंद्रकांतिःआस्तिक्यवृक्षस्यदावानलनूतनज्वालानामाव लीसत्कथालक्षणायाहंस्याःप्रावृट् अथेतिपदंसर्वत्रसंबंधनीयं खंडनयोग्यताबोधकानिविशेषणानि शा० ॥ १७१ ॥ हंतेतिहर्षे समंत तःप्रसृमरैःप्रसरणशीलैःकांतैःसुंदैररद्वैतामृतवर्षिभिरुत्कृत्तमुन्मूलितमाध्यात्मिकाधिदैविकाधिभौतिकलक्षणंतापत्रयंयैःपरगुरुव्याहारलक्षणैः

शांत्याद्यर्णववाडवानलशिखासत्याभ्रवात्यादयाज्योत्स्नादर्शनिशाथशांतिनलिनीएकाशशांकद्युतिः ॥
स्तिक्यद्रुमदावपावकनवज्वालावलीसत्कथाहंसीप्रावृडखंडिदंडिपतिनापाखंडवाङ्मंडली॥ ७१ ॥ अ
मृतवर्षिभिःपरगुरुव्याहारधाराधरैःकांतैर्हतसमंततःप्रसृमरैरुत्कृत्ततापत्रयैः॥ दुर्भिक्षंस्वपरैकताफल
गतंदुर्भिक्षसंपादितंशांतंसंप्रतिखंडिताश्चनिबिडाःपाखंडचंडातपाः॥ ७२ ॥ शांतानांसुभटाःकपालिक
पतद्ग्राहग्रहव्यापृताःकाणादप्रतिहारिणःक्षपणकक्षोणीशवैतालिकाः ॥ सामंताश्चदिगंबरान्वयभुवश्चा
र्वाकवंशांकुरानव्याःकेचिदलंमुनीश्वरगिरानीताःकथाशेषतां॥ ७३ ॥

पयोदैर्दुर्भिक्षसंपादितंस्वपरैकतालक्षणफलविषयंदुर्भिक्षंसंप्रतिशांतं निबिडाःपाखंडलक्षणाश्चंडातपाश्चखंडिताः ॥ ७२ ॥ शांतानांपातं जलानांसुभटाः कपालिकानांपतद्ग्रहाणांग्रहणेव्यापृताः काणादानांप्रतिहारिणः क्षपणकराजानःवैतालिकादिगंबरवंशोद्भवाःसामंताःकेचि न्नव्याश्चार्वाकवंशांकुरामुनीश्वरगिराकथाशेषतामलंनीताः ॥ ७३ ॥

उपसंहरति इत्येवंसकलासुदिशासुद्वैतवार्तानिवृत्तौसत्यामथस्वयमयंप्रतिदिनंसंदेहनाशंकुर्वन्नद्वैतमार्गंविस्तारितवान् यथातिमिरौघेसंप्रशां

इतिसकलदिशासुद्वैतवार्तानिवृत्तौस्वयमथपरितस्तारायमद्वैतवर्त्म ॥ प्रतिदिनमपिकुर्वन्सर्वसंदेहमोक्षं रविरिवतिमिरौघेसंप्रशांतेमहःस्वं॥ १७४॥ इतिश्रीमाधवीयेतत्त्वदाशाजयकौतुकी॥ संक्षेपशंकरजयेसर्गःपंचदशोभवत् ॥ १५॥ मूलसंख्या२९३

तेसतिरविर्महःस्वंप्रकाशंवितनोतितद्वत् मालिनी ॥ १७४ ॥ इतिश्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यबालस्वामिश्रीपादशिष्यदत्तवंशावतंस रामकुमारसूनुधनपतिकृतेश्रीमच्छंकराचार्यविजयडिंडिमेपंचदशःसर्गः ॥ १५ ॥ टी॰सं॰१३५०

॥इतिपंचदशःसर्गःसमाप्तः॥